

Jaarverslag en Jaarrekening 2018

Gemeente Leusden

Gemeente Leusden

Gemeente Leusden

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Aanbieding.....	5
Jaarverslag	11
Domein Bestuur	12
1. Samenleving Voorop	13
2. Dienstverlening	14
3. Samenwerken	15
4. Veiligheid.....	17
Domein Leefomgeving.....	23
1. Duurzaamheid en milieu	24
2. Water en riolering.....	27
3. Wegen en infrastructuur.....	29
4. Accommodaties (inclusief onderwijshuisvesting).....	30
Domein Samenleving	35
1. Eigen kracht	36
2. Saamhorigheid	40
3. Preventie en vroegsignalering.....	44
4. Maatwerk voor kwetsbare inwoners	47
Domein Ruimte.....	60
1. Ruimte en wonen	61
2. Verkeer en vervoer.....	64
3. Economie	66
4. Buitengebied	69
5. Cultuurhistorie	73
Overhead.....	79
Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien	82
Paragrafen.....	86
Paragraaf Lokale heffingen	87
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....	92
Paragraaf Kapitaalgoederen en investeringen.....	96
Paragraaf Financiering.....	104
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	107
Paragraaf Verbonden partijen	113
Paragraaf Grondbeleid.....	122
Paragraaf Toezicht en Verantwoording.....	130
Jaarrekening	134
Overzicht van baten & lasten	135
Balans per 31 december 2018	145
Toelichting op de balans	149
Sisa bijlage.....	176
Vaststellingsbesluit.....	180

Aanbieding

Hierbij presenteren wij de jaarstukken 2018.

Deze jaarstukken zijn de verantwoording van het college aan de raad over het gevoerde beleid en beheer.

Jaarstukken

De jaarstukken hebben dezelfde opzet als de programmabegroting.

- In het eerste deel, **het jaarverslag**, staat het gevoerde beleid centraal en de gerealiseerde baten en lasten per domein. Deze programmaverantwoording is te benaderen via de diverse tegels per domein, net als de verplichte paragrafen.
- Het tweede deel, **de jaarrekening**, bevat de financiële verantwoording.

Alle bedragen in de kolommen worden in duizendtallen weergegeven.

Totalen 2018

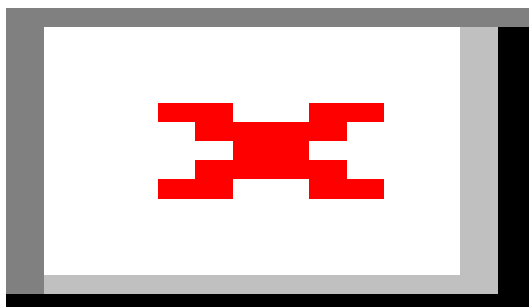
Uitgaven (algemene dienst)

De totale uitgaven van de algemene dienst zijn € 57.658.000. Dit is € 1.920 per inwoner (2017 was dit € 1.928 per inwoner).

Dit is exclusief de uitgaven van het grondbedrijf, deze fluctueren jaarlijks.

De totale uitgaven van het grondbedrijf zijn € 4.211.000 (inclusief mutaties reserve grondbedrijf).

De uitgaven van € 57.658.000 zijn als volgt verdeeld over de 4 programma's (domeinen), de Algemene dekkingsmiddelen en Overhead. Ook is er per saldo een dotatie aan de reserves gedaan.

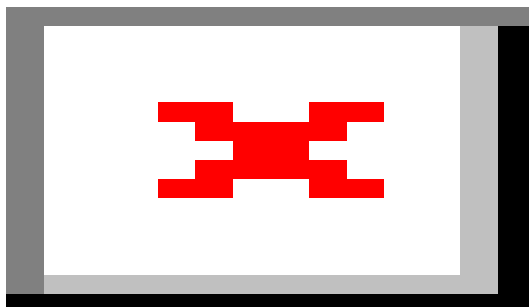

Inkomsten (algemene dienst)

De uitgaven van de gemeente worden gedekt door diverse inkomsten.

De totale inkomsten van de algemene dienst zijn € 56.731.000

De totale inkomsten van het grondbedrijf zijn € 5.456.000

Rekeningresultaat 2018

De jaarrekening 2018 sluit, na alle mutaties in de reserves, met een voordelig saldo van € 318.000

<i>bedragen x € 1.000</i>	Begroting	Rekening
Totale uitgaven (lasten)	67.020	61.802
Totale inkomsten (baten)	66.763	62.187
Resultaat voor mutaties in de reserves	-/- 257	385
Mutaties in de reserves (per saldo in reserves)	257	-/- 67
Resultaat na mutaties in de reserves (= rekeningresultaat)	0	318
Resultaat Grondexploitatie (GB)		1.243
Resultaat Exploitatie Algemene Dienst (AD)		-/- 925
Totaal		318

Rekeningresultaat algemene dienst

Gemeente Leusden

Als tussentijds resultaat is er lopende dit boekjaar een nadelig saldo van € 1.049.000 ten laste van de algemene reserve basisdeel en flexibel deel gekomen. Dat wil zeggen dat in de begroting en de bestuursrapportages (o.a. voorjaarsnota, najaarsnota) geraamde tekorten worden gedekt ten laste van reserves. Dit tussentijds resultaat beïnvloedt het rekeningresultaat van de algemene dienst:

<i>bedragen x € 1.000</i>	Rekening
Rekeningresultaat Algemene Dienst en Grondbedrijf	318
Rekeningresultaat Grondbedrijf	1.243
Rekeningresultaat Algemene Dienst	-/- 925
Resultaatsbestemming begroting en bestuursrapportages	-/- 1.049
Rekeningresultaat Algemene Dienst zonder de tussentijdse dekking	-/- 1.974

Opbouw rekeningresultaat 2018

<i>bedragen x € 1.000</i>		S/I	
Budgetoverhevelingen naar 2019	373	I	voordeel
OZB niet woningen	75	I	nadeel
Algemene uitkering	152	I	nadeel
Extra storting pensioenvoorziening	120	I	nadeel
Verbouwing Walter van Amersfoortstraat Achterveld	39	I	nadeel
Afval	466	S/I	nadeel
Sportbeleid	81	I	voordeel
Sociaal Domein	377	S	nadeel
Volksgezondheid	52	I	voordeel
Monumenten	41	I	voordeel

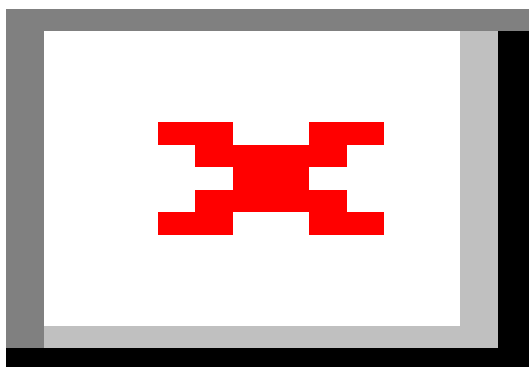

Afrekening recreatieschap	58	I	voordeel
Grondbedrijf	1.243	I	voordeel
Minder toerekening interne uren grondexploitatie	225	I	nadeel
Diverse voor- en nadelen	76	I	nadeel
Totaal	318		

Bij de programma's (domeinen) staat een toelichting op de verschillen tussen begroting en rekening en de eventuele structurele effecten hiervan.

Balansontwikkeling 2018

Het rekeningresultaat geeft een overzicht van de inkomsten en uitgaven over 2018. De balans geeft inzicht in de bezittingen, liquiditeiten en vermogen van de gemeenten. De ontwikkeling van de belangrijkste onderdelen van de balans geven wij als volgt weer:

- Uit deze grafiek blijkt dat de reserves en voorzieningen iets in omvang zijn gedaald. Dit wordt met name veroorzaakt door de onttrekking van tussentijds (nadelig) resultaat.
- Daarnaast zien we dat de boekwaarde over de investeringen met ruim € 8 miljoen is gestegen. Deze stijging wordt veroorzaakt door met name de realisatie van het gemeentehuis, de aankoop van sportzaal Antares en investeringen in voorzieningen zoals de reconstructie kruising Groene Zoom en Hart van Leusden (start fase 1).
- Deze investeringen houden een rechtstreeks verband met de afname van het liquiditeitsoverschot van de gemeente met circa € 7 miljoen.
- De waarde van de voorraden grond is nagenoeg gelijk gebleven.

Voorstel bestemming rekeningresultaat 2018

Het college stelt voor om het rekeningresultaat als volgt te bestemmen:

<i>bedragen x € 1.000</i>		
1.	Beschikbaar stellen van middelen voor besteding in 2019	373
2.	Beschikbaar gestelde middelen onttrekken uit de algemene reserve basisdeel	-/- 373
3.	Storting in algemene reserve grondbedrijf	1.243
4.	Onttrekking tekort jaarrekening 2018 uit de algemene reserve basisdeel	-/- 925
	Totaal	318

Toelichting op het voorstel bestemming rekeningresultaat:

1. Beschikbaar stellen van middelen voor besteding in 2019. Het betreft voornamelijk budgetten die in 2018 beschikbaar zijn gesteld maar niet volledig tot uitvoering zijn gekomen of afgerekend zijn. Een aantal zaken heeft vertraging opgelopen of is pas later in het jaar opgestart. In 2019 worden deze zaken alsnog uitgevoerd.

<i>bedragen x € 1.000</i>		
	Algemene uitkering over 2018 (accres gemeentefonds)	130
	CUP 3.8; gemeentelijk armoedebeleid	25
	Inspectiebudget gemeentelijke accommodaties	7
	Afrekening 2017 en 2018 vervanging zwembadinventaris	30
	CUP 4.3; PMD bij appartementen	15
	Taaltoets	10
	Fonds samenlevingsinitiatieven	42
	Subsidie Kamp Amersfoort en St. Russisch ereveld	33
	Inhuur RO-adviseurs bestemmingsplannen	60

Gemeente Leusden

Inhuur hospitality Huis van Leusden	21
Totaal	373

2. Voorgesteld wordt om de beschikbaar gestelde middelen te onttrekken uit de algemene reserve basisdeel.

3. Voorgesteld wordt het totale resultaat van het grondbedrijf € 1.243.000 in de algemene reserve van het grondbedrijf te storten. De weerstandsratio komt daarmee buiten de afgesproken bandbreedte. Bij de voorjaarsnota 2019 wordt een voorstel gepresenteerd om het beschikbare weerstandsvermogen te verlagen zodat de ratio weer binnen de bandbreedte komt.

4. Voorgesteld wordt het nadelige jaarrekening resultaat algemene dienst van € 925.000 te onttrekken uit de algemene reserve basisdeel. De weerstandsratio komt daarmee buiten de afgesproken bandbreedte. Bij de voorjaarsnota 2019 wordt een voorstel gepresenteerd om het beschikbare weerstandsvermogen te verhogen zodat de ratio weer binnen de bandbreedte komt.

Het college van burgemeester en wethouders van Leusden,

H.W. de Graaf-Koelewijn, Directeur-Secretaris

G.J. Bouwmeester, Burgemeester

Gemeente Leusden

Jaarverslag

Domein Bestuur

De gemeentelijke bestuursstijl is open en transparant. De bestuursstijl kenmerkt zich door nauw contact met inwoners, bedrijven en instellingen. Het college staat open voor maatschappelijke initiatieven en stimuleert en faciliteert initiatieven vanuit de samenleving. De houding van de ambtelijke organisatie is gericht op het mogelijk maken van initiatieven.

Veiligheid is een voorwaarde om plezierig te kunnen wonen, werken en verblijven. De samenleving en de overheid hebben hierin een gezamenlijke verantwoording.

Het Domein Bestuur is onderverdeeld in de onderdelen samenleving voorop, dienstverlening, samenwerking en veiligheid. Voor al deze programmaonderdelen zijn ambities opgesteld die zijn ingevuld met doelstellingen:

Ambitie samenleving voorop

Leusden heeft een krachtige samenleving die veel waardevolle maatschappelijke initiatieven ontwikkelt en uitvoert. Wij willen die kracht benutten! Een overheid zijn, die met passie en betrokkenheid zich openstelt voor de samenleving, voorwaarden schept en coalities aangaat om samen met partners maatschappelijke vraagstukken aan te pakken.

Ambitie dienstverlening

We willen inwoners en bedrijven in toenemende mate in staat stellen en stimuleren om op een veilige, betrouwbare en eenvoudige manier, digitaal zaken te doen met de overheid. Daarnaast is er ruimte voor persoonlijk contact waar de aard van de vraag of de klant daarom vraagt.

Ambitie samenwerken

De gemeente ontwikkelt zich door tot een compacte, professionele en slagvaardige organisatie die een volwaardige plaats heeft in samenwerkingsverbanden met de regiogemeenten, maatschappelijke instellingen en bedrijven.

Ambitie veiligheid

Wij streven naar een zo groot mogelijke veiligheid voor inwoners en ondernemers in Leusden. Dit doen we door:

- * Een integrale aanpak van veiligheid
- * Intensieve en snellere verbinding/afstemming in de keten
- * Samenleving Voorop

In de begroting is aangegeven 'Wat willen we bereiken?' en 'Wat gaan we daar voor doen?'

In de jaarstukken wordt verantwoording afgelegd over 'Wat hebben we bereikt?' en 'Wat hebben we daarvoor gedaan?' De teksten van de vragen uit de begroting zijn niet opgenomen in de jaarstukken. Deze zijn via de app in de begroting na te lezen.

1. Samenleving Voorop

Wat hebben we bereikt?

- **1. In coproductie werken aan oplossingen die aansluiten bij de vraagstukken en ambities in de Leusdense samenleving.**

We hebben onze eerste ervaringen opgedaan met opgaven gestuurd werken als methode om de samenwerking met de Leusdense samenleving te intensiveren en meer vanuit gemeenschappelijke opgaven te werken. De evaluatie van deze werkwijzen vormt een goede basis om volgende stappen te zetten.

Door middel van pilots maken we ons het gedachtengoed van het werken vanuit de bedoeling steeds meer eigen. We maken stappen om, daar waar het niet bijdraagt aan de kwaliteit van onze dienstverlening, los te komen uit de systeemwereld; de wereld van strakke regels en protocollen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **B1.1.1 Oppakken vraagstukken volgens het opgavegericht werken**

We hebben drie pilots uitgevoerd met de werkwijze opgave gestuurd werken. Twee in het ruimtelijke domein en één in het sociale Domein. Het proces en de resultaten van de pilots zijn geëvalueerd.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B1.1.2 We opereren vanuit de "geest" van wet- en regelgeving**

Steeds meer zijn vraagstukken rondom vergunningverlening zijn opgepakt, vanuit het perspectief van de op handen zijnde omgevingswet. Afwegingen om wel/niet te handhaven zijn geregeld gemaakt vanuit dezelfde achtergrond. Op deze wijze maken we ons het denken/werken vanuit de bedoeling in de praktijk steeds meer eigen.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

2. Dienstverlening

Wat hebben we bereikt?

- **1. Optimale digitale dienstverlening voor inwoners en bedrijven.**

We hebben een veilige, betrouwbare en gebruiksvriendelijke website.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **B2.1.1 Verleiden van inwoners en bedrijven om digitaal zaken te doen met de gemeente**

- Het melden van klachten in de openbare ruimte is gepromoot via social media en is enkele weken een toptaak op de website geweest.
- De meldingen van inwoners, die via Social Media en WhatsApp worden gemeld, nemen we binnen 1 dag in behandeling.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B2.1.2 Verhogen gebruiksgemak en vergroten mogelijkheden online dienstverlening**

- We gebruiken de toptakenmethode op de website om de vraag van de inwoner centraal te blijven stellen.
- Wekelijkse analyse van het bezoekersgedrag. Aan de hand van de cijfers wordt de website aangepast.
- Toegankelijkheid wordt gemonitord en verbeterd. Toegankelijkheid is m.i.v. 1 januari 2019 nog beter door de inzet van een Teletolk via de website.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

3. Samenwerken

Wat hebben we bereikt?

- **1. Samenwerken om kwaliteit te borgen en kwetsbaarheid te verminderen.**

We werken op veel gebieden samen met andere gemeentes en organisaties, waarbij we voor ieder onderdeel de meest geschikte samenwerkingspartners kiezen. Voor het heffen van belastingen zijn dat andere samenwerkingspartners, dan voor bijvoorbeeld de bedrijfsvoeringsonderdelen of het sociaal domein. We zoeken per onderdeel naar de juiste partners om onze doelen te realiseren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **B3.1.1 Samenwerking bedrijfsvoering met BNLN gemeenten**

We werken samen met Bunschoten, Nijkerk en Putten op de bedrijfsvoeringsonderdelen ICT, Juridische Zaken, P&O en Financiën. De kwartiermakers van deze 4 onderdelen hebben de jaarplannen uitgevoerd. Dat leidt tot initiatieven en resultaten die de kwaliteit verbeteren en de kwetsbaarheid verminderen. De kwartiermakers droegen in 2018 de filosofie uit om medewerkers zoveel mogelijk te laten werken vanuit het perspectief van 'Eén team voor 4 gemeenten'. Door gezamenlijk op te trekken worden bedrijfseconomische besparingen gerealiseerd en ontstaan er kansen voor medewerkers van de 4 gemeenten. In november 2018 is een memo over de besparingen en de kosten van de samenwerking BLNP naar de raad gestuurd. Op 15 januari 2019 is er een bijeenkomst voor raadsleden geweest waarbij informatie over de samenwerking is gegeven.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B3.1.2 Samenwerken in het Sociaal Domein met Amersfoort en Larikslaan2**

In het voorjaar van 2018 heeft het college besloten om de uitvoering van de Zorgadministratie m.b.t. Jeugdhulp en Wmo ondersteuning vanaf januari 2019 niet meer bij de gemeente Amersfoort onder te brengen. In oktober 2018 is na een aanbestedingsprocedure SDO-support voor deze taken gecontracteerd. Amersfoort voert overigens, op basis van een dienstverleningsovereenkomst, taken uit in het kader van de Participatiewet.

Met Lariks zijn voor 2018 afspraken gemaakt over de uitvoering van toegang en toeleiding tot ondersteuning, het zélf bieden van kortdurende ondersteuning, het verbinden van inwoners en maatschappelijke organisaties en het organiseren van voorzieningen in de zogenaamde sociale basis infrastructuur. Lariks voert de afspraken conform opdracht uit. De druk op de organisatie is, mede door de druk op de gemeentebegroting in 2018, echter hoog.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel, Erik van Beurden

- **B3.1.3 Samenwerken op beleidsgebieden in regionaal verband**

Afstemmen van beleid en de aanpak van nieuwe ontwikkelingen op beleidsgebieden met regiogemeenten is belangrijk. Ambtelijke en bestuurlijke afstemming vindt plaats. Naast het elkaar informeren, afstemmen en van elkaar leren wordt daarbij gekeken naar mogelijkheden om samen op te trekken. In 2018 is in de regio Eemland gekeken hoe dit efficiënt kan plaatsvinden. Daar is uit voortgekomen dat alle bestuurlijke overleggen nu plaatsvinden op één dag en in parallelle sessies worden gehouden.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B3.1.4 Bevorderen bestuurlijke regievoering op verbonden partijen**

De collegeleden hebben vanuit hun rol als DB/AB-lid van de GR-en aandacht gevraagd voor de planning en routing van stukken.

De verbonden partijen die met een kadernota werken, hebben deze tijdig ingediend.

De nieuwe raadsrapporteurs hebben kennis gemaakt met hun verbonden partij en enkele verbonden partijen hebben in de raad een presentatie verzorgd.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **B3.1.5 Realisatie van het Huis van Leusden (CUP 1.5)**

Oplevering is conform de planning gerealiseerd. De verhuizing is soepel verlopen. De formele opening heeft inmiddels plaatsgevonden; dit was een groot succes. De samenwerking binnen Huis van Leusden tussen Lariks, Voilá, Futurum en de gemeente Leusden loopt goed. Het eet-werkcafé blijkt in een behoefte te voorzien en wordt goed gebruikt.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. Het behouden en aantrekken van talentvolle medewerkers.**

Medewerkers krijgen de mogelijkheid om op individueel niveau door te ontwikkelen d.m.v. opleiding/training, mobiliteit of binnen de eigen functie tijdelijk andere rollen/taken uit te voeren. Daarnaast is coaching ingezet om medewerkers in hun kracht te zetten en op grond hiervan de juiste keuze in werkzaamheden te maken. Voor de implementatie van de nieuwe organisatievisie hebben veel medewerkers nieuwe ervaringen opgedaan in de verschillende pilots van 'Werken vanuit de Bedoeling' van Wouter Hart en Opgavegericht werken. Op individuele basis is aandacht besteed aan ieders werkbalans. Met name de herstelbehoefte is besproken om arbeidsverzuim te voorkomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **B3.2.1 Regionale mobiliteit**

Regionale mobiliteit wordt gestimuleerd d.m.v. de SWITCH-samenwerking. Actief worden de interne vacatures opengesteld en ook loopbaantrainingen en andere ontwikkelmogelijkheden voor medewerkers gezamenlijk aangeboden. De klussenbank, waarbij medewerkers tijdelijk andere werkzaamheden bij een andere organisatie kunnen doen, wordt nog maar incidenteel gebruikt. Dit hangt samen met de krapte op de arbeidsmarkt.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B3.2.2 Samenwerking op vakspecialistische functies**

BLNP heeft voor een deel van de vakspecialistische functies gezorgd voor een platform voor samenwerking. Dit heeft een gunstig effect op de kwetsbaarheid en kwaliteit van deze werkzaamheden. Ook buiten BLNP blijft men de samenwerking zoeken op vakspecialistische functies. De huidige arbeidsmarkt kent veel krapte. Dit kan de samenwerking bemoeilijken, omdat alle gemeenten op dezelfde gebieden met deze krapte worden geconfronteerd. Binnen de samenwerking wordt wel gezocht naar nieuwe mogelijkheden om je als een aantrekkelijke werkgever te profileren.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

4. Veiligheid

Wat hebben we bereikt?

- **1. Daling van de criminaliteit.**

De totale criminaliteit in Leusden is t.a.v. 2015 gelijk gebleven (783 incidenten in 2015 en 772 incidenten in 2018). De daling van 5% is niet gehaald. Er zijn geen opvallende stijgers of dalers die hiervoor verantwoordelijk zijn. We hebben in 2018 veel geïnvesteerd in de samenwerkingsbanden met partners. Per casus wordt bekeken hoe we zoveel mogelijk de samenwerking kunnen aangaan met de omgeving (inwoners), hierbij wel rekening houdend met de privacy van de overlastgever.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **B4.1.1 Terugdringen drugs- en alcoholgebruik onder jongeren**

Binnen de lokale integrale aanpak van alcohol en drugsgebruik onder jongeren werken de velden veiligheid, WMO en Jeugd samen.

In 2018 is er door de gemeente en Lariks voornamelijk geïnvesteerd in voorlichting en preventie. Er zijn diverse voorlichtingsavonden georganiseerd om jongeren en ouders te informeren over de gevolgen van alcohol en drugsgebruik. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat als ouders zelf het goede voorbeeld geven, dit een positief effect heeft op de jongeren. Daarom is er een voorlichtingsavond georganiseerd voor jongeren en hun ouders. Daarnaast heeft in 2018 ook de "Ik Pas" maand plaatsgevonden, waarbij verschillende activiteiten zijn georganiseerd (non alcohol workshop, pub quiz, bootcamp, etc.) om alcoholgebruik te ontmoedigen.

De jongerenwerker, Boa's en politie hebben tijdens hun rondes door Leusden jongeren aangesproken op drank en drugsgebruik.

Ook zijn er alcohol en drugscontroles gehouden bij horeca, sportkantines en grote evenementen (handhaving). In 2018 zijn er 36 controles uitgevoerd waarbij 16 overtredingen zijn geconstateerd met alcohol onder de leeftijdsgrens (bekeuring voor geschreven), 21 waarschuwingen uitgedeeld aan jongeren onder de 18 en 9 overige overtredingen zijn geconstateerd gerelateerd aan de drank en horeca wet.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B4.1.2 Aanpak (zwaar) overlastgevend en of criminelen**

De gemeente werkt nauw samen met Lariks, WSL, GGZ en overige samenwerkingspartners om (zwaar) overlast gevend en of criminelen aan te pakken. Iedere maand komen deze partners samen in het Maatschappelijk Onrust Team (MOT)-overleg.

Tijdens dit overleg worden casussen besproken die uit kunnen monden in maatschappelijke onrust. Hierbij voeren we veelal een twee sporen beleid, waarbij handhaving en zorg, gezamenlijk op elkaar afgestemd worden. Tijdens dit overleg kennen we casussen binnen twee gradaties: MOT-casus (behoeft afstemming, maar is met standaard voorzieningen/middelen op te lossen en Persoonsgerichte Aanpak (PGA)-casussen (hiervoor is opschaling door samenwerkingspartners noodzakelijk).

In 2018 hadden we 13 MOT-casussen en 11 PGA-casussen. 1 casus was dusdanig ingewikkeld dat deze is opgeschaald naar het veiligheidshuis in Amersfoort (top x casus).

Daarnaast heeft onze burgemeester in 2018 in één casus de wet woonoverlast ingezet.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B4.1.3 Aanpak maatschappelijke onrust, sociale calamiteiten en incidenten**

Door de toename in intensiteit en aantallen van de casussen in het MOT waren zowel de gemeente als Lariks, WSL en GGZ genoodzaakt meer capaciteit beschikbaar te stellen. Hierdoor hebben er veranderingen in bezetting plaatsgevonden. De gemeente zal in het eerste kwartaal van 2019 de PGA/ MOT-aanpak evalueren en wordt er een training en oefening gegeven. Doel hiervan is om meer inzicht te krijgen in elkaars organisatie en interventie mogelijkheden.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B4.1.4 Uitvoering STOP aanpak in de buitenruimte**

Binnen het Jongeren Op Straatoverleg (JOS), waaraan de politie, jongerenwerker, leerplichtambtenaar en de BOA deelnemen, wordt gewerkt met de STOP-methodiek. Deze methodiek biedt de mogelijkheid tot kwalificatie van de zwaarte van de overlast en biedt daarnaast structuur voor de vervolg aanpak. Afgelopen jaar zijn er geen (zwaar) overlast gevende of criminele jeugdgroepen geweest in Leusden en zijn afzonderlijke overlastmeldingen opgepakt door het JOS.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **2. Bestrijden georganiseerde criminaliteit**

De gemeente heeft in samenwerking met het Regionaal Informatie en Expertisecentrum (RIEC) in 2018 een ondermijningsbeeld opgesteld. Dit beeld geeft aan in welke mate en op welke gebieden ondermijning speelt in de gemeente Leusden. Daarnaast is ook de notitie bestuurlijke weerbaarheid gemaakt. Op basis van deze documenten heeft de gemeente een advies gekregen hoe we ondermijning in Leusden het beste kunnen aanpakken. In 2019 zal er structureel een ondermijningsoverleg worden opgestart en zal er ook een ondermijningsbeleid worden geschreven met als gevolg een actueel en uitgebreider bibob beleid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **B4.2.1 Evalueren toepassen wet BIBOB**

De evaluatie van de wet BIBOB is uitgesteld tot het 1e kwartaal 2019. Dit omdat in het tweede en derde kwartaal van 2018 zowel het ondermijningsbeeld van Leusden als de notitie bestuurlijke weerbaarheid is opgesteld. Beide documenten geven nieuwe inzichten in hoeverre ondermijning speelt in Leusden en hoe we ons hier het beste tegen kunnen beschermen. Deze nieuwe inzichten zullen worden meegenomen bij de evaluatie en een nieuw op te stellen BIBOB-beleid.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **3. Voorbereid zijn op het beheersen van crises en rampen.**

We hebben een goed georganiseerde brandweezorg en geneeskundige hulpverlening. Ondanks de zeer warme zomer hebben we constructief ingezet op het voorkomen van branden met name in de zeer kwetsbare natuurgebieden. Een goede samenwerking tussen Gemeente en VRU heeft ertoe geleid dat de gemeente gedurende een langere periode (brand voorkomende) maatregelen (APV) heeft getroffen zodat extreme natuurbranden zijn voorkomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **B4.3.1 Risicobewustzijn en zelfredzaamheid vergroten**

De VRU voert continue voorlichting uit om de zelfredzaamheid en risicobewustzijn onder inwoners te vergroten. Zo zijn er o.a. in 2018 diverse voorlichtingen gegeven op locaties waar kwetsbare inwoners wonen (o.a. woonzorg centra).

In 2018 zijn er diverse activiteiten georganiseerd om senioren bewust te maken van brandveiligheid (zoals een informatiemarkt en tafelgesprekken op een speciale locatie met thuiswonende senioren. Het programma kan variëren van enkele huisbezoeken tot het oefenen van een scenario op papier. Zo kunnen senioren worden gewezen op risico's en krijgen ze tips en antwoorden op hun vragen.

Door de vergrijzing en de veranderingen in de zorg blijven steeds meer mensen langer zelfstandig wonen. Deze groep blijkt relatief vaak slachtoffer van branden thuis.

De gemeente heeft daarnaast in samenwerking met de EHBO-vereniging Leusden en de stichting Hart voor Leusden gezorgd dat in 10 van de 23 wijken in Leusden een dekking is voor wat betreft de inzet van een AED door vrijwilligers. In 2019 wordt dit uitgebreid naar alle wijken.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

• **B4.3.2 Trainen en oefenen gemeentelijke crisisorganisatie**

De gemeente heeft de afgelopen maanden geïnvesteerd in de ambtelijke crisisorganisatie.

De (loco) burgemeester(s) hebben een actuele OOV-training ontvangen. Hierbij sluiten ook de strategisch adviseur bevolkingszorg en de gemeentesecretaris aan. Drie van de zes hoofden van de afdeling ondersteuning in geval van ramp of crisis, hebben ook dit jaar weer de mogelijkheid gehad om deel te nemen aan het OTO (opleiden, trainen, oefenen) programma van de VRU.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

Wat heeft het gekost 2018

Lasten en baten Domein 1 - Bestuur

bedragen x € 1.000

	Begroting		Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijziging		
Lasten	4.327	4.942	5.067	-125
Baten	518	606	648	42
Resultaat voor bestemming	3.809	4.336	4.419	-83
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	12	87	52	-35
Resultaat na bestemming	3.797	4.249	4.367	-118

Saldo taakvelden

bedragen x € 1.000

	Lasten		Baten		Saldo
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
0.1 Bestuur	1.534	1.676	0	2	-140
0.2 Burgerzaken	1.320	1.334	580	620	26
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.636	1.666	0	0	-30
1.2 Openbare orde en veiligheid	452	391	26	26	61
Domein Bestuur	4.942	5.067	606	648	-83
0.10 Mutaties reserves	0	0	87	52	-35
Resultaat na bestemming	4.942	5.067	693	700	-118

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen tussen de begroting en de gerealiseerde cijfers van 2018. Weergegeven worden de belangrijkste verschillen per taakveld groter dan € 50.000.

0.1 Bestuur € 140.000 (nadeel)

- De voorziening pensioenen en uitkeringen wethouders is geactualiseerd op basis van actuariële waarde-berekeningen. Door hogere levensverwachtingen was een aanvullende dotatie van € 120.000 noodzakelijk.
- Overig € 20.000 (per saldo nadeel)

1.2 Openbare orde en veiligheid € 61.000 (voordeel)

- Dit wordt voor € 35.000 veroorzaakt door het incidentele budget voor AED's wat in 2018 via het CUP beschikbaar is gesteld. De uitgaven zijn doorgeschoven naar 2019. Dit voordeel valt weg tegen het nadeel bij de reservemutaties.
- Overig € 26.000 (per saldo voordeel)

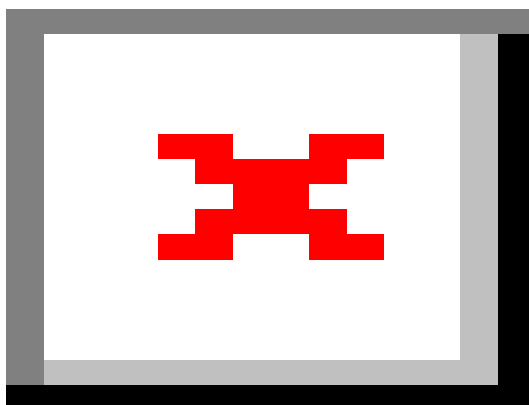

0.10 Mutaties reserves € 35.000 (nadeel)

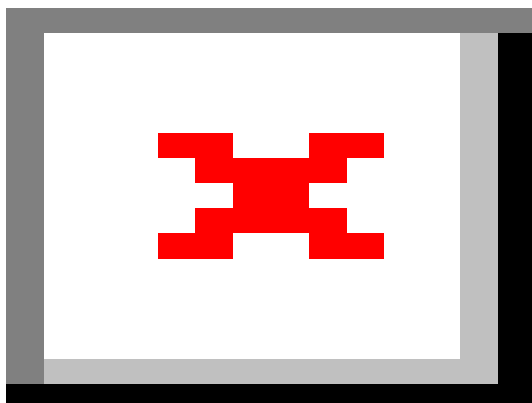
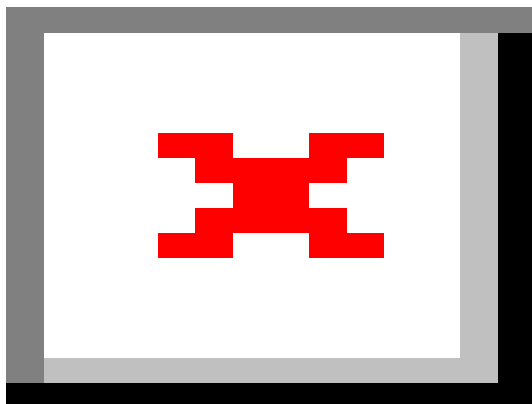
- Omdat de AED's niet in 2018 zijn uitgegeven is het bedrag € 35.000 ook niet onttrokken uit de reserve.

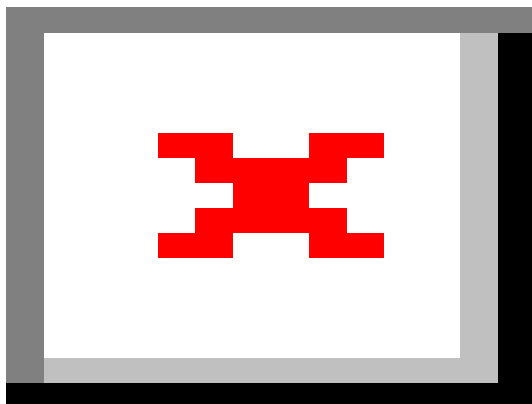
BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit & diefstallen

Domein Leefomgeving

We willen een duurzamer Leusden met een gezonde, schone en veilige leefomgeving. We dragen zorg voor een kwalitatief en kwantitatief optimaal afgestemd aanbod van gemeentelijke accommodaties op het gebied van sport, onderwijs, cultuur en eerstelijnsgezondheidszorg. Voor wat betreft het onderwijs zijn meerdere scholen en maatschappelijke partners de afgelopen jaren gebundeld in 2 multifunctionele accommodaties. De niet-MFC-scholen worden gebundeld in een drietal Integrale Kindcentra. Tegen 2030 is de totale scholenvoorraad vernieuwd in Leusden en Achterveld. We willen dat Leusden een goed functionerend rioolstelsel heeft, zodat Leusden klaar is voor een veranderend klimaat.

Het Domein Leefomgeving is onderverdeeld in de onderdelen duurzaamheid en milieu, water en riolering, wegen en infrastructuur, en accommodaties (incl. onderwijs). Voor al deze programmaonderdelen zijn ambities opgesteld die zijn ingevuld met doelstellingen:

Ambitie duurzaamheid en milieu

We willen met de samenleving een versnelling aanbrengen op het gebied van duurzaamheid. In de Duurzaamheidsagenda 6 Leusden 2016-2030 is een aantal ambities opgenomen, zoals energieneutraliteit in 2040, waar de gemeente met de samenleving naar toe wil werken.

Ambitie water en riolering

We willen dat Leusden een goed functionerend rioolstelsel en een goede waterkwaliteit heeft, droge voeten houdt en klaar is voor een veranderend klimaat.

Ambitie wegen en infrastructuur

Een wegennet dat functioneel en structureel van goede kwaliteit is en blijft.

Ambitie accommodaties (incl. onderwijs)

We hanteren een integrale benadering ten aanzien van gemeentelijke accommodaties op het gebied van sport, onderwijs, cultuur en eerstelijnszorg. De accommodaties zijn kwalitatief en kwantitatief optimaal afgestemd op de wensen en ambities van de gemeente, huurders en gebruikers.

In de begroting is aangegeven 'Wat willen we bereiken?' en 'Wat gaan we daar voor doen?'.

In de jaarstukken wordt verantwoording afgelegd over 'Wat hebben we bereikt?' en 'Wat hebben we daarvoor gedaan?'. De teksten van de vragen uit de begroting zijn niet meer opgenomen in de jaarstukken. Deze zijn via de app in de begroting na te lezen.

1. Duurzaamheid en milieu

Wat hebben we bereikt?

- **1. Leusden is energieneutraal in 2040 of eerder.**

-De omgevingsdienst RUD Utrecht ziet er op toe dat bedrijven de zogenaamde erkende maatregelen, maatregelen die zich in 5 jaar terug verdienen, nemen.

-De Beleidsregels "Duurzame nieuwbouw - energieneutraal en circulair" zijn gepubliceerd in het gemeentebled en met initiatiefnemers zijn afspraken gemaakt over te bereiken duurzaamheidsprestaties.

-In 2018 is er een verdere groei van de opwek van duurzame energie in Leusden gerealiseerd, waaronder enkele grotere projecten van de gemeente zelf (Huis van Leusden en de 2^e sporthal).

-Met de Woningstichting zijn afspraken gemaakt over verduurzaming van de woningvoorraad.

-Vanaf najaar 2018 wordt gewerkt aan de NOM-renovatie van 97 woningen in winkelcentrum de Hamershof.

-Met de boeren wordt gewerkt aan het energieakkoord buitengebied, waarvan asbestverwijdering en zonne-energie een onderdeel is.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L1.1.1 Uitvoeren Energieakkoord Leusden 2.0**

Bij het vaststellen van het College-uitvoeringsprogramma in september zijn de middelen beschikbaar gekomen voor uitvoering van het Energieakkoord 2.0. Met realisatie van een ondersteuningsstructuur zoals beschreven in het Energieakkoord is een begin gemaakt.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **L1.1.2 Nieuwe woningen en bedrijfsgebouwen worden zo veel mogelijk Nul Op de Meter (NOM) gerealiseerd**

Door publicatie van de beleidsregels duurzame nieuwbouw staat de gemeente sterker in het gesprek met initiatiefnemers over energieprestatie. Door de vergroening van de leges worden initiatiefnemers eveneens gestimuleerd een stap verder te gaan. In Leusden zuid is met de kavelkopers van 5 individueel te ontwikkelen woningen en twee projectontwikkelaars voor in totaal 19 woningen afgesproken dat deze NOM worden gerealiseerd. Daarnaast zijn er verdergaande energie-afspraken gemaakt met de projectontwikkelaars voor de ontwikkeling van Maanwijk, Lisidunahof en Groot Agteveld.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **L1.1.3 Actualiseren van de dynamische Duurzaamheidsagenda 2016-2030**

Eind 2018 is gestart met de evaluatie van de Duurzaamheidsagenda. Bij deze evaluatie worden partijen uit de samenleving betrokken via een interviewronde en bijeenkomst. Op basis daarvan kan een besluit worden voorbereid over herijking van de Duurzaamheidsagenda.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. In 2020 maximaal 75 kg restafval per inwoner en in 2030 maximaal 25 kg.**

Het grondstoffenplan is gerealiseerd en de te bereiken verlaging van de hoeveelheid te verbranden restafval is gehaald. De hoeveelheid fijn restafval per inwoner is gedaald van 143 kg in 2016 naar 69 kg in 2018.

Tegelijkertijd is de inzameling van grondstoffen flink gestegen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L1.2.1 Invoeren van variabele tarieven voor de afvalstoffenheffing, als laatste stap van het Nieuwe Inzamelen**

Per 1 januari 2018 zijn de variabele tarieven voor de afvalstoffenheffing ingevoerd.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. Toename lokale en circulaire economie.**

Uit inventarisatie is gebleken dat er in Leusden een zeer beperkt aantal productiebedrijven aanwezig is. Voor het onderwerp Circulair Bouwen is een eerste aanzet gegeven in de Beleidsnotitie Duurzame gebiedsontwikkeling, energieneutraal en circulair. Bij de evaluatie van de Duurzaamheidsagenda wordt deze doelstelling mogelijk herijkt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L1.3.1 Ondersteunen ontwikkelen voedselverkenning en opzetten lokaal netwerk producenten**

O-gen heeft in 2018 een Leader-aanvraag voor voedsel ingediend voor de regio Utrecht-Oost. Het project streeft naar het samenbrengen van producenten, consumenten, verwerkers, cateraars, restaurants etc.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4. Toename biodiversiteit in Leusden en verkleinen ecologische voetprint van inwoners.**

Er is ingezet op het creëren van nieuwe natuur door diverse partijen in Leusden, onder andere Stichting De Boom voor het realiseren van nieuwe natuur binnen het landgoed (zie beleidsverantwoording buitengebied). Naast het project Kleine Landschapselementen (KLE) in samenwerking met de Vallei Horststee en de Provincie Utrecht is in 2018 in het kader van de uitvoering van het Landschapsontwikkelingsplan natuurontwikkeling gerealiseerd, onder andere door de plaatsing van 300 vleermuiskasten, het schonen van 5 poelen en het inzaaien van 400 m² bermen.

In het kader van Duurzaam Doen Dagen 2018 (lezingen / bijeenkomsten) en via de pagina Groen & Duurzaam in de Leusder Krant zijn inwoners geïnformeerd over hun ecologische voetprint.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L1.4.1 Ondersteunen aanpak Operatie Steenbreek**

Er is een pilot bij woningen in Berkenlaan / Prunuslaan gehouden om huishoudens te stimuleren om zelf maatregelen te nemen in hun voortuin (regenwater opvangen en tuin vergroenen). Hiermee wordt ervaring opgedaan t.b.v. grotere rioolvervangings in Achterveld in 2019.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **L1.4.2 Stimuleren duurzaam vervoer in Leusden**

In het Fietsplan van Leusden (vastgesteld februari 2018) zijn maatregelen opgenomen om het fietsen voor afstanden tot 15 km aantrekkelijker te maken.

Er is een kaart op de gemeentelijke website met potentiële locaties voor laadpalen voor Elektrisch rijden in de bestaande kernen. Van de 68 bekende potentiële locaties zijn inmiddels 19 laadpaalpunten gerealiseerd.

Gemeente Leusden

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **5. Meer duurzame initiatieven in de samenleving.**

Er is een toename te zien van het aantal duurzame initiatieven in Leusden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L1.5.1 Ondersteunen duurzame initiatieven**

In 2018 zijn 13 subsidie aanvragen gehonoreerd in het kader van de Regeling duurzame initiatieven. Via de Leusder Krant en social media zijn inwoners en organisaties geattendeerd op het bestaan van de Regeling. Stichting De Groene Belevnis heeft de Regeling voor de gemeente uitgevoerd. In het kader van Duurzaam Doen 2018 heeft de Stichting diverse initiatieven / initiatiefnemers aan elkaar verbonden.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

2. Water en riolering

Wat hebben we bereikt?

- **1. Verminderen van overstorten van afvalwater op het oppervlaktewater.**

De hoeveelheid afvalwater (met regenwater verdund) dat kan overstorten op het oppervlakte water zal worden teruggebracht, doordat we in de Hessenweg een gescheiden rioolstelsel gaan aanleggen. De kans op overstorten wordt hier mee verkleind. De voorbereiding en aanbesteding van dit werk is in 2018 uitgevoerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L2.1.1 Het van het gemengde rioolstelsel afkoppelen van de Hessenweg (inclusief belendende percelen)**

In maart 2019 gaan we starten met de uitvoering van de rioolwerkzaamheden aan de Hessenweg tot een gescheiden stelsel. De voorbereidingen zijn in 2018 uitgevoerd.

Ook de particuliere perceeleigenaren langs de Hessenweg worden betrokken bij de werkzaamheden door hen met een waterschapsubsidie te verleiden om zelf verbetermaatregelen te treffen of door hen daarbij te ontzorgen. De uitwerking gaat samen op met de werkzaamheden aan de Hessenweg.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **L2.1.2 Het van het gemengde rioolstelsel afkoppelen van een deel van de verharding in Leusden-Zuid.**

In Leusden-Zuid is een drainageriool aangelegd om het grondwater te kunnen reguleren. Dit zal bij aanstaande werkzaamheden in het noordelijke deel van Leusden-Zuid in de nabije toekomst ook aan de orde zijn.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **2. Verlagen van de grondwaterstand in probleemgebieden.**

Met de aanleg van drainage kunnen we de overlast van grondwater verminderen. Deze aanleg wordt zoveel mogelijk gecombineerd met groot onderhoud werkzaamheden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L2.2.1 Reguleren grondwaterstand Achterveld**

Langs de Hessenweg zal met de rioolwerkzaamheden ook ca. 1500 m1 drainage worden aangelegd om het grondwater te kunnen reguleren. In 2018 is dit project voorbereid en aanbesteed.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **3. Vasthouden van water waar het valt.**

Dit is een continu terugkerend onderwerp bij ruimtelijke- en nieuwbouw projecten, zoals bijvoorbeeld bij de aanstaande demping van de Kooikersgracht in het winkelcentrum De Hamershof, de parkeerplaatsuitbreiding van de Van der Valk locatie, de Lisidunahof en Maanwijk. In goed overleg met het waterschap is en wordt in de planvoorbereidingsfase gezocht naar een passende oplossing.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L2.3.1 Aanleg waterberging Hamershof**

Dit punt is komen te vervallen.

De grondwaterstand in Leusden is dusdanig hoog dat bomen en groen voldoende water beschikbaar hebben om te kunnen groeien. De realisatie van een waterberging is niet meer aan de orde.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **4. Kunnen verwerken van hevige neerslag.**

We zijn in 2018 gestart met het opstellen / actualiseren van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR), waarin we maatregelen kunnen opnemen die bijdragen aan het klimaatadaptief inrichten van onze ruimtelijke- en rioleringsprojecten. Hiermee kunnen we onze openbare ruimte geschikt maken om de gevolgen van toekomstige weersextremen zoals hitte, wateroverlast en droogte te kunnen verzachten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L2.4.1 Het van het gemengde rioolstelsel afkoppelen van de Hessenweg (inclusief belendende percelen)**

In maart 2019 gaan we starten met de uitvoering van de rioolwerkzaamheden aan de Hessenweg tot een gescheiden stelsel. De voorbereidingen zijn in 2018 uitgevoerd.

Ook de particuliere perceeleigenaren langs de Hessenweg worden betrokken bij de werkzaamheden door hen met een waterschapsubsidie te verleiden om zelf verbetermaatregelen te treffen of door hen daarbij te ontzorgen. Uitwerking gaat samen op met de werkzaamheden aan de Hessenweg.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **5. Verminderen van overlast bij niet functioneren van de riolering.**

Om verzekerd te zijn van een goede werking van de drukriolering en om de actuele stand van zaken van de rioolgemalen optimaal in de gaten te kunnen houden, vernieuwen we alle aansturing en communicatie van de drukrioleringen in één keer.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L2.5.1 Het vernieuwen van de aansturing en communicatie van de drukriolering**

De aanbesteding van de vernieuwing van de drukriolering is afgerond en de werkzaamheden zijn gestart. Dit wordt in samenwerking met Metaforce uitgevoerd. De werkzaamheden worden in de loop van 2019 uitgevoerd.

Portefeuillehouder: Wim Vos

3. Wegen en infrastructuur

Wat hebben we bereikt?

- **1. Doelmatig en kosteneffectief investeren in het wegennet.**

In 2018 is de gemeente gestart met de voorbereidingen en uitvoering van projecten, waarbij wegwerkzaamheden gecombineerd worden met andere onderhoudsmaatregelen, zoals rioolvervangingen, aanleg van kabels en leidingen, groenrenovaties, etc. Dit doet de gemeente zelfstandig of in samenwerking met andere overheidsinstanties.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L3.1.1 Groot onderhoud waar mogelijk aan laten sluiten bij projecten van overige disciplines als verkeer en riolering**

Afgerond zijn de inbreidingslocaties Noordelijk deel Leusden-Zuid en de aanleg van de Kruising Groene Zoom – Noorderinslag.

Voor het project Hessenweg in Achterveld is het werk voorbereid en aanbesteed.

Daarnaast is het project Hamersveldseweg-Zuid in voorbereiding voor de uitvoering.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **L3.1.2 Groot onderhoud aan laten sluiten bij projecten en planningen van andere overheidsinstanties**

De aansluiting Arnhemseweg – A28 (Hertekop) is in samenwerking met de provincie Utrecht en de gemeente Amersfoort uitgevoerd en afgerond.

Portefeuillehouder: Wim Vos

4. Accommodaties (inclusief onderwijshuisvesting)

Wat hebben we bereikt?

- **1. Verduurzamen gemeentelijke accommodaties.**

We hebben een stap gemaakt naar de verdere verduurzaming van de gemeentelijke accommodaties. Het Huis van Leusden en Sportcentrum Buiningpark zijn nagenoeg energieneutraal opgeleverd.

De inventarisatie voor de mogelijkheden van verduurzaming van de overige gemeentelijke accommodaties op de basislijst is van start gegaan.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L4.1.1 Uitvoeren van rendabele duurzaamheidsmaatregelen**

In 2018 is een start gemaakt met de nulmeting en mogelijke duurzaamheidsmaatregelen van een 3-tal panden; in 2019 volgen de overige geselecteerde panden. Na keuze, prioritering en vaststelling van de financiering van deze maatregelen worden deze opgenomen in de nieuwe onderhoudscontracten in 2019.

Het Huis van Leusden en Sportcentrum Buiningpark zijn nagenoeg energieneutraal in gebruik genomen.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **L4.1.2 Ruimte bieden aan initiatieven van energiecoöperaties door het aanbieden van hiervoor geschikte daken van gemeentelijke accommodaties**

Geschikte daken van gemeentelijke accommodaties zijn nodig voor de verduurzaming van de vastgoedportefeuille door het plaatsen van zonnepanelen. De vraag om te kunnen deelnemen in zonnedakcoöperaties (Valleizon- Nieuw Wildenburg) was in 2018 niet hoog.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. Ruimte bieden aan ondernemerschap.**

Door het verbouwen van leegstaande gemeentelijke accommodaties en de verkoop van de voormalige milieuwerv zijn, door middel van relatief goedkope huisvestingslasten, ondernemings-mogelijkheden geboden aan maatschappelijke organisaties en startende zzp-ers.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L4.2.1 Opzetten van multifunctionele accommodaties op het gebied van zorg en welzijn met hieraan gerelateerde (startende) bedrijven**

Met de komst van Amerpoort en Centraalzorg in november 2018 is De Smederij volledig verhuurd met 50% zzp-ers en 50% zorgpartijen. Inhoudelijke ondersteuning wordt verleend vanuit Lariks.

De verbouwing van de voormalige bibliotheek / peuterspeelzaal in Achterveld is in volle gang. In het voorjaar van 2019 kunnen de huurders (DAVA / King Arthur / Gezinshuis Klein Agteveld) starten in het pand aan de Walter van Amersfoortstraat 52/54.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **L4.2.2 Verkoop Hamersveldseweg 105**

Het gebouw is in het voorjaar van 2018 verkocht aan kinderopvang De Wiebelwagen. Zij gaan de samenwerking aan met andere organisaties, waaronder De Groene Belevenis.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **3. Verhogen van efficiëntie, doeltreffendheid en optimalisatie in gebruik.**

We zijn gestart met het traject om te komen tot nieuwe meerjarige onderhoudscontracten, inclusief groot onderhoud, waarbij de verduurzaming van de gemeentelijke accommodaties (op natuurlijke momenten) wordt meegenomen.

Voor de verouderde accommodaties De Korf en de brandweerkazerne Leusden-Centrum zijn trajecten opgestart om te komen tot een verantwoorde keuze voor renovatie of nieuwbouw.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L4.3.1 Invoeren van prestatiecontracten voor de kwaliteit van de gemeentelijke panden**

De voorbereiding voor het aanbestedingstraject voor nieuwe meerjarige onderhoudscontracten is in gang gezet. In 2019 worden deze contracten afgesloten.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **L4.3.2 Renovatie De Korf**

Er is in fases uitgebreid onderzoek gedaan naar verschillende scenario's voor De Korf, variërend van minimale aanpassingen, basisrenovatie, duurzaamheidsrenovatie tot sloop in combinatie met nieuwbouw elders en woningbouw op de locatie van de Korf. Besluitvorming heeft nog niet plaatsgevonden.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **L4.3.3 Renovatie brandweerkazerne Leusden centrum**

Een verantwoorde (financiële) keuze voor nieuwbouw versus minimale / uitgebreide renovatie, mogelijk in combinatie met een politiepост, wordt de komende tijd onderzocht.

Hoogstnoodzakelijk onderhoud zoals het vervangen van de airco-units, zonwering, buitenschilderwerk en fysieke afscheidingen van de kledkamers zijn of worden op zeer korte termijn uitgevoerd.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **4. Kwaliteit en duurzaamheid huisvesten van onderwijs in gemeente Leusden.**

Het voorlopig ontwerp voor IKC Berkelwijk met 2 basisscholen van Voila, een expertisecentrum en kinderdagopvang van Humanitas is gereed en positief beoordeeld door alle partijen.

Het gewijzigde bestemmingsplan is eind januari 2019 door de raad vastgesteld.

De aanbesteding om te komen tot een consortium, die het IKC verder gaat uitwerken en realiseren, is geslaagd. Het voorbereidingstraject voor het IKC Groenhouten is in gang gezet.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **L4.4.1 Realiseren ontwerp en uitwerking IKC / MKC Berkelwijk**

Samen met de Voila, Humanitas, Twijnstra Gudde en Hoogevest Architecten is een Voorlopig Ontwerp gemaakt. We hebben samen met omwonenden en een klankbordgroep toegewerkt naar een locatiekeuze en een aangepast bestemmingsplan.

De financiële kaders voor de nieuwbouw zijn vastgesteld. Binnen deze kaders heeft Voila een geslaagde aanbesteding gedaan voor een consortium, die het ontwerp verder gaat uitwerken en realiseren.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

• **L4.4.2 Opstellen ambitie- en businessplan initiatieffase IKC Groenhouten**

Met Voila, Humanitas en Scholen in de Kunst is gewerkt aan een ambitieplan voor een IKC Groenhouten met een cultureel accent en medegebruik van de verschillende ruimtes binnen het IKC.

Er is een stedenbouwkundige visie in de maak, waarbij naast het IKC ook gekeken wordt naar mogelijke ruimte voor woningbouw met behoud van een gelijke hoeveelheid groen als op dit moment.

Sloop van de sportzaal De Meent zal in het voorjaar van 2019 plaatsvinden.

Komend jaar wordt een programma van eisen opgesteld en een voorlopig ontwerp gemaakt. Hiermee ligt het voorbereidingstraject op schema om te komen tot een oplevering in 2022.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

Wat heeft het gekost 2018

Lasten en baten Domein 2 - Leefomgeving

bedragen x € 1.000

	Begroting		Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijziging		
Lasten	13.184	14.498	15.301	-803
Baten	6.522	9.867	9.820	-47
Resultaat voor bestemming	6.662	4.631	5.481	-850
Toevoeging reserves	796	4.298	4.282	16
Onttrekking reserves	926	2.038	2.294	256
Resultaat na bestemming	6.532	6.891	7.469	-578

Saldo taakvelden

bedragen x € 1.000

	Lasten		Baten		Saldo
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	271	341	143	
2.1 Verkeer en vervoer	3.907	3.990	3.073	3.114	-42
4.2 Onderwijshuisvesting	1.099	1.392	149	155	-287
5.2 Sportaccommodaties	2.326	2.267	913	914	60
5.3 Cultuurpresentatie, -prod. -participatie	10	18	34	29	-13
5.7 Openbaar groen en recreatie	1.383	1.406	333	341	-15
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	47	36	78	57	-10
7.2 Riolering	1.363	1.445	1.485	1.569	2
7.3 Afval	2.929	3.211	3.578	3.409	-451
7.4 Milieubeheer	1.079	1.095	37	37	-16
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	84	100	44	46	-14
Domein Leefomgeving	14.498	15.301	9.867	9.820	-850
0.10 Mutaties reserves	4.298	4.282	2.038	2.294	272
Resultaat na bestemming	18.796	19.583	11.905	12.114	-578

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen tussen de begroting en de gerealiseerde cijfers van 2018. Weergegeven worden de belangrijkste verschillen per taakvelden groter dan € 50.000.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden € 64.000 (nadeel)

- Dit wordt voor € 39.000 veroorzaakt door de verbouwing van de Walter van Amersfoortstraat te Achterveld. Bij de verbouwing kwamen onvoorziene kosten naar voren (o.a. verwijderen asbest en aanbrengen isolatie). Ook zijn er in 2018 geen huurinkomsten ontvangen terwijl dit wel was geraamd.
- Overig € 25.000 (per saldo nadeel)

4.2 Onderwijshuisvesting € 287.000 (nadeel)

- Afboeken boekwaarde per 31-12 van de Heerd en de Holm i.v.m. sloop van de schoolgebouwen € 327.000 nadeel.
- Minder kapitaallasten onderwijshuisvesting € 21.000 voordeel.
- Overig € 19.000 (per saldo voordeel)

5.2 Sportaccommodaties € 60.000 (voordeel)

- Afboeken boekwaarde per 31-12 van de Meent i.v.m. sloop van de sportaccommodatie € 29.000 nadeel.
- In het voordeel zitten de jaarschijven 2017+2018 (totaal € 30.000) voor vergoeding van vervanging inventaris van het zwembad. Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen naar 2019, de afrekening is nog niet ontvangen maar het bedrag blijft zo wel beschikbaar.
- In het voordeel zit € 18.300 voor inspectie gemeentelijke accommodaties wat nog niet is uitgegeven. Dit bedrag blijft via reserves € 11.600 en bestemming rekeningresultaat € 6.700 beschikbaar voor 2019.
- Op dagelijks onderhoud en exploitatie van Sportcentrum Burgemeester Buining bleef € 25.000 over.
- Overig € 15.700 (per saldo voordeel)

7.3 Afval € 451.000 (nadeel)

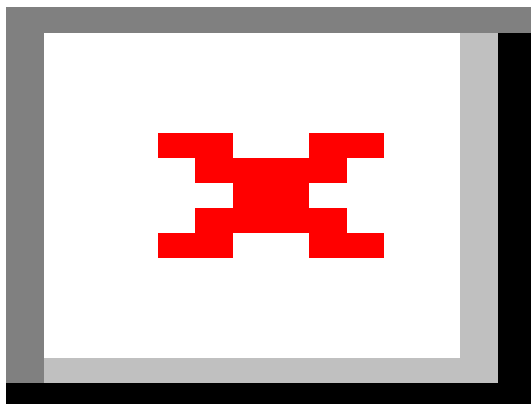
- Lagere opbrengst afvalstoffenheffing geeft een nadeel van € 230.000. De afvalstoffenheffing wordt vanaf 2018 in twee delen geïnd; een vast deel en een variabel deel (achteraf in rekening gebracht). De inkomsten vanuit het variabel deel zijn € 230.000 lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door een substantieel lager aantal aangeboden afvalzakken. Het gewenste beleidseffect, daling van het restafval, is groter dan verwacht. Er worden gemiddeld minder kilo's per huishouden aangeboden in zwaardere zakken dan waarop was gerekend.
- De vergoedingen van Nedvang (Afvalfonds) waren in 2018 € 184.000 lager dan geraamd. De werkelijk ingezamelde tonnages PMD zijn gelijk aan of zelfs hoger dan geraamd. De vergoeding wordt echter uitgekeerd over het materiaal dat aan het eind van de keten wordt afgezet voor recycling (vermarkt). Een nadere analyse zal moeten uitwijzen of er grote verschillen zitten in de hoeveelheden ingezamelde tonnages en de hoeveelheden die uiteindelijk vermarkt worden. Het landelijk beeld is wel dat de afzetmarkt voor het PMD afval op dit moment minder mogelijkheden biedt dan waar tot nu toe mee is gerekend.
- Voor het invoeren van de diftar heeft GBLT kosten moeten maken voor de inrichting van software, ontwikkelen van aanslagbiljetten en het opleggen van de aanslag diftar, wat tot een incidenteel nadeel leidt van € 43.000.
- De kosten voor het inzamelen van restafval, PMD, gft en glas geeft in totaal een voordeel van € 80.000. Dit wordt veroorzaakt doordat het oude inzamelcontract een andere tariefstructuur kende.
- De kosten voor het verwerken en inzamelen van papier geeft een nadeel van € 226.000. Per 1-1-2018 geldt een nieuw contract voor inzameling en verwerking van papier. De inzamelkosten zijn gestegen. Bij dalende marktprijzen zijn de inzamelkosten dermate hoog dat er alleen bij de goedkoopste inzamelmethodes nog een positief resultaat over blijft. Hierdoor is op alle inzamelkanalen behalve inzameling ondergronds en inzameling milieustraat een negatief resultaat geboekt. Hiertegen staat een hogere opbrengst van het ingezamelde papier van € 160.000.
- De structurele effecten worden onderzocht en in de tariefstelling voor de begroting 2020 meegenomen.
- Overig € 8.000 (per saldo nadeel)

0.10 Mutaties reserves € 272.000 (voordeel)

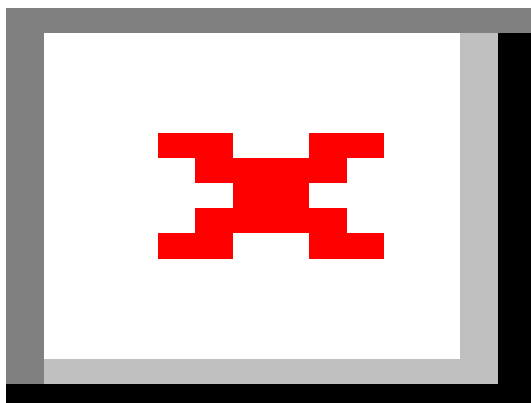
- Dekking van afboeken boekwaarde de Heerd en de Holm € 327.000 (voordeel)
- Dekking van afboeken boekwaarde de Meent € 29.000 (voordeel)
- Minder kapitaallasten onttrokken € 51.000 (nadeel)
- Kosten voor inspectie gemeentelijke accommodaties en CUP bedragen worden in 2019 uitgegeven en onttrokken uit de reserves. Voor 2018 geeft dat op taakveld 0.10 een nadeel van € 29.000
- Overig € 4.000 (per saldo nadeel)

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

Bron: CBS - Statistiek Huishoudelijk afval

Bron: Rijkswaterstaat Klimaatmonitor

Domein Samenleving

We streven ernaar dat iedere inwoner optimaal binnen zijn eigen mogelijkheden en op eigen wijze kan deelnemen aan de samenleving. Inwoners voelen zich thuis in Leusden en voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en hun omgeving, om samen te werken aan een vitale samenleving. Dit is een samenleving waarin kinderen veilig en gezond opgroeien, mensen zelf in hun levensonderhoud voorzien en waarin voor mensen (met beperkingen) voldoende mogelijkheden zijn om te participeren. Voor kwetsbare inwoners organiseert de gemeente maatwerk.

We 'zetten in' op een Leusden waar

- Passende ondersteuning is voor wie een steun in de rug nodig heeft;
- Het mogelijk is om goed en zelfstandig te kunnen (blijven) wonen en leven;
- De verbinding tussen mensen - via digitale én werkelijke ontmoeting - vanzelfsprekend is;
- Iedereen, ongeacht sociale status, gelijkwaardig kan meedoen;
- De eigen kracht van inwoners, zowel individueel of collectief wordt versterkt.

Eigen kracht

Inwoners van Leusden beschikken over eigen kracht en een persoonlijk netwerk, waarmee ze het vermogen hebben zelf vorm te geven aan hun eigen leven. Ondersteuning is aanwezig als dit nodig is en richt zich op het versterken van deze eigen kracht en het persoonlijk netwerk.

Saamhorigheid

De sociale samenhang in de gemeente is sterk en blijft sterk. Mensen in een straat, buurt of bij een vereniging zijn bij elkaar betrokken. Samen gaan we aan de slag om de saamhorigheid in Leusden te versterken.

Preventie en vroegsignalering

Er is een sterke basisinfrastructuur met een breed aanbod aan activiteiten en voorzieningen, die voor iedereen vrij toegankelijk zijn. De algemene voorzieningen zijn gericht op de vraag van inwoners. Als inwoners ondersteuning nodig hebben, wordt dit herkend door zowel zorgprofessionals als samenleving. Waar mogelijk voorkomt dit dat zwaardere ondersteuning en zorg nodig is.

Maatwerk voor kwetsbare inwoners

De gemeente biedt een vangnet op maat, om te voorkomen dat kwetsbare inwoners tussen wal en schip raken. In alle gevallen is de vraag van de inwoner leidend, en is de ondersteuning erop gericht dat de inwoner zelfredzamer wordt of dat het participatievermogen wordt versterkt.

In de begroting is aangegeven 'Wat willen we bereiken?' en 'Wat gaan we daar voor doen?'.

In de jaarstukken wordt verantwoording afgelegd over 'Wat hebben we bereikt?' en 'Wat hebben we daarvoor gedaan?'. De teksten van de vragen uit de begroting zijn niet meer opgenomen in de jaarstukken. Deze zijn via de app in de begroting na te lezen.

1. Eigen kracht

Wat hebben we bereikt?

- **1. Iedere inwoner met (hulp)vragen vindt in Leusden op eigen kracht en op eenvoudige wijze informatie en advies en, zo nodig, ondersteuning.**

Bij Lariks is er een brede vraagverheldering. In 2018 heeft 28 % van de vragen geleid tot kortdurende ondersteuning door Lariks of een vorm van een individuele voorziening in het kader van Jeugdhulp of Wmo. 72% van de vragen kon na de vraagverkenning worden opgelost in het sociaal netwerk of voorliggende voorzieningen in de sociale basisinfrastructuur.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S1.1.1 Doorontwikkelen van de interactieve website en sociale kaart**

De sociale kaart wordt actueel gehouden op de website www.sociaalplein-leusden.nl/sociale-kaart. Daarnaast kunnen evenementen en activiteiten (relatief) eenvoudig worden opgezocht via de LeusdenLeeft-app. De interactieve functie op de website sociaalplein is in verband met andere prioriteiten niet gerealiseerd.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S1.1.2 Bieden van trainingen op het gebied van digitale media en digitale middelen**

Bibliotheek Leusden ontvangt subsidie en organiseert o.a. voor inwoners die moeite hebben met Internet (in samenwerking met Seniorweb en Gilde Leusden) verschillende computercursussen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S1.1.3 Organiseren van laagdrempelige bereikbaarheid van Larikslaan 2**

Organisaties en inwoners weten Lariks te vinden voor een breed en laagdrempelig aanbod van activiteiten en voorzieningen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S1.1.4 Zorgdragen voor een hoge mate van klanttevredenheid over inzet van consulenten van Larikslaan**

In 2018 is een lokaal cliëntervaringsonderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in de (effecten van) jeugdhulp onder cliënten binnen de gemeente. De respondenten zijn over het algemeen positief over de contacten met de consulenten van Lariks.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. Inwoners zijn zelfredzaam en in staat zelfstandig (thuis) te blijven wonen en leven.**

Inwoners zijn geïnformeerd en worden aangesproken op eigen kracht (wanneer ze een voorziening aanvragen bijvoorbeeld). Voorliggende en algemene voorzieningen (inlooppunten/laagdrempelig vervoer) zijn opgezet/ondersteund. Goede ondersteuning en passende zorg is geborgd middels een nieuwe inkoop/nadere afspraken waardoor aanbieders nog beter kunnen doen wat nodig is. Lariks ondersteunt vanuit de langer thuis gedachte en zoekt naar middelen/oplossingen om dit mogelijk te maken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S1.2.1 Toerusten van inwoners door middel van kennis en financiële ondersteuning**

Het aanbieden van kennis wordt gedaan door Lariks (en vrijwilligers), dit heeft in 2018 een verdere impuls gekregen met bijeenkomsten (vanuit Lariks door seniorenvoorlichtingsavonden met steeds wisselende thema's) en andere voorlichting/informatievoorziening.

Er zijn op dit moment slechts beperkte financiële middelen beschikbaar gesteld voor de uitrol van domotica-voorzieningen bij inwoners vanwege het gemeentelijk ambitieniveau en beperkte financiële ruimte in het sociaal domein. We hebben mogelijkheden via landelijke subsidie en stimuleringsregelingen onderzocht, maar deze bleken in 2018 voor ons niet inzetbaar/haalbaar.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S1.2.2 Fysiek inrichten van laagdrempelige ontmoetingspunten**

In 2018 zijn drie ontmoetingspunten geoperationaliseerd; de Bron, DAVA en de Deel. De bestaande ontmoetingspunten zijn verder (door)ontwikkeld door het steeds beter kunnen inspelen op de behoeften van de inwoners.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. Er is een sluitende overdracht voor kinderen en jongeren van de ene naar de andere ontwikkelingsfase.**

Door (nadere) afspraken en de uitvoering daarvan, is verder gewerkt aan sluitende overdracht en samenwerking tussen de genoemde organisaties en onderwijs-partijen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S1.3.1 Organiseren van sluitende samenwerking en overdracht tussen partners**

Er is een uniform overdrachtsformulier vastgesteld voor reguliere peuters van kinderdagverblijf naar basisschool en buitenschoolse opvang.

De functie van brugfunctionarissen in het voorgezet onderwijs is regionaal geëvalueerd.

We hebben uitvoering gegeven aan de regionale ontwikkelagenda Passend Onderwijs en Jeugd Regio de Eem, waaronder de inzet op thuiszitters, vrijstellingen en de poortwachtersfunctie Dyslexie.

Er zijn leerbijeenkomsten georganiseerd waarbij onderwijs, samenwerkingsverband en Lariks samenkomen, zoals beschreven in het convenant 'samenwerkingsafspraken in het passend onderwijs'.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S1.3.2 Uitwerken van lokale aanpak voor voortijdig schoolverlaters**

Er is uitvoering gegeven aan het Regionaal plan Voortijdig Schoolverlaters Programma 2017-2020 ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten. De lokale aanpak voor voortijdig schoolverlaters is nog niet tot stand gekomen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4. Kinderopvang is breed toegankelijk voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar en het aanbod voor- en vroegschoolse educatie is kwalitatief goed en laagdrempelig.**

Kinderopvang is breed toegankelijkheid gemaakt voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar. Daarmee is uitvoering gegeven aan het beleid Peuteropvang en voor-en vroegschoolse educatie 2018 – 2019.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S1.4.1 Maken van resultaat- en kwaliteitsafspraken rondom voor- en vroegschoolse opvang**

Onderdeel van het beleid Peuteropvang en voor- en vroegschoolse educatie 2018 – 2019 zijn de samenwerkingsafspraken. Deze zijn met de Kinderopvangorganisaties, GGD-JGZ en het basisonderwijs geëvalueerd en aangescherpt. Alle pedagogisch medewerkers van gesubsidieerde VVE-locaties zijn inmiddels geschoold en voldoen aan de wettelijk gestelde taaleis 3F.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **5. Kinderen hebben meer ontwikkelkansen door de inzet van leesbevordering.**

Op verschillende terreinen is (versterkt) ingezet op taalontwikkeling bij kinderen en jongeren. Naast de VVE kinderopvang die is geboden, heeft de Taalschool van Voilà een bredere groep kinderen ondersteund in de taalontwikkeling. De vrijwilligers van VoorleesExpress zijn ook in Leusden gestart met het stimuleren van taalontwikkeling door voorlezen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S1.5.1 Ontwikkelen van Taalexpertisecentrum**

Het college heeft in 2018 de ontwikkeling van de Taalschool Voilà voor kinderen van statushouders ondersteund richting een Taal-expertisecentrum, dat zich inzet voor een bredere groep kinderen die extra ondersteuning nodig hebben op het gebied van taal(ontwikkeling). Hiermee wordt de doorgaande lijn van kwetsbare kinderen versterkt.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **6. Mensen met een beperking kunnen op een gelijkwaardige wijze meedoen in de samenleving.**

Op de terreinen van o.a. laaggeletterdheid, eenzaamheid, ontmoeting en cultuur zijn diverse activiteiten uitgevoerd, die ook kunnen bijdragen aan het meedoen in de inclusieve samenleving.

Er is een start gemaakt met een lokaal plan/agenda, dat in 2019 moet worden vastgesteld.

Onze eigen gemeentelijke toegankelijkheid is aangevuld met Teletolk (bellen voor dove mensen via KPN).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S1.6.1 Opzetten van lokaal programma voor (volwassen) laaggeletterden en onder de aandacht brengen van laaggeletterdheid**

In 2018 heeft het Taalhuis Leusden zich verder kunnen ontwikkelen. Er is een lokaal programma opgezet van onder andere een Taalcafe en Makkelijk lezen groepen. In samenwerking met Taalhuis Leusden verzorgt NL educatie Nederlandse taallessen. Ook de kinderen van het Taalexpertisecentrum Leusden komen regelmatig op bezoek.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S1.6.2 Realiseren van ontmoeting en dagbesteding voor inwoners met een beperking**

In maart 2018 is de broedplaats 'De Smederij' geopend. In de Bron (algemene voorziening) is ruimte voor ontmoeting, samen eten en worden dagelijks verschillende activiteiten aangeboden. Vanaf september wordt er dagbesteding geboden voor inwoners met beperking door verschillende zorgpartijen.

In Achterveld zijn in 2018 alle voorbereidingen getroffen voor ontmoeting en dagactiviteiten in de 'oude bieb'. Dit zal begin 2019 zijn beslag krijgen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S1.6.3 Vergroten van de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een functiebeperking in de "inclusieve samenleving" (Agenda 22)**

In 2018 hebben we breed ingezet op algemene dagelijkse levensverrichtingen en toegankelijkheid (van eigen huis/openbare ruimte/ bij organisaties en van systemen) maar ook op sport, ontspanning en cultuur: Met Leusden Fit is een activiteitenplan opgezet (een inclusieve samenleving is daar onderdeel van). Er is ingezet op Leuker Leusden, mantelzorgkrant, maatjesproject, Coalitie Erbij, activiteiten rondom eenzaamheid, samenwerking met sportbedrijf en informatieverspreiding 'Wat is er te doen?', maandelijkse pagina (Van Onderop) Leusderkrant ism vrijwilligersorganisaties en Lariks tbv kwetsbare inwoners - meedoen in samenleving. Onze eigen gemeentelijke toegankelijkheid is aangevuld met Teletolk (bellen voor dove mensen via KPN). Er is aansluiting gezocht bij het regionale overleg Toegankelijkheid.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S1.6.4 Stimuleren van "Cultuur dichtbij"**

In 2018 zijn door verschillende culturele organisaties activiteiten (bv. Gluren bij de Buren/TheaterTerras) binnen de gemeente georganiseerd. Gefinancierd door subsidie of door een bijdrage uit het Fonds Samenlevingsinitiatieven.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

2. Saamhorigheid

Wat hebben we bereikt?

- **1. Inwoners voelen zich betrokken bij wat er in Leusden speelt en nemen initiatief om de saamhorigheid te versterken.**

De uitvoering en het organiseren van culturele activiteiten is veelal in handen van vrijwilligers. Dit geldt voor Theater de Tuin, amateurverenigingen, DWS, Lisiduna, koren, toneel, schilderkunst. Ook wel in samenwerking met professionals (van Fort33, Scholen in de Kunst, bibliotheek, Opera Leusden). Door deze activiteiten dichtbij huis te organiseren voor diverse doelgroepen is de toegankelijkheid groot. Ook activiteiten op sportgebied worden gedragen door vrijwilligers en sportverenigingen, waarbij samenwerking plaatsvindt met de buurtsportcoaches.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S2.1.1 Stimuleren van buurtactiviteiten en ruimte bieden aan initiatieven van inwoners**

Activiteiten en initiatieven zijn gestimuleerd door middel van financiële ondersteuning en accommodaties. In 2018 zijn 51 aanvragen door Fonds Samenlevingsinitiatieven gefinancierd.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S2.1.2 Stimuleren van verbindingen tussen inwoners, lokale organisaties en ondersteunende professionals**

Met tijdelijke ondersteuning van Lariks is de Deel, voormalige ontmoetingsruimte van Beweging 3.0, Groenhouten weer geopend met als doel er weer een bruisende ontmoetingsplek te realiseren.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S2.1.3 (Sport)verenigingen stimuleren mensen om, ongeacht hun beperking, actief of als toeschouwer aan activiteiten deel te nemen**

In 2018 is de dag van het aangepast sporten voor de regio Eemland succesvol in Leusden georganiseerd. Tussen de gemeente in de regio's is een samenwerkingsovereenkomst gesloten om zich gezamenlijk in te spannen voor Grenzeloos actief. Kern van overeenkomst is dat vraag en aanbod aan elkaar gekoppeld worden op het gebied van aangepast sporten.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden, Wim Vos

- **S2.1.4 Stimuleren van (nieuwe) culturele activiteiten waaraan iedereen actief, als vrijwilliger of toeschouwer, kan deelnemen**

Voor de uitvoering van culturele activiteiten in Leusden is in totaal voor 21 culturele projecten een financiële bijdrage uit het Fonds Samenlevingsinitiatieven verstrekt. Dit met behulp van vele vrijwilligers. Veelal kleinschalige projecten met een bereik van 25 tot een paar honderd toeschouwers. Met één uitzondering: de operavoorstelling bereikte dit jaar zo'n 2500 toeschouwers.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S2.1.5 Ontwikkelen van een "activiteitenapp"**

In maart 2018 is de activiteitenapp LeusdenLeeft is gelanceerd. De app wordt goed gebruikt onder de inwoners van Leusden en wordt als zeer bruikbaar en prettig ervaren.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. Inwoners ontmoeten elkaar in het dorp en online.**

Door het in beeld brengen van de hiaten zijn er oplossingen gevonden voor mobiliteitsvragen en het vergroten van het sociale netwerk en/of (financiële) knelpunten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S2.2.1 Realiseren van een (informeel) vangnet voor mensen met een beperkte mobiliteit**

Concreet zijn DAVA automaatje en vrijwillig vervoer via LL2 gerealiseerd en is er ingezet op communicatie om inwoners van de vervoersmogelijkheden op de hoogte te brengen. Vanuit het beleidsplan/regionaal en lokaal beleid hebben we het maatschappelijk/doelgroepenvervoer nieuwe impulsen gegeven.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S2.2.2 Stimuleren van laagdrempelige ontmoetingspunten**

Er is een drietal laagdrempelige ontmoetingspunten gerealiseerd in 2018. Andere ontmoetingspunten worden steeds beter gevonden door de inwoners, zoals bv Antares.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S2.2.3 Faciliteren van online ontmoetingsmogelijkheden (connectiviteit)**

In 2018 is geen gevolg en prioriteit gegeven aan het extra faciliteren van connectiviteit online.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. Er is een sterk (ondersteunend) netwerk van gezinnen en inwoners.**

Om meer pleeggezinnen te werven, beter te ondersteunen en in te bedden in de sociale basisinfrastructuur, heeft de regio Amersfoort een constructie opgezet waarin één gezinshuisouder een extra taak krijgt. Deze gezinshuisouder bouwt een netwerk van pleeggezinnen en gezinshuisouders zodat deze elkaar kennen en elkaar eventueel kunnen steunen. De gezinshuisouder met de pilottaak heeft zicht op de mogelijkheden en onmogelijkheden binnen deze gezinnen en werkt samen met Lariks.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S2.3.1 Onderzoeken van mogelijkheden voor steungezinnen/netwerken van ouders voor gezinnen die dat nodig hebben**

Jeugdorgaanbieder Youke voert in Leusden ondersteunende taken uit in het kader van de pilot Gezinsparaplu. De aangewezen gezinshuisouder zal samen met Youke en de ingestelde stuurgroep onder andere de volgende vragen beantwoorden:

- Op welke plek is een gezinshuisparaplu het meest effectief?
- Is de veronderstelling juist dat de werkwijze van de "gezinsparaplu" breakdowns kan voorkomen?
- Hoe kunnen we de kracht van de samenleving (kerken, maatjesprojecten, buurt -sportcoaches) benutten?

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S2.3.2 Organiseren van een "oppas"-mogelijkheid voor mantelzorgouders van een kind met een (meervoudige) beperking**

Uit nader onderzoek door gesprekken met ouders bleek dat een 'oppas' niet zozeer de behoefte was. Het ging vooral om aandacht en betrokkenheid bij het gezin: iemand die vraagt hoe het gaat, wat het gezin nodig heeft. Hierover is afstemming met Lariks. Het realiseren van een 'oppasvoorziening' is niet langer van toepassing.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4. Er is een stevige verbinding tussen cliënt, formele en informele netwerken c.q. organisaties.**

De realisatie van Huiskamer van Leusden draagt bij aan een betere samenwerking tussen informele en formele zorg.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S2.4.1 Inzetten op verschijving van het aanbod hulp in het huishouden van formele organisaties naar samenwerkingsvormen**

Er is een overlegtafel met formele zorgpartijen maatschappelijke organisaties, Lariks en cliënten waar ingezet is op innovatie. Het overleg is enkele malen bijeengekomen, maar concrete pilots of een nieuwe structuur/organisatie heeft dat nog niet opgeleverd. Wel is (door goede tariefafspraken) geborgd dat partijen hier echt op in kunnen gaan zetten in 2019.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S2.4.2 Opzetten van een coördinatiepunt om inwoners, zorgprofessionals, vrijwilligersorganisaties en fondsen met elkaar in contact te brengen**

Huiskamer van Leusden is gerealiseerd en wordt steeds beter gevonden door professionals, vrijwilligers en inwoners.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **5. Nieuwkomers laten integreren in de Leusdense samenleving.**

Met o.a. de inzet van taalcoaches van Stichting Gilde, de mogelijkheden van het Taalcafé (Taalhuis) en het onderwijs van de Taalschool van Voilá, is ingezet op taalverwerving voor statushouders, zowel voor volwassenen als kinderen.

Begeleiding richting werk is geboden, wat ertoe heeft geleid dat van de groep statushouders uit de jaren 2013-2016 die trajectbegeleiding kregen, uiterlijk in 2018 46% de bijstand heeft verlaten richting (met name) een opleiding, een betaalde baan of een eigen bedrijf. De andere helft is nog in traject.

Het investeren in het opbouwen van een netwerk voor statushouders – en het bekend raken in Leusden - is nog onvoldoende gerealiseerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S2.5.1 Organiseren van een sociaal netwerk rondom nieuwkomers en bieden van passende begeleiding richting zelfredzaamheid en (arbeids)participatie**

Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt tussen St. Nieuwkomers- en Vluchtelingenwerk Amersfoort (NVA) en Gastvrij Leusden, op basis waarvan nieuwkomers gekoppeld zouden worden aan een inwoner van Leusden. De inwoner zou als 'maatje' dienen, om de nieuwkomer te helpen sneller bekend te raken met het dagelijks leven in Leusden en Nederland, en nieuwe contacten op te doen. Deze werkwijze is onvoldoende van de grond gekomen

Gemeente Leusden

en daarom niet voortgezet. Begin 2019 wordt naar een alternatief gezocht om de 'sociale integratie' die nodig is, te stimuleren.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

3. Preventie en vroegsignalering

Wat hebben we bereikt?

- **1. Het signalerend vermogen van alle organisaties en sociale netwerken in Leusden is hoog.**

Professionals en vrijwilligers van verschillende (uitvoerings)organisaties zijn getraind op bv. het omgaan met en herkennen van laaggeletterdheid, stress als gevolg van financiële problematiek en licht verstandelijke beperking.

In 2018 was er, met Lariks als initiator en partner, een uitgebreid programma in de 'Kom Erbij' week. Opbrengsten worden samen met de werkgroep 'Coalitie Erbij' verwerkt en verbonden aan een activiteitenprogramma in 2019 .

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S3.1.1 Zorgdragen voor een hoge mate van bewustwording over en faciliteren van probleemherkenning onder inwoners**

Het Team Samenleving van Lariks levert samen met vrijwilligers, inwoners, zorgprofessionals en het bedrijfsleven een waardevolle bijdrage aan de samenleving. Men coördineert, initieert en faciliteert diverse projecten gericht op preventie, sociale cohesie en maatschappelijke zelfstandigheid van inwoners.

Voorbeelden uit 2018 zijn:

- Training signalering dementie
- Eenzaamheid – werkgroep Coalitie Erbij
- Signalering SMS (sociaal maatschappelijk steunpunt)

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S3.1.2 Vergroten van het gebruik van de verwijfsindex en meldcode door professionals**

De meldcode en verwijfsindex zijn opgenomen in de randvoorwaarden van de subsidiebeschikkingen aan maatschappelijke organisaties

Meldcode is onder de aandacht gebracht van partners in het Lokaal educatieve overleg (LEA) en bij het bestuurlijk Op Overeenstemming Gericht Onderwijs (OOGO).

Lariks heeft trainingen verzorgd voor de functie van aandachtfunctionaris bij diverse maatschappelijke organisaties.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **2. Inwoners wonen en leven in een veilige (huiselijke) omgeving.**

Over 2018 zijn per kwartaal de volgende aantallen meldingen huiselijk geweld verwerkt:

1^e 65

2^e 115

3^e 84

De totalen verschillen niet veel van voorgaande jaren. Qua meldingen blijven de basisscholen achter.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S3.2.1 Voorlichten van senioren thuis en op ontmoetingsplekken over een veilig thuis**

Het aanbieden van kennis is in 2018 gedaan door LL2 (en vrijwilligers) middels bijeenkomsten (vanuit Lariks door seniorenvoorlichtingsavonden met steeds wisselende thema's) en voorlichting/informatievoorziening

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. Inwoners van Leusden streven een gezonde leefstijl na.**

Er is verder ingezet op de mogelijkheden voor sport en bewegen door o.a. de totstandkoming van sportfaciliteiten (bv. turnhal) en de activiteiten van LeusdenFit.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S3.3.1 Uitvoeren van een integraal plan van aanpak van alcohol- en drugsproblematiek**

De lokale plannen gericht op preventie/vroegsignalering van alcohol en drugs onder jongeren worden onder de paraplu van LeusdenFit uitgevoerd. Het gaat dan om mentale weerbaarheid, voorlichtingsbijeenkomst voor ouders van pubers en assertiviteitstraining voor volwassenen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel, Erik van Beurden

- **S3.3.2 Inzetten op bewustwording van een gezonde leefstijl**

In 2018 is het meerjarenprogramma LeusdenFit, gericht op bewustwording van de gezonde leefstijl uitgevoerd. Naast de reguliere activiteiten zijn er nieuwe activiteiten aangeboden voor volwassenen 25- 40 jaar (apenkooien), valpreventie, wandelchallenge. Er is in 2018 een aanzet gemaakt om LeusdenFit 1.0 door te ontwikkelen naar Leusden 2.0. Dit zal in 2019 zijn beslag krijgen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel, Erik van Beurden

- **S3.3.3 Realiseren van een goed kwalitatief en kwantitatief basisniveau van sportvoorzieningen**

Om te voldoen aan de kwalitatieve en kwantitatieve behoefte van sporters en sportverenigingen zijn er in 2018 een sport- en een turnhal gerealiseerd en is er een hockeyveld gerenoveerd. Tevens zijn er rondom de hockeyvelden maatregelen genomen om de ervaren geluidshinder te beperken.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **4. Mantelzorgers kennen hun grenzen en delen hun zorgen als zorgverlening voor hen te belastend wordt.**

Bij Lariks is meer zicht op wat de behoefte is van de mantelzorgers in Leusden. In 2018 is het bereik vergroot ten opzichte van 2017 en is er ook specifiek aandacht voor de jonge mantelzorger.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S3.4.1 Uitvoeren van een behoefteonderzoek onder de ontvangers van mantelzorgcomplimenten**

In januari 2018 heeft Lariks in opdracht van het college een enquête gehouden onder de 525 inwoners in Leusden die het mantelzorg-compliment ontvangen. In deze enquête was ook een vraag over de behoefte aan respijtzorg in een respijthuis opgenomen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S3.4.2 Bevorderen van deskundigheid bij professionals, mantelzorgers en zorgvrijwilligers en organiseren van voldoende "respijtzorg"**

Gemeente Leusden

Lariks heeft deskundigheid bevordering geboden conform afspraak en ook 'het lotgenotencontact bevordert onder mantelzorgers.

In 2018 is door de Rotaryclub Leusden onderzoek gedaan naar de wenselijkheid en haalbaarheid van een Respijthuis in Leusden. Er is een werkbezoek gebracht aan een respijthuis en een businesscase uitgewerkt. Dit is besproken met stakeholders en wordt verder uitgewerkt in kleine werkgroepen onder leiding van de Rotary.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

4. Maatwerk voor kwetsbare inwoners

Wat hebben we bereikt?

- **1. Er is een integraal sluitende aanpak voor inwoners in de leeftijd van -9 maanden tot 100 jaar.**

Samenwerkingspartners komen, al dan niet op initiatief van de gemeente of van Lariks regelmatig bij elkaar. Vaak richten contacten zich nog wel op het deel van de keten waar zij zichzelf in bevinden. De werkwijze rond de samenlevingsakkoorden biedt perspectieven voor een intensivering.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S4.1.1 Realiseren van een sluitende en lokale samenwerking tussen de Sociale Dienst Amersfoort en Larikslaan 2**

In 2018 is gestart met reguliere overleggen tussen het basisteam van Lariks en klantbeheer van de Sociale Dienst, om kennis over elkaars werkwijze te versterken en lijntjes korter te maken. De inzet van de minimacoach als 'linking pin' is voortgezet, maar zal geëvalueerd worden. Met de gemeente Amersfoort / Sociale Dienst is gesproken over het bieden van 'lokaal maatwerk' voor Leusden. Die gesprekken worden in 2019 afgerond.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S4.1.2 Voorkomen van huisuitzettingen**

De samenwerking tussen Woningstichting Leusden (WSL), Stadsring51 en Lariks, waarbij contact met de inwoner wordt gelegd bij huurachterstand, is voortgezet. Als een complexe situatie ontstaat, vindt overleg tussen partijen plaats om te komen tot een passende oplossing. Het aantal huisuitzettingen is in 2018 beperkt gebleven tot 1.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S4.1.3 Aansluiten bij module kwetsbare ouderen eerstelijns gezondheidszorg**

De aansluiting bij de module kwetsbare ouderenzorg is nog niet formeel gerealiseerd. Als er aanleiding toe is, verwijst de eerstelijnszorg naar Lariks als er specifieke vragen zijn mbt tot welzijn en zorg.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. (Zorg)vrijwilligers kunnen rekenen op ondersteuning.**

De volgende concrete activiteiten zijn door Lariks georganiseerd. Leusden doet mee aan NLDoet, 150 matches op de jaarlijkse Matchbeurs, diverse cursussen en workshops voor vrijwilligers, het beheren van de vrijwilligersvacaturebank, de coördinatie van de Huiskamer van Leusden en de uitvoering van de Vrijwilligers/mantelzorgverzekering.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S4.2.1 Bereiken van (zorg)vrijwilligers, hun ondersteuningsbehoeften in kaart brengen en bevorderen van hun deskundigheid**

Lariks is het steunpunt voor (zorg) vrijwilligers en mantelzorgers. Zo worden bijvoorbeeld maatjes geworven voor de maatjesprojecten, specifiek om mantelzorgers te ontlasten. Om deze maatjesprojecten tot een succes te maken wordt scholing en begeleiding aangeboden.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. Kinderen en ouders in een complexe en/of onveilige thuissituatie kunnen rekenen op toegesneden zorg en begeleiding.**

Complexe echtscheidingen en conflictueuze ouderschapssituaties zijn een van de grootste uitdagingen voor de medewerkers van Lariks. Lariks benut de ervaring en kennis van SAVE/VT. In 2018 kende een relatief lagere aantal interventies ten opzichte van de regio. Aanleidingen daarvoor kunnen zijn :

- Door vroegsignalering kan er eerder zorg worden ingezet, waardoor problemen kleiner blijven.
- De inzet van Aandacht functionarissen veiligheid.
- De intensieve lokale samenwerking.

Er blijft wel aandacht voor een té grote behoedzaamheid met betrekking tot inzet van (en met name door) Save/VT en algemene afstemming op casuïstiek- en organisatieniveau.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S4.3.1 Uitvoeren van een collectief programma voor kinderen in vechtscheidingen**

Bij Lariks worden vragen beantwoord over echtscheidingen en hoe die soepel te laten verlopen (ook daar waar het al iets complexer wordt). Lariks zet trajecten in voor kinderen en/of ouders (door eigen begeleiding door maatschappelijk werkers van Lariks).

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S4.3.2 Stimuleren van signaleren door gebruik meldcode en gebruik Verwijsindex**

Sinds 2018 is Lariks twee aandachtsfunctionarissen Meldcode rijker en zijn de consultants geschoold in het nieuwe afwegingskader van de Meldcode. Naast de twee interne aandachtsfunctionarissen Meldcode zijn er ook aandachts-functionarissen bij de praktijkondersteuner huisarts jeugd geestelijke gezondheidszorg (POH JGGZ), de kinderopvang en de GGD getraind. Ook is de meldcode is onder de aandacht gebracht van partners in het Lokaal educatieve overleg (LEA) en bij het bestuurlijk OOGO.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4. Mensen die in een beschermde omgeving verblijven, kunnen rekenen op de juiste zorg.**

Middels een bredere doelgroep bepaling voor alle functies, namelijk ondersteuning gekoppeld aan verblijf, wordt er regionaal en lokaal middels nieuwe werkwijze (contracteren en monitoring) en innovatief/integraal aanbod nog meer ingezet op herstel, participatie en doorstroom.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S4.4.1 Beschermd wonen toegankelijk maken voor een bredere groep van inwoners**

Beschermd wonen is breder gedefinieerd in de zin van ondersteuning gekoppeld aan verblijf en breder toegankelijk gemaakt dan landelijk gedefinieerd. Het regionaal beleid is eind 2017 vastgesteld, het lokaal uitvoeringsplan (samen met Ernstige Psychiatrische Aandoeningen (EPA)/Verward gedrag) is in 2018 vastgesteld en een sluitende aanpak is gerealiseerd.

Inkoop is gedaan in brede arrangementen en Centrale Toegang is gerealiseerd per 1 januari 2019.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S4.4.2 Ontwikkelen van een innovatief en integraal woon- en ondersteuningsaanbod en doorstroombmogelijkheden**

Hier is op ingezet via inkoop vanuit de centrumgemeente, het regionale beleidskader opvang en bescherming en het uitvoeringsprogramma hierop (lokaal en regionaal). Daarnaast is door het faciliteren van de juiste aanbieders (Aanzien/Futurum) dit gewenste aanbod binnengehaald, en bestaande partijen zijn ondersteund (Grasboom in omzetting systematiek naar nieuw ondersteuningsconcept gericht op doorstroom en CentraalZorg (CZ) zet laagdrempelige inloop/dagbesteding op via het innovatiebudget)

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **5. Inwoners met weinig financiële ruimte hebben de mogelijkheden om mee te doen in de samenleving.**

Financiële ondersteuning in de vorm van minimaregelingen en bijzondere bijstand is geboden en de drempel naar ondersteuning bij financiële problematiek is verlaagd door de komst van het Geldloket. Met diverse partners uit de samenleving is gestart met het maken van een preventief plan rondom het signaleren van armoede (aansluitend bij CUP 3.8).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S4.5.1 Realiseren van een lokaal laagdrempelig informatie- en adviespunt op het terrein van financiën**

In 2018 zijn samen met Stadsring51 de voorbereidingen getroffen om het lokaal informatie- en adviespunt te realiseren in de vorm van het Geldloket in het Huis van Leusden. Het Geldloket is in januari 2019 van start gegaan.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S4.5.2 Verbeteren (waar nodig) van financiële draagkracht chronisch zieken en beperkten**

De regeling chronisch zieken en beperkten wordt uitgevoerd. In het najaar is het jaarlijkse bedrag bijgesteld naar € 180 euro per inwoner als men voldoet aan de gestelde criteria.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S4.5.3 Versterken van armoedebestrijding onder (gezinnen met) kinderen en jongeren**

In 2018 zijn de voorbereidingen getroffen voor de inzet van de Klijnsmiddelen voor kinderen en jongeren in armoede. Daarbij zijn gesprekken gevoerd met Jeugdfonds de Boom, die heeft aangegeven ook schoolkosten (waaronder verplichte laptops) te willen vergoeden, en bereid te zijn de inkomensgrens te verhogen naar 130% van het sociaal minimum. Over de besteding van de Klijnsmiddelen wordt de eerste helft van 2019 een besluit genomen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S4.5.4 Onderzoeken van de mogelijkheid van een 'cultuurpas'**

Vooralsnog heeft het vooronderzoek zich gericht op cultuurparticipatie van kinderen uit gezinnen met een laag inkomen. Met name wat nog extra mogelijk is m.b.t. het Jeugdfonds de Boom. Dit is mede afhankelijk van de inzet van de Klijnsmiddelen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel, Erik van Beurden

- **6. Inwoners, inclusief mensen met een arbeidsbeperking, hebben werk met (een vorm van) een eigen inkomen – we versterken de toegang tot de arbeidsmarkt.**

We hebben hierop ingezet door het bieden van begeleiding van mensen naar werk en het versterken van het netwerk met regionale en lokale werkgevers.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S4.6.1 Onderhouden en versterken van het netwerk van gemeente en maatschappelijke partners met lokale werkgevers**

In 2018 is rondom het thema arbeidsparticipatie het netwerk met het lokale bedrijfsleven versterkt door het organiseren van Speedmeets tussen werkzoekenden (met een afstand tot de arbeidsmarkt) en werkgevers. In 2019 is dit thema onderdeel van het Samenlevingsakkoord Arbeidsparticipatie.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S4.6.2 Realiseren van vormen van lokale (arbeidsmatige) dagbesteding**

De lokale dagbesteding is gerealiseerd in de Smederij door verschillende zorgpartijen. Ook in het eetwerk-cafe in het Huis van Leusden. De arbeidsmatige dagbesteding is een doorontwikkelpunt voor 2019 en verder.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **7. Inwoners hebben voldoende vervoersmogelijkheden.**

Er zijn in Leusden voldoende voorliggende (algemeen toegankelijke) vervoersvoorzieningen en voldoende vervoersmogelijkheden in het kader van maatwerk beschikbaar: reeds beschikbare voorzieningen zijn geborgd/uitgebouwd/of nog beter bij onze inwoners onder de aandacht gebracht.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S4.7.1 Realiseren van voldoende beschikbaar aanvullend openbaar vervoer, voldoende algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen**

DAVA: automaatje en vrijwillig vervoer via LL2 is gerealiseerd, per 1 mei 2018 is de regiotaxi opnieuw gecontracteerd met een callcentersystematiek, is het leerlingenvervoer opnieuw ingekocht, heeft er in Leusden een eerste training voor (oudere) OV gebruikers plaatsgevonden, en zijn er verschillende uitvoeringsplannen vanuit het regionale beleidskader uitgevoerd (slimmer en beter organiseren: "kantelingsbeleid"). Ten slotte zijn lokaal voorliggende voorzieningen/algemene voorzieningen ondersteund/versterkt.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **8. Inwoners met een lichte verstandelijke beperking (LVB) worden beter herkend en ontvangen zo nodig zorg en ondersteuning.**

Zorgprofessionals, Lariks en andere uitvoeringsorganisaties hebben deskundigheidbevordering gekregen voor het herkennen van mensen met verstandelijke beperking.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **S4.8.1 Bevorderen van deskundigheid van zowel (zorg)vrijwilligers als professionals op het gebied van LVB en de signaleringsfunctie daarvan**

Lariks heeft interne scholing geboden aan medewerkers voor het vroegtijdig herkennen en signaleren van mensen met een licht verstandelijke beperking. Ook medewerkers van de Sociale Dienst zijn getraind op het herkennen van en omgaan met LVB (en autisme).

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S4.8.2 Bieden van laagdrempelige begeleiding aan inwoners met een licht verstandelijke beperking (lvb) in het kader van voorkomen van werkloosheid, isolement, armoede/schulden en gezondheidsproblemen**

Laagdrempelige begeleiding wordt geboden door Lariks, Stading 51 en andere zorgprofessionals met specifieke aandacht voor LVB en daarbij voorkomende problemen zoals werkloosheid, schulden en gezondheidsvraagstukken. Daarbij is bij de Sociale Dienst en Stadsring51 extra aandacht geweest voor laaggeletterdheid.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

Wat heeft het gekost 2018

Lasten en baten Domein 3 - Samenleving

bedragen x € 1.000

	Begroting		Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijziging		
Lasten	22.931	25.199	25.132	67
Baten	5.319	5.194	5.006	-188
Resultaat voor bestemming	17.612	20.005	20.126	-121
Toevoeging reserves	-83	177	176	1
Onttrekking reserves	136	1.452	1.367	-85
Resultaat na bestemming	17.393	18.730	18.935	-205

Saldo taakvelden

bedragen x € 1.000

	Lasten		Baten		Saldo
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.134	1.138	100	110	6
5.1 Sportbeleid en activering	278	199	0	2	81
5.3 Cultuurpresentatie, -prod. -participatie	381	339	0	0	42
5.6 Media	503	461	30	0	12
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.228	1.169	4	5	60
6.2 Wijkteams	2.946	2.944	0	0	2
6.3 Inkomensregelingen	5.733	5.788	4.671	4.610	-116
6.4 Begeleide participatie	1.915	1.842	0	0	73
6.5 Arbeidsparticipatie	239	237	45	-12	-55
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	915	721	244	196	146
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	3.373	3.168	100	95	200
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	4.629	5.193	0	0	-564
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	10	10	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	853	972	0	0	-119
7.1 Volksgezondheid	1.062	951	0	0	111
Domein Samenleving	25.199	25.132	5.194	5.006	-121
0.10 Mutaties reserves	177	176	1.452	1.367	-84
Resultaat na bestemming	25.376	25.308	6.646	6.373	-205

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen tussen de begroting en de gerealiseerde cijfers van 2018. Weergegeven worden de belangrijkste verschillen per taakveld groter dan € 50.000.

5.1 Sportbeleid en activering € 81.000 (voordeel)

- Door het wegvallen van het sportbedrijf in combinatie met de hoge werkdruk op het taakveld sport is er geen kans gezien om daadwerkelijk een buurtsportcoach aan te stellen of nieuw beleid te ontwikkelen.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie € 60.000 (voordeel)

- De uitgaven onderzoeken GGD Kinderopvang zijn geraamd op taakveld 7.1 terwijl de werkelijke uitgaven onder taakveld 6.1 zijn verantwoord, een nadeel van € 39.000.
- CUP 3.2 samenlevingsakkoorden € 45.000 bedrag is nog niet uitgegeven. Valt weg tegen nadeel bij mutaties in de reserves.
- Onderbesteding sociaal en cultureel werk geeft een voordeel van € 33.000.
- Overig € 21.000 (per saldo voordeel)

6.3 Inkomensregelingen € 116.000 (nadeel)

- Bij het opstellen van de jaarrekening wordt de noodzakelijke omvang van de voorziening voor dubieuze debiteuren sociale zaken bepaald. Om de voorziening weer op de juiste omvang te brengen was een dotatie van € 101.000 noodzakelijk.
- Overig € 15.000 (per saldo nadeel)

6.4 Begeleide participatie € 73.000 (voordeel)

- Afwikkeling gemeentelijke bijdrage 2017 RWA geeft een voordeel van € 22.000
- Lager subsidieverlies bij RWA geeft een lagere gemeentelijke bijdrage 2018 van € 49.000
- Overig € 2.000 (per saldo voordeel)

6.5 Arbeidsparticipatie € 55.000 (nadeel)

- Met de inwerkingtreding van de gewijzigde Wet inburgering (oktober 2017) wordt de bijdrage maatschappelijke begeleiding voor inburgering plichtige asielmigranten nu achteraf via een decentralisatie-uitkering uitbetaald. In mei (2019) ontvangen we de bijdrage voor alle inburgering plichtige asielmigranten van 2018. Omdat de inkomsten pas in 2019 komen en de kosten al in 2018 zijn gemaakt, ontstaat een budgettair nadeel in 2018 van € 40.000.
- Overig € 15.000 (per saldo nadeel).

6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO € 146.000 (voordeel)

- De afgegeven PGB's voor dagbestedingen zijn afgelopen jaar afgenomen. Dit geeft een voordeel van € 77.000.
- Op de netto verstrekkingen van woon- en vervoersvoorzieningen en rolstoelen hebben we een voordeel van €

71.000.

- Overig € 2.000 (per saldo nadeel).

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ € 200.000 (voordeel)

- De lokale vereffening gemeentelijke inzet beschermd wonen geeft een incidenteel voordeel van € 69.000.
- Op huishoudelijke hulp blijft € 35.000 over.
- Afrekening huiselijk geweld voorgaande jaren geeft een voordeel van € 16.000
- De bestedingen collectief vraagafhankelijk vervoer vallen € 66.000 lager uit.
- De bijdrage voor de uitvoering van de zorgadministratie valt € 33.000 lager uit.
- Overig € 19.000 (per saldo nadeel).

6.72 Maatwerkdienstverlening 18- € 546.000 (nadeel)

- Regionale inkoop Zorg in natura geeft een nadeel van € 486.000 ten opzichte van de bij de najaarsnota geactualiseerde begroting. De kosten nemen toe doordat het aantal cliënten toeneemt en de kosten per cliënt sterk toegenomen zijn. Dit wordt o.a. veroorzaakt doordat er meer cliënten met zware problematiek, er gemiddeld langere ondersteuning per cliënt wordt gegeven en er meer verwezen wordt naar leveranciers met relatief duurdere producten.
- Er zijn € 51.000 meer PGB's Jeugd afgegeven.
- Voor praktijkondersteuners geestelijke gezondheidszorg is € 26.000 aan diverse huisartsenpraktijken betaald terwijl er geen raming tegenover stond.
- Overig € 17.000 (per saldo voordeel).

6.82 Geëscaleerde zorg 18- € 119.000 (nadeel)

- Omdat het aantal ondertoezichtstellingen (Ots-en) toeneemt en omdat (mogelijk) gezinnen nu eerder in beeld komen van het wijkteam nemen de regionale kosten voor voorzieningen uit het Landelijk Transitie arrangement en SAVE (preventieve) jeugdbescherming en jeugdreclassering) toe op basis van het aandeel van Leusden in de regionale Risicoverevening ontstaat er een nadeel ten opzichte van de begroting van € 119.000.

Taakveld 6.1 t/m 6.82 Sociaal domein € 373.000 (nadeel)

Voorjaar 2019 is een verkenning begrotingspositie gemaakt. Hierin is het tekort sociaal domein meegenomen en is er vanuit gegaan dat het een volledig structureel effect is. De verkenning begrotingspositie vormt de basis voor de voorjaarsnota 2019.

7.1 Volksgezondheid € 111.000 (voordeel)

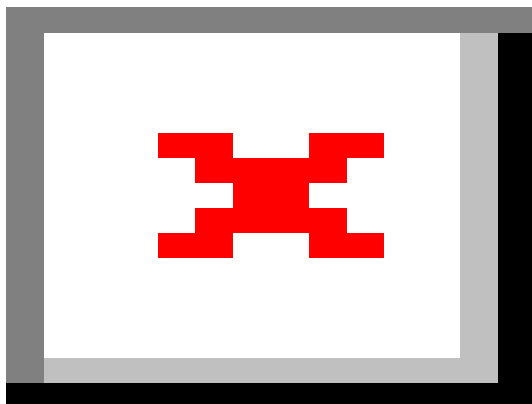
- Onjuiste raming onderzoeken GGD Kinderopvang. De uitgaven zijn verantwoord op taakveld 6.1 samenkracht en burgerparticipatie. Een voordeel op dit taakveld van € 39.000.
- Het budget CUP 3.6 positieve gezondheid en zorg € 20.000 is niet uitgegeven in 2018 en wordt doorgeschoven naar 2019. Dit voordeel valt weg tegen nadeel bij de mutaties in de reserves.
- In 2018 zijn nog geen activiteiten uitgevoerd voor de nieuwe taken openbare geestelijke gezondheidszorg € 20.000
- Van het budget lokaal gezondheidsbeleid is € 17.000 niet besteed.
- Overig € 15.000 (per saldo voordeel)

0.10 Mutaties reserves € 84.000 (nadeel)

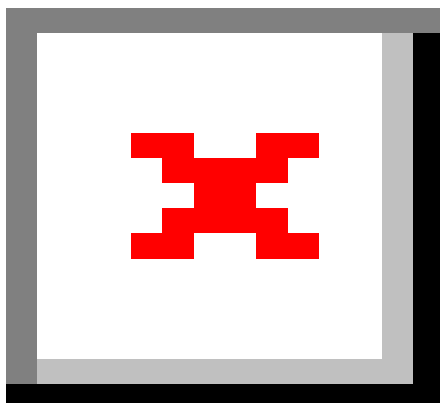
- CUP 3.2 – 3.5 – 3.8 bedragen € 80.000 niet uitgegeven en dus ook niet onttrokken uit de reserves.
- CUP 3.6 positieve gezondheid en zorg € 20.000 niet uitgegeven en dus ook niet onttrokken uit de reserves.
- Overig € 16.000 (per saldo voordeel)

BBV indicatoren

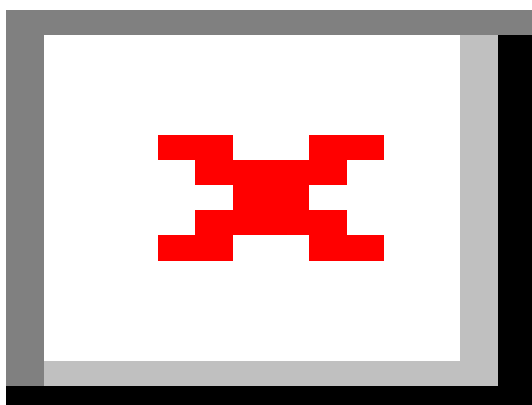
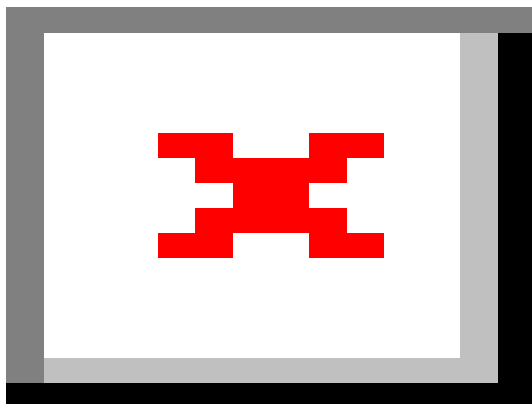
De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

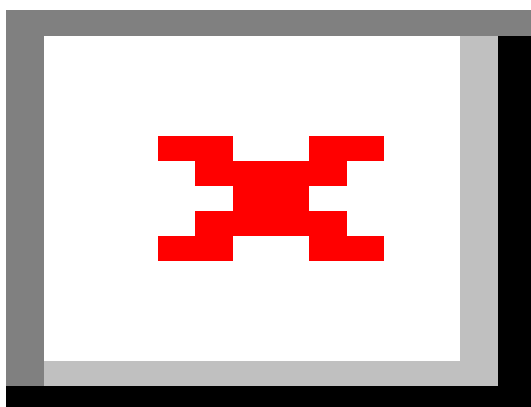
Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

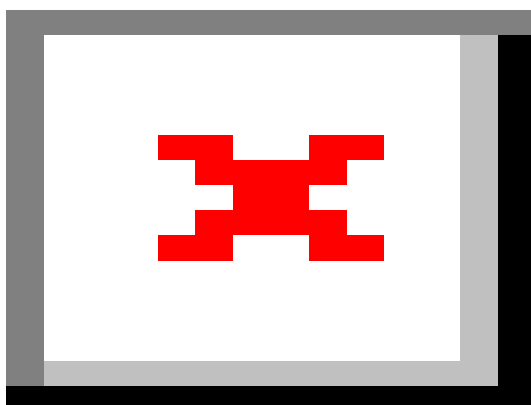
Bron: Bureau Halt

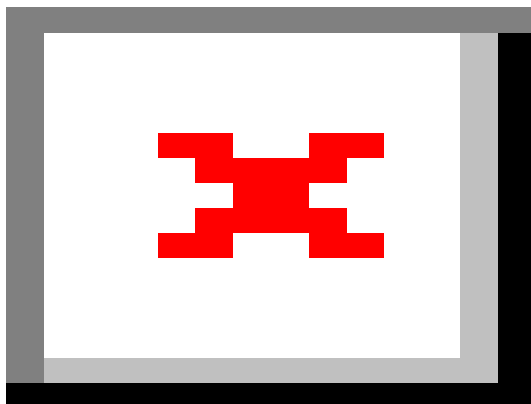
Bron CBS - Beleidsinformatie Jeugd

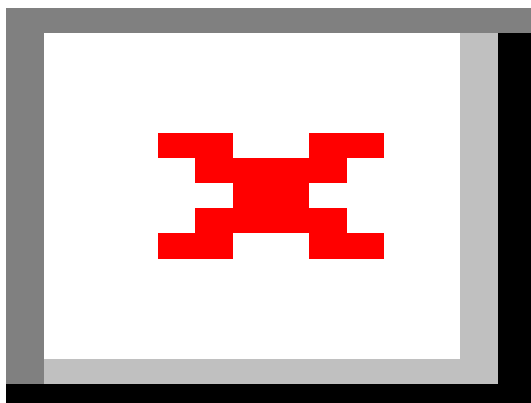
Bron: CBS - Participatiewet

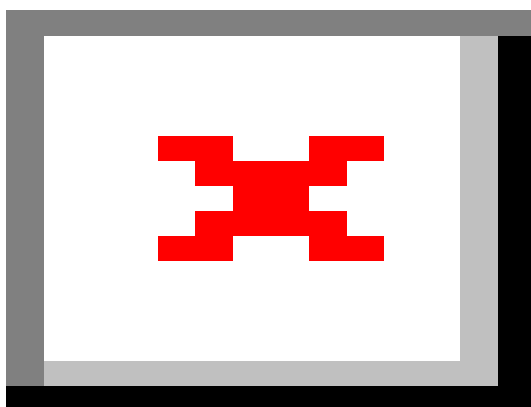
Bron: CBS - Participatiewet

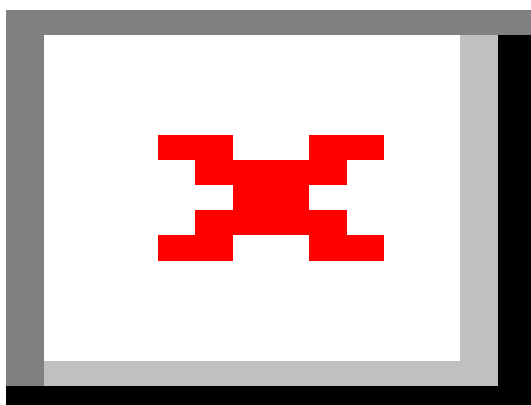
Bron: CBS - Arbeidsdeelname

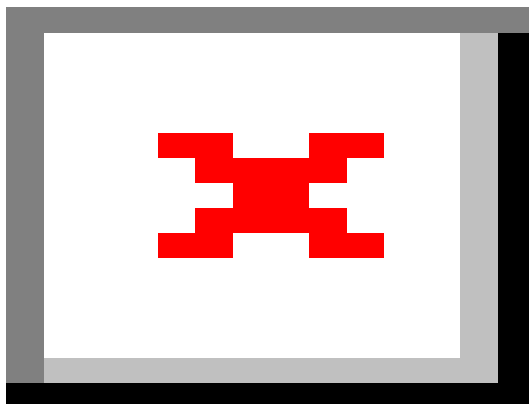
Bron: RIVM - Zorgatlas

Bron: Gemeentelijke monitor sociaal domein (GMSD)

Bron: DUO (dienst uitvoering onderwijs)

Bron: DUO (dienst uitvoering onderwijs)

Meldingen van verzuim komen binnen via de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) binnen. De gemeente heeft hier geen invloed op. Het aantal meldingen neemt onder andere toe omdat scholen steeds beter gaan melden. Zeker het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) maakt stappen voorwaarts met het melden van leerlingen die verzuimen. Voor schooljaar 2019-2020 streven we erna door op een andere wijze gaan werken en door de invoering van nieuw leerlingvolgsysteem om meer gedetailleerde cijfers aan te leveren die beter inzicht gaan geven in de meldingen van verzuim.

De beleidsindicatoren "Jongeren met jeugdreclassering" en "Absoluut verzuim" zijn niet weergegeven, omdat er voor Leusden geen gegevens beschikbaar zijn.

Domein Ruimte

Doorbouwen op de kracht van Leusden op het raakvlak van dorpse kwaliteiten en regionale dynamiek.

Ambitie ruimte en wonen

Met behoud van het dorpse en groene karakter van Leusden wordt ruimte gegeven aan woningbouw, bedrijvigheid en voorzieningen.

Ambitie verkeer en vervoer

Leusden is goed bereikbaar en veilig voor auto, fiets, openbaar vervoer en voetganger.

Ambitie economie

De economie is van belang voor de werkgelegenheid, vitaliteit en identiteit van Leusden. Wij creëren kansen voor en bieden ruimte aan de ontwikkeling van de economische sector.

Ambitie buitengebied

We bevorderen en ondersteunen een mooi en vitaal buitengebied met ruimte voor economisch duurzame landbouw, natuur- en landschapsontwikkeling en recreatief medegebruik.

Ambitie cultuurhistorie

Cultuurhistorische waarden tellen volwaardig mee.

In de begroting is aangegeven 'Wat willen we bereiken?' en 'Wat gaan we daar voor doen?'.

In de jaarstukken wordt verantwoording afgelegd over 'Wat hebben we bereikt?' en 'Wat hebben we daarvoor gedaan?' De teksten van de vragen uit de begroting zijn niet meer opgenomen in de jaarstukken. Deze zijn via de app in de begroting na te lezen.

1. Ruimte en wonen

Wat hebben we bereikt?

- **1. We behouden een toekomstbestendige ruimtelijke opbouw en structuur.**

De Omgevingsvisies voor het stedelijke gebied en het buitengebied zijn vastgesteld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R1.1.1 We geven uitvoering aan het aan de Omgevingsvisie stedelijk gebied Leusden gekoppelde uitvoeringsprogramma**

De acties en activiteiten uit de Omgevingsvisies worden in een uitvoeringsprogramma opgenomen. Uitvoering van een deel van deze acties vindt plaats in het kader van het CUP. Hierover wordt bij de betreffende inhoudelijke onderwerpen verantwoording afgelegd.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **R1.1.2 We bereiden ons voor op de invoeringsdatum van de Omgevingswet**

Verschillende deelprojecten zijn opgestart, waaronder vergunningverlening, toezicht en handhaving onder de Omgevingswet; het omgevingsplan (opvolger bestemmingsplannen) en het omgevingswet-proof maken van de omgevingsvisie, bewustwording veranderopgave en voorbereiding komst digitaal stelsel omgevingswet.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **2. We zorgen voor voldoende, betaalbare en kwalitatief goede sociale huurwoningen voor mensen met een laag inkomen.**

Met de Woningstichting Leusden (WSL) en de St. Huurders Leusden voor Elkaar (HLVE) maken we jaarlijks afspraken over de omvang van de voorraad huurwoningen, de beschikbaarheid van deze woningen voor de doelgroep en de betaalbaarheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R1.2.1 We monitoren de vraag naar sociale huurwoningen (zie ook activiteit 2 bij doelstelling 3)**

Met WSL en de HLVE bespreken we de rapportages van Woningnet en de op basis daarvan te trekken conclusies.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R1.2.2 We maken met Woningstichting Leusden afspraken over locaties voor de bouw van sociale huurwoningen**

In de prestatieafspraken over 2019 is aangegeven dat WSL op nader te duiden locaties van vrijkomende scholen sociale huurwoningen mag realiseren.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R1.2.3 We onderzoeken mogelijkheden om meer betaalbare sociale huurwoningen beschikbaar te krijgen**

Omdat er voldoende sociale huurwoningen zijn en WSL inhoud geeft aan de afspraak tot 2020 versneld huurwoningen te realiseren is hieraan geen inhoud gegeven.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. We zorgen voor voldoende en kwalitatief goede woningen voor gezinnen, senioren en één- en tweepersoonshuishoudens.**

Onder andere door medewerking aan de plannen voor Maanwijk en Lisidunahof wordt hieraan inhoud gegeven.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R1.3.1 We monitoren vraag en aanbod van woningen (zie ook activiteit 1 bij de doelstelling “We zorgen voor voldoende, betaalbare en kwalitatief goede sociale huurwoningen voor mensen met een laag inkomen”)**

Zie R 1.2.1

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R1.3.2 We bieden een platform voor een periodieke expertmeeting over de lokale woningmarkt**

Hieraan is in 2018 geen inhoud gegeven. Dit doen we nog in de eerste helft van 2019.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4. Bijdragen aan een toekomstbestendig en vitaal Hart van Leusden.**

De uitvoering van vernieuwing openbare ruimte, renovatie en kwaliteitsverbetering winkels en NOM-renovatie woningen is in volle gang..

De ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeenten werken samen aan een attractief centrum, d.m.v. diverse activiteiten, projecten en samenwerkingsverbanden.

Het herschikken van bestaande functies is onderzocht, maar er zijn nog geen haalbare plannen uit voortgekomen.

Het aantrekken van nieuwe functies is een continu proces van faciliteren, uitnodigen en verbinden van partijen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R1.4.1 Uitvoeren van het vastgestelde herinrichtingsplan voor de openbare ruimte. We verbeteren en vervangen gefaseerd de inrichting van de openbare ruimte**

Is in uitvoering, loopt door in 2019 en 2020.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R1.4.2 Herstructureren van de verkeersontsluiting aan de oostzijde van de Hamershof**

Is feitelijk gerealiseerd. De 2 tijdelijke doorsteken krijgen een definitief karakter

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R1.4.3 Invoeren van een blauwe zone op een aantal plekken in de Hamershof**

Deze maatregel treedt op 1 maart 2019 in werking.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

2. Verkeer en vervoer

Wat hebben we bereikt?

- **1. Streven naar een afname van het aantal (letsel)ongevallen en het verhogen van het verkeersveiligheidsgevoel.**

Na een gestage afname in 2016 en 2017 is het aantal letselongevallen in 2018 weer gestegen (ongeveer 40 gewonden). Op dit moment kan daar nog geen verklaring voor worden gegeven. Dit vraagt om een nadere analyse.

De samenwerking met Veilig Verkeer Nederland is geïntensiveerd. VVN doet veel om de veiligheid rond scholen te verbeteren. Dit gebeurt in overleg met schoolleiding en verkeersouders.

De inrichting van de Biezenkamp is nagenoeg voltooid. Het inzicht in verkeersstromen maakt duidelijk dat de beoogde verkeersveiligheid niet als zodanig wordt beleefd. Er wordt gewerkt aan maatregelen om dit te verbeteren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R2.1.1 Aanleg vrijliggend fietspad langs de Hamersveldseweg (tussen Leusbroekerweg en de Grasdrogerijweg)**

Dit project wordt tijdens 1e kwartaal 2019 in uitvoering genomen.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **R2.1.2 Aanpassing kruispunt Burg. Van der Postlaan-Hertenhoeve- 't Erf**

Heeft sterke samenhang met project Hart van Leusden. Wordt in 2e kwartaal 2019 uitgevoerd.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R2.1.3 Aanpassing kruispunt Zwarteweg-Olmenlaan-Ruige Velddreef**

Project is uitgesteld tot 2020. Wordt kort voor de oplevering van nieuwbouw AFAS opgepakt (om schade aan rotonde zoveel mogelijk te voorkomen).

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **R2.1.4 Effectieve inzet smileys**

Wat de subjectieve veiligheid betreft, horen we veel positieve geluiden. De smileys kunnen op brede waardering rekenen. Diverse personen en instanties hebben gevraagd om deze smileys in hun woonomgeving op te hangen. Deze verzoeken konden worden gehonoreerd.

De smileys worden zo het hele jaar door op verschillende locaties ingezet. Roulatie draagt bij aan verhoging attentiewaarde verkeersdeelnemers.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **2. Inzetten om meer mensen op de fiets en uit de auto te krijgen.**

Het Fietsplan is vastgesteld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R2.2.1 De aanleg van een vrijliggend fietspad langs de Hamersveldseweg (tussen Leusbroekerweg en Grastrogerijweg)**

Dit wordt in eerste kwartaal 2019 opgestart.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **3. Doorstroming op het hoofdwegennet verbeteren.**

Door uitbreiding van infrastructuur (extra opstelstroken) in combinatie met een optimalisering van de verkeersregelinstanties, is de doorstroming op de Groene Zoom-Noorderinslag en de Arnhemseweg verbeterd. De wachttijden bij de kruisingen zijn verkort. En daar profiteren alle doelgroepen van.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R2.3.1 Verruimen capaciteit van het kruispunt Groene Zoom-Noorderinslag-Heiligenbergerweg**

Project is uitgevoerd. Er zijn o.a. 2 aparte rechtsafstroken gemaakt en de verkeersregelinstantie is geoptimaliseerd.

Portefeuillehouder: Wim Vos

3. Economie

Wat hebben we bereikt?

- **1. Realiseren duurzame vitale werklocaties.**

We beschikken over goed gesegmenteerde bedrijvenlocaties (Buitenplaats, Larikslaan, Plantage) die elkaar aanvullen (variatie in grote en kleine kavels). Er is een duidelijk perspectief voor het middengebied van Princenhof (herontwikkeling naar wonen). Op kantorenpark de Horst is de bedrijvenvereniging Leusden Noord opgericht. Hierin werken ondernemers samen aan het versterken van de werkfunctie: DE kantorenlocatie van de toekomst.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R3.1.1 Aanbieden / verkopen van bedrijfskavels Larikslaan en De Buitenplaats**

70% van de Buitenplaats is verkocht aan het Leusdense bedrijf Smartphonehoesjes. Op de Larikslaan is een zichtlocatie aan de Groene Zoom verkocht. Er worden 3 kavels als parkeerterrein verhuurd aan AFAS gedurende de bouw van het AFAS experience center. Op de Larikslaan resteert nu nog 1 bedrijfskavel.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R3.1.2 We stimuleren de transformatie / herontwikkeling van 10.000 m² verouderde kantoorpanden**

De transformatie van kantoorpanden is voortgezet. In 2018 zijn vergunningen afgegeven voor de transformatie van Mulderij 10-12.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R3.1.3 Conform het resultaat van de evaluatie “activatieproject De Horst” eind 2017, ondersteunen we de gebiedsaanpak voor dit terrein in 2018**

We hebben de totstandkoming van de Bedrijvenvereniging Leusden Noord verder gestimuleerd. Inmiddels is de vereniging opgericht en bestaat er een netwerk van ondernemers die de schouders onder een gezamenlijke agenda zet (speerpunt hiervan is duurzame mobiliteit). De vereniging is nu zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van haar agenda, de gemeente blijft betrokken bij specifieke projecten.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **2. Behoud van de werkgelegenheid in Leusden.**

Het aantal banen in Leusden is in 2018 fors gestegen van 14.500 naar 15.300 (+5%). De groei is met name zichtbaar in de sectoren:

- groot- en detailhandel;
- vervoer en opslag;
- informatie en communicatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R3.2.1 We verkopen bedrijfskavels aan de Larikslaan en op De Buitenplaats**

Zie ook R 3.1.1.70% van de Buitenplaats is verkocht aan het Leusdense bedrijf Smartphonehoesjes. Op de Larikslaan is een zichtlocatie aan de Groene Zoom verkocht. Er worden 3 kavels als parkeerterrein verhuurd aan AFAS gedurende de bouw van het AFAS experience center. Op de Larikslaan resteert nu nog 1 bedrijfskavel.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **3. Verbeteren van de dienstverlening aan het bedrijfsleven door middel van accountmanagement.**

Het accountmanagement Leusden opereert herkenbaar onder de noemer "Leusden onderneemt". De dienstverlening is verbeterd door het verstrekken van gebundelde informatie over hetgeen Leusden aan bedrijven te bieden heeft. Het ontwikkelde meetinstrument Monitor Werklocaties geeft de ontwikkelingen weer op de kantorengebieden, de bedrijventerreinen en in de winkelcentra van Leusden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R3.3.1 Aanbrengen van focus en intensiveren van het accountmanagement bedrijven**

We hebben de huisstijl "Leusden Onderneemt" geïmplementeerd. De digitale nieuwsbrief "Leusden Onderneemt" is gelanceerd en heeft een groot bereik onder de Leusdense bedrijven. Er zijn meer dan 50 bedrijfsbezoeken afgelegd. We hebben de samenwerking met makelaars geïntensiveerd, zodat we bedrijven beter kunnen faciliteren in hun zoektocht naar een locatie (en verplaatsingen binnen Leusden kunnen realiseren).

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R3.3.2 Actualiseren reclamebeleid**

Het reclamebeleid is geactualiseerd en wordt medio 2019 ter besluitvorming voorgelegd (in verband met de samenhang met de nieuwe APV).

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4. Versterken van compacte, levendige en dynamische winkelgebieden (Coalitie Uitvoerings Programma 7.6).**

De nieuwe Lidl op de Biezenkamp is geopend. De overige winkelruimtes op de Biezenkamp zijn grotendeels verhuurd, ook aan nieuwe concepten waarin detailhandel en horeca gecombineerd worden. Er is gestart met de herinrichting van het openbaar gebied in de Hamershof en de verduurzaming van de woningen boven de winkels.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R3.4.1 Implementatie van het exploitatieplan voor de warenmarkt in "De Biezenkamp"**

De warenmarkt Leusden is verzelfstandigd. Met de Stichting Weekmarkt Leusden is een bruikleenovereenkomst afgesloten. De stichting stuurt zelf op de variatie en kwaliteit van de markt en organiseert promotie-activiteiten.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R3.4.2 We dragen bij aan een toekomstbestendig Hart van Leusden (omgeving Hamershof)**

Er is gestart met de herinrichting van de openbare ruimte van de Hamershof. Er wordt een Blauwe Zone ingevoerd, om de bezoekers van de Hamershof meer parkeerruimte te bieden op drukke momenten.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R3.4.3 We versterken De Biezenkamp als levendig en herkenbaar winkel en horecagebied**

We faciliteren evenementen (o.a. dorpsfeest, Koningsdag) actief, de markt is verzelfstandigd, we staan open voor functiemenging, onderhouden actief contact met de vastgoedeigenaars, mogelijke huurders en de gevestigde ondernemers.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R3.4.4 We verkennen de mogelijkheden om tot concentratie van winkels in winkelgebieden te komen**

In gesprekken met vastgoedeigenaren zetten wij er actief op in om te komen tot herontwikkeling van locaties, zodat winkels verplaatst (kunnen) worden en er m² detailhandel buiten de centra verdwijnen. Met de provincie Utrecht verkennen we de mogelijke inzetbaarheid van een “verplaatsingscoach”.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **5. Ondernemers moeten hun zaken met de overheid digitaal kunnen doen (Coalitie Uitvoerings Programma 7.1 en 7.3).**

Het uitrollen van “mijn Overheid voor ondernemers” wordt aangestuurd door het ministerie van Economische Zaken en heeft vertraging opgelopen. Ondernemers kunnen hun zaken met de overheid nog niet digitaal afhandelen. Leusden sluit aan zodra er voortgang is geboekt en aansluiten mogelijk is.

4. Buitengebied

Wat hebben we bereikt?

- **1. We versterken de band tussen de stad en het platteland.**

De gemeente stimuleerde en ondersteunde de zoektocht naar het meer van elkaar laten profiteren van stad en land.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R4.1.1 We ondersteunen Leader Gelderse Vallei (zie ook doelstellingen Realiseren duurzaam economisch perspectief en Benutten recreatieve mogelijkheden buitengebied)**

De gemeente adviseerde Leader Gelderse Vallei om meer projecten via Leader mogelijk te maken. De gemeente is bereid het initiatief van Door Achterveld Voor Achterveld voor een buurthuiskamer te ondersteunen, dit in de vorm van co-financiering.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.1.2 We voeren de omgevingsvisie buitengebied uit**

We zijn gestart met het maken van een uitvoeringsprogramma voor de omgevingsvisie buitengebied. In 2019 wordt dit programma vastgesteld en in uitvoering genomen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. We realiseren een duurzaam economisch perspectief.**

De gemeente stimuleerde en ondersteunde ontwikkelingen die bijdragen aan een duurzaam economisch perspectief voor het buitengebied.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R4.2.1 We stimuleren initiatieven uit de samenleving voor de aanleg van breedband in het buitengebied**

Het buitengebied is van breedband voorzien. De gemeente stimuleerde hiervoor initiatieven uit de samenleving.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.2.2 We ondersteunen de uitvoering van convenant De Boom**

De gemeente is bereid planologische medewerking te verlenen aan Stichting De Boom voor het saneren van de varkenshouderij (intensief) en het tegelijk versterken van de melkrunderveehouderij (grondgebonden). Dit op basis van het convenant De Boom.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.2.3 We ondersteunen Leader Gelderse Vallei**

De gemeente adviseerde Leader Gelderse Vallei om meer projecten via Leader mogelijk te maken. De verwachting is dat 2019 meer kansen biedt voor projecten.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.2.4 We geven uitvoering aan het programma 2017-2019 voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing van de Regio Amersfoort**

De uitvoering van het programma 2017-2019 voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing van de Regio Amersfoort is vertraagd. In 2018 startten de voorbereidingen voor de uitvoering die eind 2018 op gang kwam.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.2.5 We voeren omgevingsvisie buitengebied uit**

We zijn gestart met het maken van een uitvoeringsprogramma voor de omgevingsvisie buitengebied. In 2019 wordt dit programma vastgesteld en in uitvoering genomen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. We behouden en versterken de natuur.**

De gemeente stimuleerde en ondersteunde ontwikkelingen of nam zelf initiatief voor behoud en versterking van de natuur.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R4.3.1 We stellen een nieuw uitvoeringsprogramma op voor het Landschapsontwikkelingsplan**

Samen met partijen hebben we een nieuw uitvoeringsprogramma voor het Landschapsontwikkelingsplan gemaakt en in uitvoering genomen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.3.2 We ondersteunen de uitvoering van convenant De Boom**

De gemeente is bereid planologische medewerking te verlenen aan Stichting De Boom voor de realisatie van 55 ha nieuwe natuur binnen haar landgoed. Dit op basis van het convenant De Boom. De eerste 20 ha is in voorbereiding.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.3.3 We ondersteunen het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug**

De gemeente ondersteunt het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. In 2018 tekende de gemeente een intentie overeenkomst en werd er budget gereserveerd voor bijdragen aan projecten in 2019 en 2020.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.3.4 We voeren de omgevingsvisie buitengebied uit**

We zijn gestart met het maken van een uitvoeringsprogramma voor de omgevingsvisie buitengebied. In 2019 wordt dit programma vastgesteld en in uitvoering genomen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4. We behouden en versterken een aantrekkelijk landschap.**

De gemeente stimuleerde en ondersteunde ontwikkelingen of nam zelf initiatief voor het behoud en de versterking van een aantrekkelijk landschap.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R4.4.1 We onderzoeken de gezamenlijke ambities en financieringsmogelijkheden voor het Langesteeggebied**

Het college is in principe bereid planologische medewerking te verlenen voor een groenblauwe versterking van het Langesteeggebied, dit in combinatie met maximaal 28 woningen en een park aan de zuidkant van Tabaksteeg. Dit op basis van een plan van Stichting De Boom en Heijmans/Osinga. Stichting De Boom gaat een groen inrichtingsplan voor het Langesteeggebied maken. De gemeente voert samen met betrokken partijen een verkenning uit naar een mogelijk andere opzet voor de 28 woningen met park aan de zuidkant van Tabaksteeg.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.4.2 We stellen een nieuw uitvoeringsprogramma op voor het Landschapsontwikkelingsplan**

Samen met partijen hebben we een nieuw uitvoeringsprogramma voor het Landschapsontwikkelingsplan gemaakt en in uitvoering genomen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.4.3 We ondersteunen de uitvoering van convenant De Boom**

De gemeente is bereid planologische medewerking te verlenen aan Stichting De Boom voor de realisatie van 55 ha nieuwe natuur binnen haar landgoed. Dit op basis van het convenant De Boom. De eerste 20 ha is in voorbereiding.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.4.4 We voeren de omgevingsvisie buitengebied uit**

We zijn gestart met het maken van een uitvoeringsprogramma voor de omgevingsvisie buitengebied. In 2019 wordt dit programma vastgesteld en in uitvoering genomen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **5. We benutten de recreatieve mogelijkheden van het buitengebied.**

De gemeente stimuleerde en ondersteunde ontwikkelingen of nam zelf initiatief voor het versterken van de recreatieve infrastructuur met ondersteunende voorzieningen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R4.5.1 We ondersteunen de uitvoering van het convenant De Boom**

De partijen binnen het convenant De Boom maakten het mogelijk dat het klompenpad Snorrenhoef werd uitgebreid en aangepast op nieuwe ligging Modderbeek. Er is een wandelroute ontstaan vanuit Leusden-centrum naar Achterveld.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.5.2 We ondersteunen de uitvoering van het convenant Groene Agenda voor Centraal Buitengebied**

Het realiseren van een wandelverbinding tussen Leusden en Amersfoort langs de Heiligenbergerbeek vormt de inzet van het convenant Groene Agenda voor het Centraal Buitengebied. Dit wordt opgepakt via de uitbreidingsplannen voor knooppunt Hoevelaken.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.5.3 We ondersteunen Leader Gelderse Vallei**

De gemeente adviseerde Leader Gelderse Vallei om meer projecten via Leader mogelijk te maken. De verwachting is dat 2019 meer kansen biedt voor projecten.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R4.5.4 We zetten Leusden op de kaart als wandel- en fietsgemeente**

Er is een nieuwe medewerker recreatie en Toerisme die een strategie maakt om Leusden op de kaart te zetten.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R4.5.5 We herzien de verantwoordelijkheid van het beheer over de recreatieve routes en gebieden**

We hebben de verantwoordelijkheid voor het beheer van de recreatieve routes ondergebracht bij het Routebureau binnen het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R4.5.6 We voeren de omgevingsvisie buitengebied uit**

We zijn gestart met het maken van een uitvoeringsprogramma voor de omgevingsvisie buitengebied. In 2019 wordt dit programma vastgesteld en in uitvoering genomen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

5. Cultuurhistorie

Wat hebben we bereikt?

- **1. Werken aan het behoud van de cultuurhistorische waarden.**

Werken aan het behoud en zichtbaarheid van de cultuurhistorie van Leusden is een continue proces. Voor de zichtbaarheid is in 2018 een Open Monumentendag gehouden. Verwacht wordt dat organisatie van deze dag zorgt voor een breder draagvlak voor de cultuurhistorische kenmerken van Leusdens verleden. Voor het behoud door middel van een beperkte bescherming, is verder gewerkt aan een paraplubestemmingsplan 'cultuurhistorie'.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R5.1.1 Aanwijzen van ten minste 2 gemeentelijke monumenten**

Er is één gemeentelijk monument aangewezen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R5.1.2 Opzetten netwerk van monumenteneigenaren**

Een netwerk van monumenteneigenaren heeft nog niet concreet vorm gekregen. .

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R5.1.3 Beschermen van cultuurhistorische waarden, niet zijnde gemeentelijke monumenten en landschapsstructuren, in een bestemmingsplan**

Het paraplu-bestemmingsplan Cultureel Erfgoed bevindt zich in de eindfase. Na de uitvoering van een motie van de raad, zal het plan in het vierde kwartaal van 2019 opnieuw ter inzage worden gelegd waarna de raad hierover een besluit zal nemen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R5.1.4 Implementeren van de cultuurhistorische waardenkaart bij ruimtelijke ontwikkelingen**

De cultuurhistorische waardenkaart is voor ruimtelijke ontwikkelingen intern beschikbaar en wordt bij plannen geraadpleegd door RO, vergunningen en WABO.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R5.1.5 De waardstelling van waardevolle objecten wordt bepaald**

In maart 2018 heeft de raad de criteria, die als kapstok voor de waardstelling van waardevolle objecten worden gebruikt, goedgekeurd. Daarmee zijn 125 extra panden van een waardstelling voorzien.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. De herkenbaarheid en zichtbaarheid van monumenten vergroten.**

We staan in nauw contact met de Historische Kring Leusden en maken gebruik van hun lokale kennis. Voor monumenten treden we in contact met diverse (overheids)instanties om gebruik te maken van hun kennis en kunde.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- **R5.2.1 Organiseren van een gemeentelijke Open Monumentendag in combinatie met het uitreiken van de Erfgoedprijs**

Het organiseren van de Open Monumentendag is ook in 2018 weer een succes gebleken. Samen met de Historische Kring Leusden en Scholen in de Kunst was een programma samengesteld waarin samengewerkt werd met eigenaren van monumenten/panden.

De Erfgoedprijs is in 2018 niet uitgereikt.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

Wat heeft het gekost 2018

Lasten en baten Domein 4 - Ruimte

bedragen x € 1.000	Begroting		Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijziging		
Lasten	5.407	13.532	7.546	5.986
Baten	3.475	10.847	6.637	-4.210
Resultaat voor bestemming	1.932	2.685	909	1.776
Toevoeging reserves	0	463	647	-184
Onttrekking reserves	198	840	682	-158
Resultaat na bestemming	1.734	2.308	874	1.434

Saldo taakvelden

bedragen x € 1.000	Lasten		Baten		Saldo
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
2.1 Verkeer en vervoer	483	474	156	156	9
2.2 Parkeren	71	83	10	12	-10
2.5 Openbaar vervoer	27	27	0	0	0
3.1 Economische ontwikkeling	34	34	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	19	19	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	85	75	7	11	14
3.4 Economische promotie	67	73	107	102	-11
5.4 Musea	20	12	0	0	8
5.5 Cultureel erfgoed	144	70	0	0	74
5.7 Openbaar groen en recreatie	487	485	25	92	69
8.1 Ruimtelijke ordening	1.027	995	146	167	53
8.3 Wonen en bouwen	870	843	432	642	237
0.3 Beheer ov. Gebouwen+gronden (grex)	50	0	0	10	60
0.5 Treasury (grex)	0	0	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (grex)	2.086	476	3.915	1.354	-951
8.1 Ruimtelijke ordening (grex)	2.109	407	902	1.862	2.662
8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terreinen)	5.953	3.473	5.147	2.229	-438
Domein Ruimte	13.532	7.546	10.847	6.637	1.776
0.10 Mutaties reserves domein ruimte	463	647	605	537	-252
0.10 Mutaties reserves grondexploitaties	0	0	235	145	-90
Resultaat na bestemming	13.995	8.193	11.687	7.319	1.434

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen tussen de begroting en de gerealiseerde cijfers van 2018. Weergegeven worden de belangrijkste verschillen per taakveld groter dan € 50.000.

5.5 Cultureel erfgoed € 74.000 (voordeel)

- De subsidie voor Kamp Amersfoort en de Stichting Russisch ereveld € 32.500 wordt betaald in 2019.
- Er blijft € 28.000 door een sterke daling van aanvragen voor monumentsubsidies.
- Overig € 13.000 (per saldo voordeel).

5.7 Openbaar groen en recreatie € 69.000 (voordeel)

- De afwikkeling van het recreatieschap leverde een incidenteel voordeel op van € 58.000
- Overig € 11.000 (per saldo voordeel)

8.1 Ruimtelijke ordening € 53.000 (voordeel)

- In het voordeel zit voor € 60.000 aan inhuur voor RO-adviseurs. De werkzaamheden die binnen dit taakveld worden uitgevoerd kennen vaak een lange doorlooptijd (aantal jaren). Voorgesteld wordt dan ook dit bedrag over te hevelen naar 2019. Zie ook het voorstel bestemming rekeningresultaat 2018.
- Overig € 7.000 (per saldo nadeel)

8.3 Wonen en bouwen € 237.000 (voordeel)

- De opbrengsten leges omgevingsvergunningen zijn € 185.000 hoger dan geraamd. Deze extra ontvangen leges zijn toegevoegd aan de egalisatiereserve.
- Bij de najaarsnota is incidenteel budget van € 90.000 beschikbaar gesteld voor de inhuur van een constructeur bouwleges. Hiervan is € 43.000 nog niet uitgegeven.
- Beide voordelen vallen weg tegen het nadeel bij de mutaties in de reserves.
- Overig € 9.000 (per saldo voordeel).

Grondexploitaties € 1.243.000 (voordeel na mutaties reserves)

Na mutaties in de reserve blijft er per saldo een voordeel over van € 1.333.000 -/- € 90.000 = € 1.243.000.

- Winstneming Leusden-Zuid € 91.000 (voordeel)
- Winstneming Hamersveldseweg € 83.000 (voordeel)
- Vrijval voorziening Biezenkamp (grex) € 187.000 (voordeel)
- Vrijval voorziening Biezenkamp (faciliterend) € 14.000 (voordeel)
- Toevoeging voorziening Biezenkamp (MVA) € 52.000 (nadeel)
- Vrijval voorziening Groot Agteveld € 14.000 (voordeel)
- Vrijval voorziening De Buitenplaats € 920.000 (voordeel)
- Overige nadelen € 14.000 (nadeel)

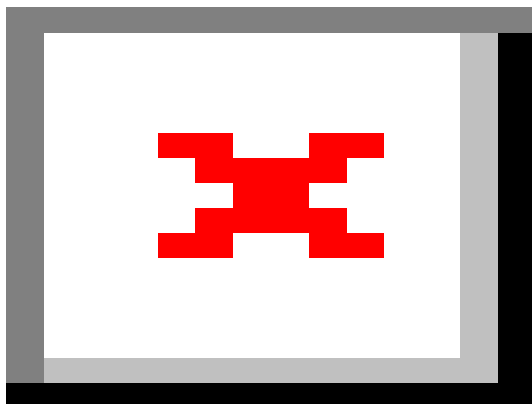
Totaal resultaat grondexploitaties € 1.243.000 (voordeel)

0.10 Mutaties reserves € 252.000 (nadeel)

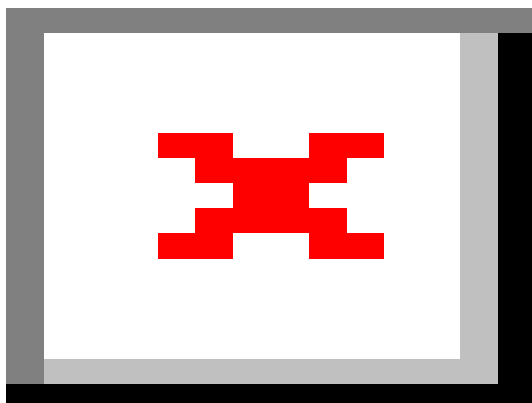
- De extra ontvangen leges omgevingsvergunningen € 185.000 zijn toegevoegd aan de egalisatiereserve.
- De niet uitgegeven inhuurbedragen constructeur bouwleges € 43.000 zijn ook niet onttrokken aan de reserve.
- Overig € 24.000 (per saldo nadeel)

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

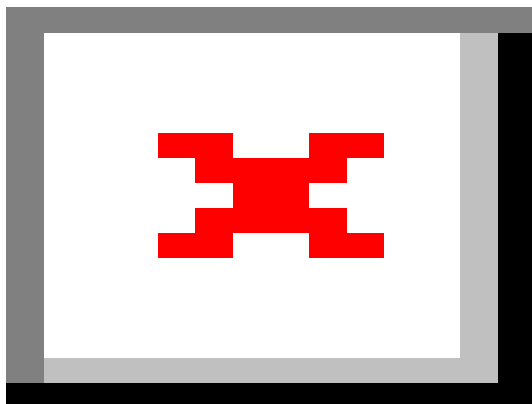

Bron: LISA

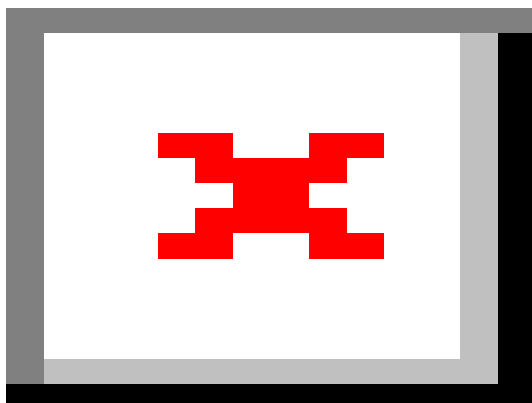

Bron: LISA

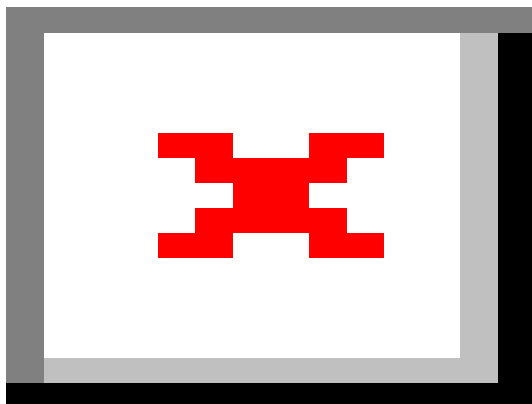

Bron: LISA

Bron: ABF - Systeem woningvoorraad

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek

Overhead

Algemeen

De kosten van overhead worden niet meer onder de beleidsprogramma's (domeinen) verantwoord maar onder een afzonderlijk taakveld overhead. Het BBV geeft de volgende definitie van overhead: *alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.*

Specificatie van de overhead

De personeelskosten van de gehele overhead zijn in totaal opgenomen.

De personeelskosten in het primaire proces zijn rechtstreeks doorberekend aan de betreffende taakvelden.

De overige kosten zijn per overhead onderdeel gespecificeerd.

Overhead onderdelen: personeelskosten, P&O/HRM, facilitaire zaken, huisvesting, automatisering en ICT, juridische zaken en communicatie.

Een deel van de overhead is doorberekend aan externe kostendragers (grondbedrijf, onderhoudsvoorzieningen en investeringen).

Wat heeft het gekost 2018

Lasten en baten Overhead

bedragen x € 1.000	Begroting		Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijziging		
Lasten	7.042	8.185	8.225	-40
Baten	385	1.024	866	-158
Resultaat voor bestemming	6.657	7.161	7.359	-198
Toevoeging reserves	65	65	0	65
Onttrekking reserves	30	722	643	-79
Resultaat na bestemming	6.692	6.504	6.716	-212

Specificatie taakveld 0.4 overhead (per onderdeel)

Specificatie taakveld 0.4 overhead (per onderdeel)

bedragen x € 1.000	Lasten		Baten		Saldo
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
Personeel	5.139	5.158	202	269	48
P&O/HRM	507	519	0	0	-12
Facilitair	500	542	0	0	-42
Huisvesting	990	913	30	30	77
ICT	958	970	0	0	-12
Juridisch	36	60	0	0	-24
Communicatie	55	63	0	0	-8
Toerekening aan grondexploitaties/investeringen	0	0	792	567	-225
0.4 Overhead	8.185	8.225	1.024	866	-198
0.10 Mutaties reserves	65	0	722	643	-14
Resultaat na bestemming	8.250	8.225	1.746	1.509	-212

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen tussen de begroting en de gerealiseerde cijfers van 2018. Weergegeven worden de belangrijkste verschillen per onderdeel overhead groter dan € 50.000.

Huisvesting € 77.000 (voordeel)

- Op de inrichting tijdelijke huisvesting en de verhuisbewegingen bleef € 66.000 over. Dit voordeel valt weg tegen

het nadeel bij de mutaties in de reserves.

- Overig € 11.000 (per saldo voordeel).

Toerekening aan grondexploitaties/investeringen € 225.000 (nadeel)

• De toe te rekenen interne plankosten vanuit de algemene dienst aan de grondexploitatie zijn over 2018 lager uitgevallen dan geraamd. Onder de interne plankosten vallen zowel de interne planontwikkelingskosten (POK) als de interne kosten voorbereiding, administratie en toezicht (VAT). De lagere toerekening is met name het gevolg van een lagere toerekening van VAT kosten van € 208.000 aan de grondexploitaties Valleipark en Buitenplaats. Bij het opstellen van de jaarrekening worden aan de grondexploitaties de kosten voor VAT toegerekend als VAT-percentage van de gerealiseerde kosten voor bouw- en woonrijp maken per grondexploitatie. Doordat de kosten voor bouw- en woonrijp maken over 2018 significant lager uitvallen dan geraamd worden ook minder interne VAT-kosten toegerekend aan de grondexploitaties. Binnen Valleipark en Buitenplaats betreft het met name een verschuiving naar latere jaren van de kosten voor bouw- en woonrijp maken.

Op basis van de actualisatie grondexploitaties is in meerjarenperspectief sprake van een hogere toerekening. Vanuit dit perspectief kan de lagere doorbelasting in 2018 dan ook als verschuiving van interne plankosten naar de periode 2019-2022 worden gezien.

0.10 Mutaties reserves € 14.000 (nadeel)

- Omdat op huisvesting minder uitgaven zijn gedaan (tijdelijke huisvesting en verhuisbewegingen) zijn deze bedragen ook niet onttrokken uit de reserves; € 66.000 nadeel.
- De per saldo geraamde besparing samenwerking bedrijfsvoering zijn in de najaarsnota 2018 afgeraamd en worden dus ook niet toegevoegd aan de reserve; € 52.000 voordeel.

Overheadpercentage

De kosten van overhead kunnen worden uitgedrukt in een percentage. Het BBV schrijft voor dat hiervoor een indicator moet worden opgenomen in de jaarrekening. Deze indicator (zie ook onderdeel BBV indicatoren) drukt de totale overheadkosten uit in het percentage van het totaal van de lasten exclusief toevoegingen aan reserves. Dit levert een percentage van 11,90% (begroting 12,17%).

Dit is echter niet het percentage dat wordt toegepast voor de toerekening van de overhead.

De overheadkosten van Leusden bedragen € 7.358.913.

De apparaatskosten die toe te rekenen zijn aan het primaire proces bedragen € 7.503.923.

Het overheadpercentage komt hiermee op 98,07%. ($\frac{€ 7.358.913}{€ 7.503.923} * 100 = 98,07\%$)

In de programmabegroting 2018 is een overheadpercentage van 104,40% berekend. Het verschil tussen deze overheadpercentages kan worden verklaard doordat de kostenstijging binnen het primaire proces hoger is dan binnen de overhead. Dit komt met name door de gerealiseerde kosten voor externe inhuur. Het gerealiseerde percentage van de inhuur is 20,94% (begroting 4%). Zie ook onderdeel lasten en baten in de paragraaf Bedrijfsvoering.

BBV indicatoren

De verplicht op te nemen beleidsindicatoren komen voor de programma's van de bron [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl).

Voor het onderdeel bestuur en organisatie zijn ook vijf indicatoren ontwikkelt die echter door de gemeente uit de eigen gegevens of de eigen begroting overgenomen moeten worden omdat er geen landelijke bron beschikbaar is. Omdat het gaat om indicatoren betreffende de organisatie nemen wij ze op bij het onderdeel overhead.

Indicator	Eenheid	Leusden
Formatie	fte per 1.000 inwoners	4,839 fte
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	4,562 fte
Apparaatskosten	kosten per inwoner	€ 494,97
Externe inhuur	kosten externe inhuur als % van totaal loonsom	20,94 %

Gemeente Leusden

Overhead	overhead in % van totale lasten	11,90 %
----------	---------------------------------	---------

Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien

Algemeen

In de vier programma's van deze jaarstukken zijn de specifieke lasten en baten per programma opgenomen. Daarnaast heeft de gemeente ook lasten en baten die niet aan een programma zijn toe te rekenen. Het betreft de algemene uitkering, de algemene belastingen, de financiering, de onvoorziene uitgaven en de stelposten en de vennootschapsbelasting. Deze nemen we op bij de Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Wat heeft het gekost 2018

Lasten en baten Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

bedragen x € 1.000

	Begroting		Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijziging		
Lasten	1.833	664	531	133
Baten	37.610	39.225	39.210	-15
Resultaat voor bestemming	-35.777	-38.561	-38.679	118
Toevoeging reserves	0	6.089	6.856	-767
Onttrekking reserves	371	6.210	6.856	646
Resultaat na bestemming	-36.148	-38.682	-38.679	-3

Saldo taakvelden

bedragen x € 1.000

	Lasten		Baten		Saldo
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	
0.5 Treasury	111	111	207	212	5
0.61 OZB woningen	284	275	4.104	4.121	26
0.62 OZB niet-woningen	0	0	2.432	2.357	-75
0.64 Belastingen Overig	0	0	212	229	17
0.7 Alg. uitkering en ov. Uitk. Gemeentefonds	0	4	31.796	31.778	-22
0.8 Overige baten en lasten	31	56	315	344	4
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	121	0	0	0	121
3.4 Economische promotie	0	0	159	169	10
6.3 Inkomensregelingen	117	85	0	0	32
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	664	531	39.225	39.210	118
0.10 Mutaties reserves	6.089	6.856	6.210	6.856	-121
Resultaat na bestemming	6.753	7.387	45.435	46.066	-3

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen tussen de begroting en de rekeningcijfers van 2018. Weergegeven worden de belangrijkste verschillen per taakveld groter dan € 50.000.

0.62 OZB niet-woningen € 75.000 (nadeel)

- De opbrengsten onroerendezaakbelasting geeft een nadeel van € 75.000 omdat een aantal objecten voor de waardering van het tarief-niet-woning naar woning zijn gegaan. Dit laatste is gebeurd op basis van jurisprudentie. Daarnaast worden met name kantoorpanden en winkelpaden lager gewaardeerd dan verwacht.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds € 22.000 (nadeel)

- Onderbesteding op de rijksbegroting geeft een nadelig effect op het accres gemeentefonds 2018 van € 130.000. Het accres wordt definitief vastgesteld bij de meicirculaire 2019. Bij de resultaatsbestemming wordt voorgesteld dit bedrag te reserveren voor de verrekening 2018 die in 2019 gaat plaatsvinden.
- De taakstelling voor de stroppenpot sociaal domein is niet volledig gehaald, dit geeft een nadeel van € 17.000

- Overige nadelen € 5.000
- Totaal nadeel 2018 op taakveld algemene uitkering is inclusief effect accres meicirculaire 2019 € 152.000

0.9 Vennootschapsbelasting € 121.000 (voordeel)

• Geraamd voor 2018 is een bedrag van € 121.000 voor vennootschapsbelasting. De werkelijke last is op dit moment op € 0 gesteld. De VpB wordt gedekt door de reserve van het grondbedrijf en valt daarom ook weg tegen het nadeel bij de mutaties in de reserves.

0.10 Mutaties reserves € 121.000 (nadeel)

• Dit nadeel valt weg tegen het voordeel op taakveld 0.9 vennootschapsbelasting.

Monitor bezuinigingen

Kerntakendiscussie

In onderstaande tabel zijn de voor 2018 te effectueren bezuinigingsmaatregelen opgenomen. Aangegeven is per taakveld welke maatregelen in 2018 zijn gerealiseerd en welke besparingsverliezen zijn genomen.

<i>bedragen x € 1.000</i>			2018
	Te realiseren	Realisatie	Besparingsverlies
Kerntakendiscussie:			
8.4 (binnensport)accommodaties	36	0	36
1.1 College	30	0	30
Totale maatregelen	66	0	66

Toelichting:

- 8.4 (binnensport)accommodaties

De (resterende) taakstelling is via de Najaarsnota 2018 incidenteel als besparingsverlies afgeboekt. Bij de aanbesteding van het meerjarig gebouwenonderhoud in 2019 wordt bekeken in hoeverre de taakstelling structureel kan worden ingevuld.

- 1.1 College

Via de Voorjaarsnota 2018 is deze taakstelling als besparingsverlies genomen en structureel afgeboekt.

Interne kerntakendiscussie

Naast de taakstelling vanuit de kerntakendiscussie is binnen de begroting 2018 ook de taakstelling op de overheadkosten opgenomen (interne kerntakendiscussie). De overheadtaakstelling voor 2018 is volledig gerealiseerd. Wel is een lager surplus gerealiseerd dan was voorzien.

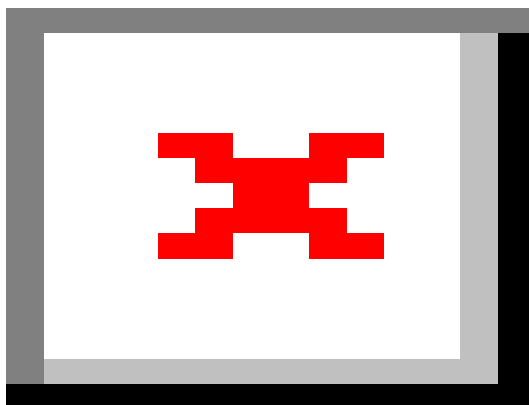
<i>bedragen x € 1.000</i>		2018
	Te realiseren	Realisatie
Overheadtaakstelling	399	399

Interne kerntakendiscussie		
· Formatiemaatregelen	495	472
· Overheadbudgetten	156	156
Totaal interne kerntakendiscussie	651	628
Surplus t.b.v flexibele schil/investeringen/belonen/risicobuffer	252	229

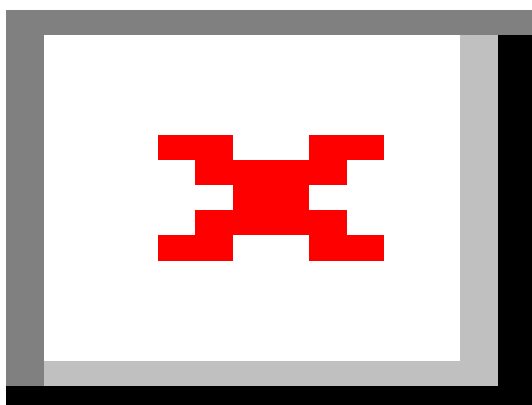
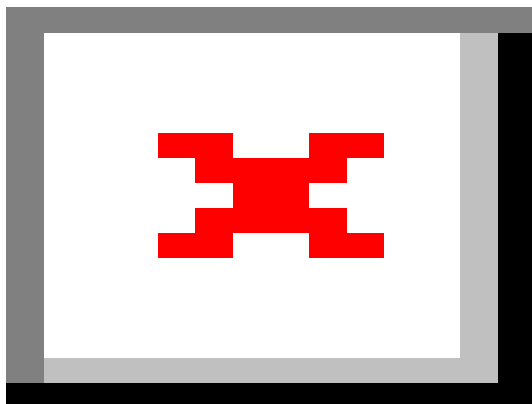
BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

Bron: CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken

Bron: COELO

Gemeente Leusden

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Wettelijk kader

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan inwoners en bedrijven mag opleggen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid en de belangrijkste ontwikkelingen in 2018 met betrekking tot de lokale heffingen. Daarnaast wordt ingegaan op de belastingopbrengst, de ontwikkeling van de lokale lastendruk en kwijtscheldingen.

Beleidskader

Op basis van door de raad vastgestelde verordeningen zijn de volgende heffingen opgelegd: OZB, hondenbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting, reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht), rioolheffing, rioolaansluitrecht, leges, marktgeld en lijkbezorgingsrechten. De gemeente voert een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid.

Bij de belastingen en tarieven zijn de volgende beleidsuitgangspunten toegepast:

- Aanpassing van tarieven met 1,5% in verband met de ontwikkeling van de inflatie;
- De aanvankelijk bij de begroting 2015-2018 voorgestelde opbrengststijging in 2018 bij de OZB met € 160.000 is in de programmabegroting 2018 geschrapt;
- Streven naar kostendekkende heffingen, zo nodig met gebruikmaking van egalisatiereserve of –voorziening;
- Vanaf 2018 worden bij de afvalstoffenheffing gedifferentieerde tarieven in rekening gebracht (diftar).

Uitvoering

Het Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn (GBLT) verzorgt de heffing en inning van de OZB, rioolheffing, reinigingsheffingen, hondenbelasting, toeristenbelasting. De overige heffingen int de gemeente Leusden zelf. GBLT verzorgt eveneens de uitvoering van de wet Waardering onroerende zaken (WOZ).

Ontwikkelingen

Op 8 maart 2018 stemde de raad in met de verzelfstandiging van de warenmarkt, en is besloten om de verordening marktgelden 2018 in te trekken.

Op 13 september 2018 nam de raad een motie aan om de hondenbelasting vanaf 2019 in maximaal 10 jaar gefaseerd af te schaffen.

Tarieven

In de tabel hieronder worden de belangrijkste belastingtarieven in 2018 vermeld, en de tariefontwikkeling ten opzichte van 2017.

Belastingtarieven	2017	2018
OZB, % van de WOZ-waarde:		
- eigendom woningen	0,1162%	0,1104%
- eigendom niet-woningen	0,2518%	0,2607%
- gebruiker niet-woningen	0,2030%	0,2101%
Reinigingsheffingen:		

Gemeente Leusden

- afvalstoffenheffing, eenpersoonshuishoudens	€ 156,00	
- afvalstoffenheffing, meerpersoonshuishoudens	€ 195,00	
- afvalstoffenheffing, vast deel		€ 145,00
- afvalstoffenheffing, variabel deel, lediging 60 liter		€ 1,44
- reinigingsrecht bedrijven (incl. btw)	€ 235,95	
- reinigingsrecht bedrijven, vast deel (incl. btw)		€ 175,45
- reinigingsrecht bedrijven, variabel deel, 60 liter		€ 1,74
Rioolheffing, per aansluiting	€ 112,20	€ 113,80
Hondenbelasting, 1 ^e hond	€ 82,60	€ 83,80
Toeristenbelasting, per overnachting:		
- in hotels, vakantiewoningen, chalets	€ 1,55	€ 1,57
- in overige onderkomens/verblijfaccommodaties	€ 1,04	€ 1,05

Opbrengst

<i>bedragen x € 1.000</i>				
	Begroting, primitief	Begr.wijziging	Na wijziging	Opbrengst 2018
Belastingen:				
OZB	6.561	-25	6.536	6.479
Hondenbelasting	188		188	200
Toeristenbelasting	159		159	169

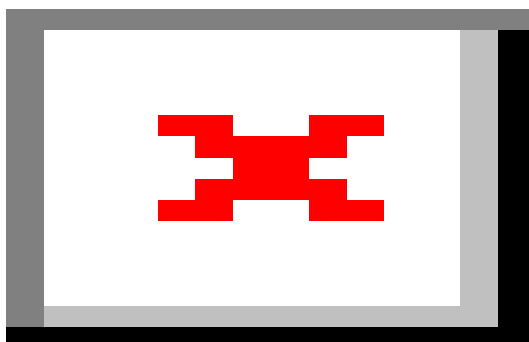
Gemeente Leusden

Precariobelasting	21		21	28
Heffingen en rechten:				
Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht	2.420		2.420	2.225
Rioolheffing	1.448		1.448	1.487
Rioolaansluitrecht	5		5	4
Lijkbezorgingsrechten	35		35	36
Leges	797	47	844	1.071
Marktgeden	27	-27	0	6
Totaal	11.661	-5	11.656	11.705

Toelichting

In 2018 zijn voor het eerst gedifferentieerde tarieven bij de afvalstoffenheffing van toepassing. Bij de afrekening (begin 2019) is € 185.000 minder variabele heffing opgelegd dan vooraf werd verwacht. Bij de raming is uitgegaan van de doelstelling in het Grondstoffenplan dat 75 kilo restafval per inwoner wordt ingezameld. Bij de afrekening bleek dat inwoners minder restafval hebben aangeboden.

Bij de bouwleges is een meeropbrengst van € 185.000 ontstaan door aanvragen om omgevingsvergunningen voor grote bouwprojecten. De grote projecten (leges vanaf € 20.000) leverden bij elkaar € 300.000 op. De totale opbrengst van de bouwleges bedroeg € 570.000. Jaarlijks worden de meer- of minderopbrengsten van de bouwleges (ten opzichte van de meerjarig gemiddelde opbrengst in de begroting, en na aftrek van eventueel gemaakte meerkosten voor de vergunningverlening) geëgaliseerd door middel van onttrekking dan wel toevoeging aan de algemene reserve met aangewezen bestemming. Bij de jaarrekening is de meeropbrengst van € 185.000 aan de reserve toegevoegd.

Ontwikkeling lokale lastendruk

Tot de gemeentelijke woonlasten worden gerekend de bedragen die huishoudens betalen aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. In 2018 bedraagt de gemiddelde woonlastendruk in Leusden € 606 voor een meerpersoonshuishouden. Dat is ruim beneden het landelijk en provinciaal gemiddelde (zie tabel hierna). Dit blijkt uit de landelijke ranglijst van gemeenten van bureau Coelo, waarop Leusden in 2018 de 23^e positie inneemt van de in totaal 380 gemeenten.

De tabel geeft een overzicht van de gemiddelde woonlasten van meerpersoonshuishoudens in Leusden en in omringende gemeenten. Ten opzichte van deze gemeenten heeft Leusden de laagste woonlasten. De gegevens zijn ontleend aan de Coelo Atlas lokale lasten 2017 en 2018.

Lokale woonlasten	2017	2018
Leusden	€ 625	€ 606
Soest	€ 629	€ 641
Zeist	€ 635	€ 646
Amersfoort	€ 698	€ 723
Barneveld	€ 747	€ 752
Scherpenzeel	€ 759	€ 764
Woudenberg	€ 792	€ 778

Gemeente Leusden

Gemiddeld in provincie Utrecht	€ 720	€ 726
Gemiddeld in Nederland	€ 723	€ 721

Kwijtschelding

Voor inwoners met de laagste inkomens is er de mogelijkheid om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding is mogelijk voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en bij de hondenbelasting voor de eerste hond.

In totaal is er in 2018 voor € 85.000 aan kwijtscheldingen verleend:

afvalstoffenheffing € 46.000, rioolheffing € 35.000 en hondenbelasting € 4.000.

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandsvermogen is te omschrijven als 'de mate waarin de gemeente Leusden in staat is middelen vrij te maken om (incidentele) financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid inzake de gemeentelijke dienstverlening'. Het weerstandsvermogen is een financieel vangnet voor optredende gevolgen van risico's die niet goed kunnen worden afgedekt op basis van het gevoerde risicomanagement. In deze paragraaf geven wij u inzicht in risico's van de gemeente, het beschikbare en het benodigde weerstandsvermogen.

Beleidskader

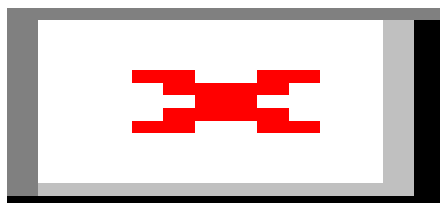
Het beleid is vastgelegd in de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2010. Er wordt onderscheid gemaakt in risico's van de algemene dienst en die van het grondbedrijf.

Risicomanagement

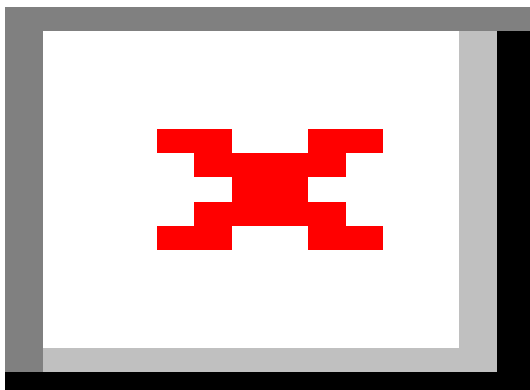
Bewustwording van risico's is een belangrijke stap in het beheersen van risico's. Daarom is het van belang regelmatig stil te staan bij de risico's die het bereiken van de doelstellingen in de weg staan en het gesprek hierover te organiseren. Onze risico's worden systematisch in beeld gebracht en op mogelijke consequenties beoordeeld. Tweemaal per jaar wordt een monitor samengesteld waarbij risico's worden geïnventariseerd dan wel geactualiseerd. Daarnaast zijn risico's en risicobeheersing een vast onderdeel van de planning en control gesprekken in onze organisatie. Risicomanagement draagt zo bij aan een grotere weerbaarheid en wendbaarheid. En dat is goed voor de continuïteit van de gemeente als het gaat om de uitvoering van taken en verantwoordelijkheden in de samenleving.

Risico's algemene dienst

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de belangrijkste risico's van de algemene dienst in beeld gebracht aan de hand van een drietal scenario's, namelijk het optimistische scenario (groen), het pessimistisch scenario (rood) en het midden scenario (oranje).

Benodigd weerstandsvermogen Algemene dienst

Het benodigde weerstandsvermogen is genormeerd op 10% van de omzet van de algemene dienst, namelijk € 5.749.000,-. Omdat het totaal van de geïnventariseerde risico's aan de hand van het midden scenario lager is dan het genormeerd benodigd weerstandsvermogen wordt bij berekening van het weerstandsvermogen uitgegaan van het genormeerd benodigd weerstandsvermogen.

Beschikbare weerstandsvermogen Algemene dienst

Het beschikbare weerstandsvermogen voor het afdekken van de risico's bij de algemene dienst wordt gevormd door het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve (basisdeel). Dit bedraagt € 5.240.000,- zijnde het saldo van deze reserve per 31 december 2018.

Ratio weerstandsvermogen Algemene dienst

Wij drukken het weerstandsvermogen uit in een ratio. Met behulp van dit verhoudingsgetal wordt bepaald of het weerstandsvermogen toereikend is. De gemeente streeft naar een ratio van 1,0 met als toegestane bandbreedte een bovengrens van 1,2 en een ondergrens van 0,8. Komt de ratio buiten de bandbreedte dan wordt binnen een jaar een voorstel gedaan om het beschikbare weerstandsvermogen te verhogen of te verlagen. De ratio wordt als volgt berekend:

Beschikbare weerstandsvermogen   -> € 5.240.000   -> 0,91
Benodigd weerstandsvermogen   € 5.749.000

Conclusie:

De ratio van 0,91 (afgerond op 2 decimalen) valt binnen de bandbreedte. Het weerstandsvermogen is toereikend.

Risico's grondexploitatie

In de Actualisatie van de diverse grondexploitaties zijn de risico's benoemd (en waar mogelijk gekwantificeerd) die de gemeente loopt met de uitvoering van grondexploitaties.

Benodigd weerstandsvermogen Grondbedrijf

In de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen is beschreven hoe de norm voor het benodigde weerstandsvermogen wordt berekend. Op basis van de grondexploitaties zoals opgenomen in de Actualisatie 2019 wordt het benodigde weerstandsvermogen grondbedrijf genormeerd op € 2.014.000.

Beschikbare weerstandsvermogen Grondbedrijf

Het beschikbare weerstandsvermogen grondbedrijf wordt gevormd door het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserve Grondbedrijf. De omvang van deze reserve per begin 2019 bedraagt € 3.895.000 (na bestemming resultaat grondexploitatie).

Ratio weerstandsvermogen Grondbedrijf

Evenals voor de Algemene Dienst wordt ook voor het Grondbedrijf uitgegaan van een ratio van minimaal 1,0 met als toegestane bandbreedte een bovengrens van 1,2 en een ondergrens van 0,8. Komt de ratio buiten de bandbreedte dan wordt binnen een jaar een voorstel gedaan om het beschikbare weerstandsvermogen te verhogen of te verlagen. De ratio wordt als volgt berekend:

Beschikbare weerstandsvermogen -> € 3.895.000 -> 1,94

Benodigd weerstandsvermogen € 2.014.000

Conclusie:

Met een weerstandsratio van 1,94 is, afgezet tegen het gemeentelijke beleid zoals vastgelegd in de Nota risicomanagement & Weerstandscapaciteit meer dan voldoende weerstandsvermogen aanwezig.

Kengetallen financiële positie

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de rekening of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen.

Bij de beoordeling van de kengetallen maken we gebruik van 'zogenoemde 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit onder meer de stresstest voor 100.000+gemeenten en die door meerdere gemeenten worden gehanteerd. In de tabel hieronder is te zien welke waarden bij welke categorie (A, B of C) behoren. Wij zullen de kengetallen opnemen en indelen in onderstaande drie categorieën waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

In de hierna opgenomen tabel zijn de voorgeschreven kengetallen vermeld en zijn de berekende waarden alsmede het verloop van deze waarden ingevuld. Daarna volgt per kengetal een korte uitleg en wordt op de uitkomst en situatie voor Leusden ingegaan.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en zegt het meest over de financiële vermogenspositie van een gemeente. De netto schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op haar tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn (rente en aflossing) waardoor een begroting minder flexibel wordt. Voor Leusden was in 2017 sprake van een negatieve schuldquote omdat wij in voorgaande jaren een erg lage schuldenlast hebben. In 2018 zijn onze liquide middelen sterk afgenomen door een aantal investeringsprojecten. Voor het project Hart van Leusden is een 24,2-jarige lening aangetrokken bij de BNG van € 5,7 miljoen. Hierdoor slaat de negatieve schuldquote om in een positieve schuldquote ten opzichte van de jaarrekening 2017. Toch blijft onze netto schuldpositie van Leusden laag en financieel gezond.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat er bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terugbetaald worden geeft dit kengetal inzicht in wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen. Het aandeel doorgeleende gelden is voor Leusden relatief beperkt waardoor de uitkomst van dit kengetal nauwelijks afwijkt van de netto schuldquote. Dit geeft aan dat het 'terugbetalingsrisico' gering is.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen hoe gezonder de gemeente. Normaal bevindt de solvabiliteitsratio van een gemeente zich tussen de 30% en 80%. Leusden bevindt zich met een solvabiliteitsratio van 49,6% binnen deze bandbreedte. Dit betekent dat onze bezittingen zijn gefinancierd met 49,6% eigen vermogen (reserves) en 50,4% vreemd vermogen (voorzieningen, langlopende schulden en kortlopende schulden).

De solvabiliteitsratio heeft als signaleringswaarde B, maar zit net op de grens tussen A en B. Dit wordt mede veroorzaakt door het grote aandeel van o.a onderhoudsvoorzieningen in onze balans. Wanneer rekening wordt gehouden met onze onderhoudsvoorzieningen, door deze mee te nemen bij onze reserves, dan komt de solvabiliteitsratio uit op 65%. Hieruit blijkt dat Leusden in staat is zeer goed te voldoen aan zijn financiële verplichtingen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Het kengetal geeft hiermee aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

In 2018 waren onze structurele lasten hoger dan onze structurele baten. Daarnaast waren de structurele toevoegingen aan onze reserves hoger dan de structurele onttrekkingen. Het kengetal voor de structurele exploitatie ruime komt hierdoor uit op negatief 1,3% met een signaalwaarde van C.

Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van gemeentes. De boekwaarde van de voorraad gronden is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Het kengetal geeft weer hoe de waarde van de grondexploitatie zich verhoudt tot de totale baten. Hoe lager het kengetal, hoe beter.

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen om bijvoorbeeld opgetreden risico's op te vangen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Voor de jaarrekening komt het kengetal voor de belastingcapaciteit uit op 97%. De belastingcapaciteit ligt onder het landelijk gemiddelde.

Beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie

De financiële kengetallen geven aan dat Leusden een sterke financiële positie heeft maar uit de signaalwaarden blijkt dat onze financiële positie wel afneemt. Voor Leusden was in 2018 geen sprake van structurele vrije ruimte binnen de jaarrekening. Structureel evenwicht is een belangrijk uitgangspunt voor de (meerjaren)begroting. Wanneer sprake is van negatieve structurele begrotingsruimte betekent dit dat de uitgaven met een structureel karakter niet volledig wordt gedekt met structurele baten. Daaruit volgt dat de Leusden inteert op haar reservepositie. De schuldenlast van Leusden ten opzichte van de eigen middelen is relatief laag. Hierdoor is de druk van de rentelasten en de aflossing van geldleningen op de exploitatie laag. Onze solvabiliteitsratio daalt licht, maar wanneer rekening wordt gehouden met onze onderhoudsvoorzieningen blijkt dat Leusden in staat is zeer goed te voldoen aan haar financiële verplichtingen.

Ook is onze belastingdruk laag ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Het kengetal grondexploitatie geeft aan dat wij nog boekwaarden aan voorraad gronden hebben die door middel van verkopen moeten worden goedgeemaakt. In meerjarenperspectief neemt dit sterk af. Ook beschikken we voor onze grondexploitaties over ruim voldoende weerstandsvermogen om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.

Het weerstandsvermogen van de algemene dienst valt boven de ondergrens van 0,8. Er is voldoende ruimte om financiële tegenvallers op te vangen. Hieruit concluderen we dat de gemeente Leusden in staat is middelen vrij te maken om (incidentele) financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid inzake de gemeentelijke dienstverlening.

Paragraaf Kapitaalgoederen en investeringen

Algemeen

In deze paragraaf wordt weergegeven hoe het gemeentelijk beleid ten aanzien van het groot onderhoud van kapitaalgoederen in het jaar 2018 tot uitvoering is gebracht en welke middelen hiervoor zijn aangewend. Het onderhoud van kapitaalgoederen bestaat uit twee soorten onderhoud; het dagelijks klein onderhoud, waarvan de kosten direct ten laste van de exploitatie komen en daarnaast het groot onderhoud, waarvan de kosten ten laste van de aanwezige onderhoudsvoorzieningen worden gebracht. Levensduur verlengende onderhoudsmaatregelen worden geactiveerd en afgeschreven, daar waar mogelijk gedekt vanuit daartoe gespaarde bedragen.

Kapitaalgoederen in Leusden

De gemeente Leusden heeft circa 180 kilometer aan wegen, 227 kilometer aan riolering, 5 hectare aan water, 1.330.000 m² aan groen en 27.000 m² aan gebouwen in beheer. De instandhouding van deze kapitaalgoederen vergt circa 20% van de jaarlijkse gemeentelijke lasten.

Ontwikkelingen

Actualisatie groot onderhoud

Eind 2016 zijn de groot onderhoudsperspectieven geactualiseerd. De geactualiseerde onderhouds-ramingen zijn vastgesteld voor de vierjaarlijkse periode 2016-2019. Naar huidige inzichten kan de instandhouding van de gemeentelijke kapitaalgoederen in de openbare ruimte plaatsvinden vanuit de in de onderhoudsvoorzieningen aanwezige middelen. De benodigde instandhoudingsuitgaven op het terrein van Openbare Verlichting (binnen de financiële kaders van het beleidsplan Openbare Verlichting) en de vervanging van ondergrondse afvalinzamelings-containers maken nog geen onderdeel uit van de door het college vastgestelde onderhoudsrapportage. De uitgaven op deze twee onderhoudsdisciplines worden geïntegreerd in een volgende actualisatie van het groot onderhoud. In het najaar van 2019 wordt het groot onderhoud geactualiseerd voor de vierjaarlijkse periode 2020-2023.

Faciliteiten ondergrondse afvalinzameling

Alle 75 ondergrondse restafvalcontainers zijn in 2017 vervangen voor nieuwe restafvalcontainers met duo zuil. De betonputten zijn blijven zitten en kunnen zeker nog tien jaar mee. Daarnaast zijn in 2017, met uitloop in 2018 in het kader van het project 'het nieuwe inzamelen' circa 45 nieuwe containers (incl. betonput) aanvullend aangelegd. In 2019 wordt een vervangingsplan opgesteld zodat na bestuurlijke goedkeuring van dit plan vanaf 2020 de gft zuilen en ondergrondse glascontainers vervangen kunnen worden. Ook de ondergrondse containers voor papier, pmd- en restafval zullen in het vervangingsplan worden meegenomen. Het vervangingsplan voor ondergrondse afvalinzameling wordt opgesteld voor de periode 2020-2030.

Activeren investeringen met maatschappelijk nut

Met ingang van 2017 verplicht het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gemeenten om investeringen met maatschappelijk nut te activeren- en af te schrijven. Als gespaarde onderhoudsgelden worden ingezet voor levensduurverlenging of kwaliteitsverbetering van kapitaalgoederen met maatschappelijk nut dan worden gespaarde bedragen vanuit de onderhoudsvoorzieningen ondergebracht in de reserve dekking kapitaallasten met maatschappelijk nut. Deze gedragslijn wordt met ingang van het jaar 2017 toegepast.

Groot onderhoud

De huidige begrotingsramingen voor groot onderhoud zijn in de begroting gebracht op basis van de in 2016 door het college vastgestelde groot onderhoudsrapportage. De onderhoudsmaatregelen zijn opgesteld vanuit de kwaliteitscriteria- en de kwaliteitsambitie 'basis'. Groot onderhoud en investeringen op het gebied van Riolering komen voort uit het gemeentelijke rioleringsplan dat in 2015 door de raad is vastgesteld. Per onderhoudsdiscipline wordt verslag gedaan over de in 2018 uitgevoerde werkzaamheden.

Riolering

Uitvoeringsplan: Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2014-2018

Stand van zaken: Het vigerende GRP loopt tot en met 2018. In het GRP is een meerjarenplanning opgenomen voor vervanging, renovatie- en reparatie van riolen en is tevens een onderzoekplanning opgenomen. In het nieuwe GRP is een moderne manier van asset management toegepast die zich toespitst op risicospreiding en restlevensduurbepaling. Hierdoor neemt het aandeel te vervangen riolering sterk af ten opzichte van de prognoses uit voorgaande plannings.

Activiteiten 2018: In 2018 zijn er verschillende maatregelen uitgevoerd waaronder:

- o het reinigen en inspecteren van ruim 25 kilometer vrijvervalriolering;
- o de uitvoering van diverse deelreparaties aan de hoofd- en drukriolering;
- o de voorbereidingen op de actualisatie van het GRP zijn in 2018 gestart;

Gemeente Leusden

- o met de buurgemeenten Amersfoort en Bunschoten in een aantal gezamenlijke werken riolering geïnspecteerd en vernieuwd;
- o daarnaast zijn er verbetermaatregelen doorgevoerd aan de rioleringsstelsels van Leusden Zuid;
- o op het gebied van grotere werken wordt een start gemaakt met het bijleggen van regenwaterriolering in het noordelijk deel van Leusden Zuid met betrekking tot de twee inbreidingslocaties;
- o eind 2018 is een start gemaakt met de renovatie van de drukriolering in het buitengebied;
- o de voorbereiding en aanbesteding van 3.000 meter riolering in de Hessenweg in Achterveld technisch uitgewerkt en aanbesteed;
- o tot slot heeft de aanbesteding van de vervanging van de schakelkasten en telemetrie van de drukriolering in juni 2018 plaatsgevonden en is inmiddels in uitvoering.

Water

Uitvoeringsplan: Baggerplanning stedelijk gebied Leusden 2014-2023, onderhoudsplan stedelijk water 2011-2016, Groot onderhoud 2016-2019.

Stand van zaken: In 2017 zijn er slibmetingen uitgevoerd in Leusden en Achterveld (Leusden Oost). Op basis hiervan wordt er een nieuwe baggerplanning en prioritering opgesteld, de eerste baggerwerken zouden naar verwachting in 2018 plaatsvinden. Echter is er wat vertraging in de werkzaamheden gekomen. De baggerwerkzaamheden starten medio augustus 2019. Daarnaast vinden er voorbereidingen plaats voor realisatie van het volgende baggerbestek voor de watergangen aan de westkant van Leusden (Leusden west). Groot onderhoudsmaatregelen zijn in 2018 beperkt gebleven tot lokale herprofilering en reparaties aan damwanden en beschoeiingen. Het jaarlijks klein onderhoud (uitmaaien en bladverwijdering) van de gemeentelijke watergangen is uitgevoerd in een gezamenlijk contract met Waterschap Vallei en Veluwe.

Activiteiten 2018:

- o voorbereidende werkzaamheden realiseren baggerbestek 2019;
- o aanbrengen nieuwe steiger in een vijver bij de Eurowoningen;
- o beschoeiing aanbrengen in een vijver aan de Ruurd Visserstraat.

Wegen

Uitvoeringsplan: Groot onderhoud 2016-2019.

Stand van zaken: In 2018 zijn er naast het reguliere onderhoud een aantal wegreconstructies uitgevoerd. Bij deze reconstructies gold het uitgangspunt dat het groot onderhoud waar mogelijk aansluit bij andere disciplines (zoals verkeer of riolering) en/of projecten van andere overheidsinstanties.

Activiteiten 2018: In 2018 zijn een aantal grotere werkzaamheden uitgevoerd waaronder:

- o het lokaal versterken van de asfaltconstructie in combinatie met het vernieuwen van de deklaag op de Emelaarseweg. Waar mogelijk en noodzakelijk is dit gecombineerd met de aanleg van bermverharding in de uitwijkstrook langs de weg;
- o het vernieuwen van de deklaag en herprofileren van de hoofdrijbaan van de Hessenweg tussen de komgrens Achterveld en de Barneveldse Beek in een gecombineerd project met verkeer (vervangen fietspad Hessenweg);
- o het reconstrueren van de wegverharding van de Treekerweg en de Oude Rijksweg ter hoogte van restaurant Bavoort in een gecombineerd werk met de Provincie Utrecht (reconstructie N226);
- o de uitvoering van diverse kleinere onderhoudswerkzaamheden aan zowel asfalt als elementenverhardingen.
- o start met de vervanging brug Horsterweg met aanbrengen nieuwe asfaltlaag.

Verkeersregelinstallaties

Beleidsplan: Groot onderhoud 2016 – 2019.

Stand van zaken: Het onderhoud van verkeersregelinstallaties is in overeenstemming met het gewenste niveau. In 2019 vindt actualisatie van de onderhoudsplanning plaats.

Activiteiten 2018:

- o vernieuwing VRI op het kruispunt Groene Zoom-Noorderinslag-Heiligenbergerweg;
- o beschouwing werking/ functionaliteit van alle 22 VRI's in Leusden;
- o de afweging voor aanpassingen aan de VRI's of het op termijn beperken van het aantal VRI's is in verband met personeelswijziging doorgeschoven naar 2019;
- o het jaarlijks onderhoud aan de VRI's is voorbereid en zal medio 2019 opnieuw worden aanbesteed in een gezamenlijk werk met de buurgemeenten Amersfoort en Soest);
- o het dagelijks beheer en storingsonderhoud van de VRI's is uitgevoerd in een gezamenlijk werk met de gemeente Amersfoort;
- o als onderdeel van het dagelijks beheer is de koppelkabel (nodig voor het op afstand kunnen uitlezen en aanpassen van de VRI's) langs de Noorderinslag vervangen en zijn diverse kleinschalige aanpassingen gedaan, waaronder het oplossen van storingen en het vervangen van lampen.

Wegenbouwkundige kunstwerken

Uitvoeringsplan: Groot onderhoud 2016-2019.

Stand van zaken: In 2016 is het hele areaal kunstwerken geïnspecteerd. Uit deze inspectie kwam naar voren dat bij een drietal betonnen bruggen over het Valleikanaal, te weten Horsterweg, Asschatterweg en Langesteeg de constructie niet meer voldeed aan de wettelijk gestelde eisen. Nader onderzoek heeft de ernst en omvang in beeld gebracht. De constructie van de verkeersbrug in de Horsterweg voldeed niet meer aan de eisen en moest worden vervangen. In de najaarsnota 2018 heeft de raad een krediet beschikbaar gesteld ad. € 500.000 ter vervanging van de verkeersbrug. Over de brug in de Langesteeg mogen geen voertuigen zwaarder dan 30 ton. Voor deze brug is een gewichtsbepaling ingesteld. De constructie van de verkeersbrug in de Asschatterweg voldoet. Over deze verkeersbrug mag geen exceptioneel transport meer over plaatsvinden.

Activiteiten 2018: In 2017 is opdracht gegeven om zes houten bruggen te vervangen. De plaatsing van de bruggen heeft in 2018 plaatsgevonden.

Gebouwen

Uitvoeringsplan: Groot onderhoud 2016-2019

Stand van zaken: Onlangs is er een nulmeting uitgevoerd op het onderhoud van de gemeentelijke panden. Tevens zijn duurzaamheidsscans uitgevoerd. Op basis van de duurzaamheidsscans zal besluitvorming over de uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen aan het college worden voorgelegd. Op basis van de nulmeting zal daarnaast de onderhoudsplanning gebouwen in 2019 worden geactualiseerd. Bij de aankomende aanbesteding van het prestatie contract voor het preventieve (jaarlijkse) onderhoud wordt bekeken of- en voor welk deel de voorziene groot onderhoudsmaatregelen hierin meegenomen kunnen worden.

De eerder vermelde vernieuwing van het ventilatiesysteem bij sporthal de Korf betreft het vervangen van ventilatoren door luchtbehandelingskasten. Dit omdat nieuwe regelgeving warmteterugwinning eist (per 1 januari 2017). Hiertoe zijn extra middelen benodigd welke niet gevonden kunnen worden binnen de huidige groot onderhoudsbudgetten. De raad zal in 2019 verzocht worden om extra middelen beschikbaar te stellen. Het voornemen is de uitvoering te combineren met de verbetering van de uitstraling van het gebouw en bij de wens om de sportzaal onafhankelijke toegankelijk te maken van het aan de exploitant verhuurde deel van de Korf.

Activiteiten 2018: Een selectie van werkzaamheden uitgevoerd in 2018:

- o onderhoud douche- kleedruimte sportzaal Achterveld;
- o onderhoud aan gebouw oude bibliotheek Achterveld;
- o bij de locatie aan de Rozengarde is de dakbedekking vervangen;
- o buitenschilderwerk bij brandweerkazerne LC, het Milieucentrum en het kantoor op 't Spieghel;
- o kleine maatregelen bij de toren Oud Leusden.

Groen

Uitvoeringsplan: Groenbeleidsplan gemeente Leusden 'Groene rijkdom in beeld' (2005),

Oplegnotitie Prioritering Groenbeleid gemeente Leusden,

Bomenplan 2012-2021, Groot onderhoud 2016-2019.

Stand van zaken: Het groot onderhoud groen is vanaf 2015 gedeeltelijk opgenomen in het woonomgevingsbestek voor de openbare ruimte. In dit bestek is een jaarlijks bedrag van € 40.000 opgenomen voor groenrenovaties in de directe woonomgeving. In het kader van "de samenleving voorop" kunnen bewoners initiatieven indienen voor onderhoud en inrichting van het openbaar groen. Door middel van het beschikbaar gestelde budget kunnen deze plannen die door aannemer en bewoners worden uitgewerkt - na gemeentelijke goedkeuring- worden uitgevoerd. Het overige budget wordt met name gebruikt voor renovaties in de groene hoofdstructuren van de gemeente Leusden. Uitgangspunt voor deze renovaties vormt het Groenbeleidsplan en de oplegnotitie prioritering Groenbeleid gemeente Leusden. In 2018 is er een groeninspectie uitgevoerd waarin de kwaliteit van de groenvakken binnen de gemeente is geïnventariseerd. De uitkomsten van deze groeninspectie worden in 2019 samen met uitgangspunten uit onze beleidsdocumenten verwerkt in een groenbeheerplan voor de gemeente Leusden. Doel van dit beheerplan is om inzicht te geven in de manier waarop de openbare ruimte duurzaam in stand wordt gehouden. Het beschrijft de omvang en de gewenste kwaliteit van de te beheren arealen en de (financiële) middelen die daarvoor nodig zijn.

Activiteiten 2018:

- o groot onderhoud speelvelden Hazenkamp en Walstro;
- o groeninspectie;
- o diverse bewonersparticipatieprojecten op onder meer de Kerkdijk, Blekerij/Zeilmakerij, van Daatselaarhof, Koolzaadland en Korenschoof.

Speelvoorzieningen

Beleidsplan: Speelruimteplan 2011-2021, Groot onderhoud 2016-2019.

Stand van zaken: In 2018 is het groot onderhoudsbudget (vanwege zwangerschapsverlof) van de werkvoorbereiding voor een groot deel extern uitbesteed, ten dele aan ontwerp/voorbereiding. De noodzakelijke vervangingen en het noodzakelijk dagelijks onderhoud is uitgevoerd. Op meerdere speelplaatsen zijn toestellen vervangen. Ook is er ondersteuning verleend aan initiatieven vanuit de samenleving.

Activiteiten 2018: enkele in 2018 uitgevoerde activiteiten:

- o plaatsing speeltoestellen op oa. Hendrik Schoutenstraat/ Kerkdijk, Koolzaadland en Veensekom;
- o ontwerpen met bewonersparticipatie. Een aantal is in 2018 in uitvoering gegaan. Dit betreft onder meer de speelplekken op de Daatselaarhof, omgeving Moespot en de Binnentuin op de Ruigevelddreef.

Sportterreinen

Uitvoeringsplan: Meerjarenplanning Buitensportaccommodaties, Groot onderhoud 2016-2019.

Stand van zaken: In 2016 is in samenwerking met ingenieursbureau Kybys een nieuw model opgesteld voor het onderhoud van de buitensportaccommodaties. Deze nieuwe meerjarenplanning sluit nog beter aan op de praktijksituatie en in het model zijn de meest recente (kostentechnische) inzichten meegenomen. In het nieuwe model zijn alle kosten tot en met het jaar 2040 inzichtelijk gemaakt zodat duidelijk is welke financiële middelen gereserveerd dienen te worden om alle buitensportaccommodaties duurzaam in stand te houden. Voor het jaar 2019 staat de toplaag renovatie van de kunstgras voetbalvelden 3 en 4 van Roda '46 in de planning. Deze renovaties zijn één jaar naar voren gehaald omdat bij keuring van de velden bleek dat ze niet meer aan de sporttechnische eisen van de KNVB voldoen. Verder gaan wij in 2019 onze meerjarenplanning Buitensportaccommodaties updaten zodat ons meerjarenperspectief weer aansluit op de (prijs)ontwikkelingen in de markt.

Activiteiten 2018:

- o kleinschalige onderhoudsklussen (ballenvangers, hekwerken);
- o renovatie volwater hockeyveld MHCL.

Openbare Verlichting

Uitvoeringsplan: Beleidsplan Openbare Verlichting 2015 – 2024

Stand van zaken: Er wordt uitvoering gegeven aan de vervanging van masten en armaturen zoals in het beleidsplan is opgenomen.

Activiteiten 2018: Per april 2017 is begonnen met de uitvoeringsfase van de vervanging van de openbare verlichting (vervanging armaturen). In het jaar 2018 is een inhaalslag gemaakt voor wat betreft de in het Beleidsplan Openbare Verlichting geplande- en in de begroting opgenomen vervangingsuitgaven. Alle uitgaven vinden plaats binnen het financieel kader van het beleidsplan Openbare Verlichting.

Actualiteit van de beheerplannen

Voorzieningen die worden gevormd om de (groot) onderhouds- lasten van een kapitaalgoed over een aantal jaren te egaliseren kunnen alleen worden ingesteld en gevoed op basis van een beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed. In het beheerplan worden de activiteiten en benodigde middelen voor de instandhouding van de kapitaalgoederen vermeld. Onderstaand wordt per onderhoudsdiscipline het actueel beheerplan en de geplande actualisatie daarvan weergegeven. Zoals eerder vermeld worden vervangingsinvesteringen geactiveerd en daar waar mogelijk gedekt vanuit de binnen de onderhoudsvoorzieningen gespaarde middelen.

Discipline	Beheerplan	Actualisatiejaar
Water	Groot onderhoud 2016-2019	2019
Wegen	Groot onderhoud 2016-2019	2019
Verkeersregelinstallaties	Groot onderhoud 2016-2019	2019
Civiele kunstwerken	Groot onderhoud 2016-2019	2019
Gebouwen	Groot onderhoud 2016-2019	2019

Groenonderhoud	Groot onderhoud 2016-2019	2019
Speelvoorzieningen	Groot onderhoud 2016-2019	2019
Sportterreinen	Groot onderhoud 2016-2019	2019
Riolering	GRP 2014-2018	2019
Openbare verlichting	Beleidsplan OVL 2015-2024	2019
Ondergrondse afvalinzameling	-	2019

Budgetten

In onderstaande tabel geven wij een overzicht van de totale kosten van het onderhoud van de kapitaalgoederen, zoals opgenomen in de diverse programma's van de begroting. De begroting na wijzigingen is ontstaan door bijstelling van de budgetten bij de Najaarsnota 2018.

Kosten Groot Onderhoud kapitaalgoederen per programma				
	Begroting 2018		Realisatie 2018	Saldo
	Primitief	na wijziging		
Budget inclusief VAT, excl. areaal pp 2018	(excl. areaal)			
Domein Leefomgeving				
- wegen	1.850.000	1.912.000	1.869.000	43.000
- civiele kunstwerken	219.000	219.000	166.000	53.000
- openbaar groen	127.000	162.000	171.000	-9.000
- speelvoorzieningen	147.000	100.000	97.000	3.000

Gemeente Leusden

- waterbeheer	130.000	45.000	40.000	5.000
- verkeersregelinstallaties	141.000	74.000	63.000	11.000
- brandweergarage	6.000	18.000	3.000	15.000
- bibliotheek	16.000	5.000	2.000	3.000
- binnensportaccommodaties	12.000	48.000	47.000	1.000
- buitensportaccommodaties	288.000	288.000	281.000	7.000
- onderhoud zwembad	81.000	81.000	102.000	-21.000
- multifunctionele accommodaties	194.000	42.000	20.000	22.000
- verhuurde panden	10.000	33.000	64.000	-31.000
- jeugd- en jongerencentra	94.000	-6.000	1.000	-7.000
- parkeeraccommodaties	15.000	0	0	0
- sportcentrum BB-sportpark	38.000	0	0	0
- gemeentewerf	2.000	2.000	0	2.000
- milieustraat	5.000	14.000	13.000	1.000
- renovatie en groot onderhoud riolering	329.000	1.818.000	2.358.000	-540.000
- vervanging Openbare Verlichting	298.000	298.000	742.000	-444.000
- ondergrondse afvalinzameling	10.000	10.000	17.000	-7.000

Overhead				
- gemeentehuis	43.800	43.800	43.800	0
Totaal	4.055.800	5.206.800	6.099.800	-893.000

Inclusief de budgetten welke beschikbaar zijn voor de instandhouding van de gemeentelijke riolering, de vervanging van Openbare Verlichting en de geplande investeringen voor de implementatie van het ondergrondse afvalinzameling komt de totaal voor 2018 voorziene investerings-/groot onderhoudsuitgaven neer op ca. € 5,2 mln (zie bovenstaande tabel). De voornaamste financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting 2018 na wijzigingen worden hier onder toegelicht.

Onderhoud civiele kunstwerken € 53.000 lagere uitgave dan in 2018 gepland

In 2018 was het streven om twee bruggen op de kopse kanten over de Kupersingel te vervangen. Er wordt nog besloten of de bruggen überhaupt worden vervangen of dat de bruggen- mede vanuit kostentechnisch oogpunt - verwijderd kunnen worden. In 2019 wordt naar verwachting het resterende budget ingezet om de bruggen te verwijderen dan wel te vervangen.

Onderhoud zwembad, € 21.000 lagere uitgave dan in 2018 gepland

Afrekening met de SRO voor wat betreft de verrichte groot onderhoudsuitgaven heeft nog niet volledig plaatsgevonden over de periode tot en met 2018. Verrichte groot onderhoudsuitgaven passen binnen het Meerjaren Onderhoudsplan van zwembad de Octopus dat in de gemeentelijke begroting is opgenomen. In 2019 wordt op basis van de recentelijk uitgevoerde renovatie van het zwembad het onderhoudsperspectief geactualiseerd.

Renovatie en groot onderhoud riolering, € 540.000 hogere uitgave dan in 2018 gepland

In 2017 was een rioolreconstructie voorzien in Leusden Zuid. Het tijdstip van uitvoering is daarbij echter afhankelijk van het tempo van de inbreidingen ter hoogte van de Willem de Zwijger- en de Prinses Margrietlaan. Doordat de inbreiding pas in 2018 is gestart is ook de rioolreconstructie naar 2018 verschoven. Naast de rioolreconstructie was ook een vervanging van de schakelkasten en telemetrie van de drukriolering voorzien voor 2017. Ook de uitvoering van deze werkzaamheden is naar het jaar 2018 doorgeschoven. Dit tezamen leidt er toe dat door de fasering in werkzaamheden er meer in 2018 is uitgegeven dan oorspronkelijk in GRP werd voorzien voor dat jaar:

- € 237.000 fasering uitgaven aan vervanging telemetrie;
- € 311.000 fasering uitgaven inbreidingslocatie Leusden zuid.

Vervanging armaturen Openbare Verlichting, € 444.000 hogere uitgaven dan in 2018 gepland

In de jaarrekening van 2017 werd al melding gemaakt van een fasering in de voorziene vervanging van armaturen van de Openbare Verlichting. In het jaar 2018 is een inhaalslag gemaakt. Alle uitgaven vinden plaats binnen de kaders van het Beleidsplan Openbare Verlichting dat in de gemeentelijke begroting is verwerkt.

Onderhoudsfondsen

De bekostiging van het groot onderhoud aan de kapitaalgoederen wordt gedekt uit diverse onderhoudsfondsen. Het feitelijke verloop van de voorzieningen in het jaar 2018 wordt in onderstaande tabel weergegeven. Het totale saldo van de onderhoudsvoorzieningen neemt met circa € 2,2 mln. af ten opzichte van de stand per 1 januari 2018. Meer grootschalige bestedingen hebben zich in 2018 plaatsgevonden vanuit de voorziening egalisatie wegbeheer deklagen en de voorziening egalisatie rioolbeheer. Vanuit de daartoe beschikbare middelen binnen de voorziening egalisatie wegbeheer is een is relatief hoge bijdrage gedaan aan herinrichting van de herinrichting van de Hessenweg in de kern Achterveld. Dat geldt ook voor de voorziening egalisatie rioolbeheer. Alle uitnamen vanuit de onderhoudsvoorzieningen vinden binnen de kaders van de onderhoudsplanning 2016 welke in de gemeentebegroting is gebracht.

In de doorrekening behorende bij dit in 2016 door het college vastgestelde onderhoudsperspectief (looptijd van 12 jaar) sluiten de onderhoudsvoorzieningen per eind 2018 op een saldo van € 8,6 mln. De feitelijke stand per eind 2018 van de totale onderhoudsvoorzieningen (exclusief de voorziening egalisatie rioolbeheer) bedraagt € 10,5 mln. Uit het voorgaande kan worden opgemaakt dat de hoogte van de voorzieningen naar huidige inzichten toereikend is om het benodigde groot onderhoud aan de kapitaalgoederen te kunnen uitvoeren binnen de bestaande financiële kaders. Hierbij worden drie kanttekeningen gemaakt:

1. de onderhoudsvoorzieningen worden in het jaar 2019 opnieuw doorgerekend op basis van een actualisatie van de uitvoeringsplannen;

Gemeente Leusden

2. op de voeding van de onderhoudsvoorzieningen (exclusief de voorziening riolering) is bij de kerntakendiscussie 2013 een jaarlijkse korting doorgevoerd van € 425.000 per jaar. Hierdoor werd de doorrekentijd van de voorzieningen verkort van 16 naar 12 jaar. Met het verstrijken van de tijd komen er aan het einde van de planperiode onderhoudsjaren bij waarbij er meer budgetbeslag nodig is. Bij een komende doorrekening is de kans groot dat de jaarlijks benodigde voeding omhoog zal moeten. Vooralsnog volstaat echter de nu in de begroting verwerkte voeding van de onderhoudsvoorzieningen;

3. naar aanleiding van nieuwe wetgeving zullen ventilatiesystemen in MFC de Korf vervangen moeten worden. Hiervoor zijn binnen de onderhoudsvoorzieningen geen middelen beschikbaar. In het jaar 2019 volgt een krediet- en dekkingsvoorstel aan de raad.

Saldi onderhoudsvoorzieningen				<i>(bedragen x € 1.000)</i>	
Onderhoudsfondsen	stand 1-1-2018	Vermeerdering	Vermindering	stand 31-12-2018	mutatie in 2018
Wegbeheer, deklagen	4.036	1.548	1.955	3.628	-408
Wegbeheer, elementen	772	234	229	777	5
Waterbeheer	133	82	40	175	42
Gebouwenbeheer	1.000	648	296	1.352	352
Groenbeheer	1.958	97	269	1.786	-172
Rioolbeheer	4.669	504	2.358	2.814	-1.855
Sportterreinen	2.900	165	281	2.783	-117
Totaal voorzieningen:	15.468	3.278	5.428	13.315	-2.153

Paragraaf Financiering

Treasury-functie

De gemeentelijke treasury-functie heeft als doel het financieren van het gemeentelijk beleid (zorgen voor tijdige beschikbaarheid van voldoende geldmiddelen) en het uitzetten van overtollige geldmiddelen. De risico's en kosten worden daarbij geminimaliseerd en het renteresultaat geoptimaliseerd. De functie wordt uitgevoerd binnen de normen van de Wet FIDO, de ministeriële regeling Ruudo en de Treasury verordening 2016.

Uitgezette leningen en liquide middelen

Strategie

Het rendement op overtollige liquide middelen is 0%.

De uitgevoerde investeringen 2018 zorgden voor een uitstroom van geldmiddelen en maakten dat we geen overtollige geldmiddelen hebben om in deposito weg te kunnen zetten.

De (tijdelijke) overtollige liquide middelen worden verplicht aangehouden bij het Agentschap (schatkist).

Dit gebeurt in een rekening-courantverhouding. De vergoeding hierop is 0%.

Om het renteresultaat te optimaliseren wordt financiering van investeringen met externe middelen beperkt door eerst de eigen liquide financieringsmiddelen te gebruiken. Als deze laatste ontoereikend zijn kunnen er externe middelen in de vorm van projectfinanciering worden aangetrokken.

Drempelbedrag liquide middelen

Alle (tijdelijke) overtollige middelen moeten verplicht in de schatkist aangehouden worden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal. In 2018 was het drempelbedrag voor de Gemeente Leusden € 410.000. Gemiddeld mag een decentrale overheid maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist hebben gehouden. Het drempelbedrag is in 2018 niet overschreden.

Volume leningen en liquide middelen

Het volume aan uitgezette langlopende leningen en liquide middelen is als volgt:

Overzicht leningen en liquide middelen	bedragen x € 1.000	
	31-12-2017	31-12-2018
Uitgezette leningen, looptijd langer dan 1 jaar	1.379	1.361
Middelen in de Schatkist	12.408	5.642
Bankrekeningen	395	351
	14.182	7.354

Het volume per ultimo boekjaar is met € 6,8 miljoen afgenomen van € 14,2 miljoen naar € 7,4 miljoen. Het gemiddelde volume is met € 7,1 miljoen afgenomen van € 17,9 miljoen naar € 10,8 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door de gedane investeringen.

De grootste investeringen 2018 zijn de bouw en inrichting van het gemeentehuis (€ 5,045 miljoen), de aankoop van sportzaal Antares (€ 1,459 miljoen), Hart van Leusden (€ 1,080 miljoen) en de reconstructie van kruispunt Groene Zoom-Noorderinslag (€ 1,422 miljoen).

Opbrengst (ontvangen rente) leningen en liquide middelen

In de programmabegroting werd uitgegaan van een opbrengst van € 31.000, een verwacht rendement van 0,5 % op langlopende leningen en liquide middelen.

In 2018 is uiteindelijk een opbrengst gerealiseerd van € 15.500 over de uitgezette langlopende leningen. Over de

liquide middelen (schatkist en bankrekeningen) is € 0 rente ontvangen.
 Bij een gemiddeld volume van € 10.768.000 betekent dit een gemiddeld rendement van 0,14%.

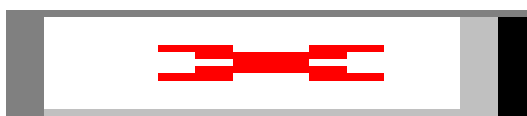
Overzicht resultaat uitgezette leningen en liquide middelen		<i>bedragen x €1.000</i>	
	Rekening 2017	Rekening 2018	
Opbrengst per saldo	17	16	
Gemiddeld volume	17.934	10.768	
Gemiddeld rendement	0,09%	0,14%	

Externe Projectfinanciering

Project Hart van Leusden - 2018

Voor het project Hart van Leusden is in oktober 2018 een 24,2-jarige lening aangetrokken bij de BNG van € 5,7 miljoen (looptijd tot en met 31-12-2042).
 De restant schuld per ultimo boekjaar is € 5,472 miljoen.
 In 2018 is € 18.405 aan rente betaald (1,455%).

Leningenportefeuille 2018

Financieringsstrategie en renteontwikkeling

Om het renteresultaat te optimaliseren wordt financiering van investeringen met externe middelen beperkt door eerst de eigen liquide financieringsmiddelen te gebruiken. Als deze laatste ontoereikend zijn kunnen er externe middelen in de vorm van projectfinanciering worden aangetrokken. De beschikbare liquiditeiten, de liquiditeitsprognose en de renteontwikkelingen worden hiervoor in de gaten gehouden.
 De lange rentes op de kapitaalmarkt zijn gedaald t.o.v. vorig jaar en maken nog geen aanstalten om te gaan stijgen. Voor een serieuze rentestijging is het wachten op betere economische cijfers die duiden op aantrekkende groei en oplopende inflatieverwachtingen. Voor wat betreft dit laatste is er nog geen zicht op verbetering.
 Ter indicatie: 10 jaar NL-staatslening maart 2019 0,50% (april 2018 0,67%)

Renteschema

In onderstaand schema wordt uiteen gezet hoe de rentetoerekening in 2018 heeft plaatsgevonden:

a.	externe rente lasten over korte en lange financiering		€ 110.646
b.	externe rente baten		€ 15.524
	saldo rente lasten en rentebaten		€ 95.122

c1.	rente die aan grondexploitatie wordt doorberekend	-	
c2.	rente van projectfinanciering die aan betreffende taakvelden is doorberekend	€ 110.646	
	aan taakvelden toe te rekenen rente		€ 15.524
d1	Rente over eigen vermogen		-
d2	Rente over voorzieningen		-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		€ 15.524
e	aan taakvelden toegerekende rente		-
	Positief renteresultaat op het taakveld treasury		€ 15.524

Gemeentegaranties

Garantstelling geldleningen

Het totaal van door de gemeente geborgde geldleningen bedraagt per eind 2018 € 2,6 miljoen (per eind 2017: € 0,8 miljoen). Dit zijn in totaal negen gemeentegaranties. In 2018 zijn twee nieuwe gemeentegaranties verstrekt. Ten eerste aan stichting De Vallei voor een bedrag van € 250.000 ten behoeve van de aanschaf van een blaashal. Voor deze garantie heeft de Stichting Waarborgfonds Sport zich ten behoeve van de gemeente voor 50% oftewel € 125.000 mede borg gesteld.

En ten tweede aan de Vereniging van Eigenaren van bewoners in het Hoofdcentrum in Leusden voor € 1,7 miljoen in verband met de renovatie en verduurzaming van 97 woningen in de Hamershof. Deze lening heeft een looptijd van 30 jaar en is tijdens de eerste 15 jaar aflossingsvrij.

Gemeentelijke achtervang

Sociale woningbouw

De leningen van in Leusden werkzame woningbouwcorporaties worden primair geborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het schuldrestant van deze leningen bedraagt per eind 2018 in totaal € 105 miljoen (per eind 2017 was dit € 85,5 miljoen). In 2018 zijn vijf nieuwe achtervangovereenkomsten met het WSW aangegaan. De gemeente heeft samen met het Rijk een achtervangpositie in het WSW.

Nationale Hypotheek Garantie

Via de Nationale Hypotheek Garantie worden leningen geborgd om het eigen woningbezit te bevorderen en voor de kwaliteitsverbetering van eigen woningen. Het Waarborgfonds Eigen Woningbezit (WEW) is verantwoordelijk voor de uitvoering van dit instrument. Per 2011 is de gemeentelijke achtervangpositie in het WEW voor nieuwe hypotheekgaranties beëindigd. Het Rijk is sindsdien de achtervanger voor nieuwe garanties.

Voor de tot en met 2010 verstrekte, nog lopende garanties blijft de gemeentelijke achtervang in stand. Op basis van de laatst beschikbare gegevens (juni 2018) betreft het in Leusden 740 hypotheekgaranties van in totaal € 136 miljoen.

Paragraaf Bedrijfsvoering

1. Doel en inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de gerealiseerde beleidsvoornemens voor de bedrijfsvoering van de gemeente Leusden over het jaar 2018. Met de term bedrijfsvoering wordt bedoeld de sturing en beheersing van alle primaire en ondersteunende processen in onze organisatie. De bedrijfsvoering kan worden onderscheiden van het bepalen van gemeentelijk beleid en de uitvoering hiervan (het maken van producten en het verlenen van diensten).

Bedrijfsvoering gaat over mensen, middelen en mogelijkheden om de gemeente goed te laten functioneren en over de randvoorwaarden die onze ambities, plannen en voornemens helpen realiseren. Onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn: personeel, organisatie, informatisering, automatisering, huisvesting, planning en control enzovoorts.

Als college moeten wij expliciet verantwoording afleggen aan de raad over het onderwerp "informatieveiligheid". Wij doen dat door in deze paragraaf "bedrijfsvoering van het jaarverslag" een apart onderdeel "informatieveiligheid" op te nemen. Daarmee voldoen wij aan het nieuwe (horizontale) verantwoordingsproces voor de informatieveiligheid.

2. Bedrijfsvoering 2018, typering: dynamiek en beweging: van binnen en van buiten.

Het jaar 2018 typeert zich door de gemeenteraadsverkiezingen. We kregen een nieuwe raad en een nieuw college. Daarbij hoort het coalitie- akkoord en het college uitvoeringsprogramma. Voor de ambtelijke organisatie een intensieve periode waarin de onderhandelaars werden bijgestaan met informatie en het college- uitvoeringsprogramma is opgesteld. Met het vaststellen van het college- uitvoeringsprogramma is helder dat er 3 speerpunten zijn: sociaal domein, duurzaamheid en een solide begroting. In samenhang een uitdagende opgave! Ondertussen zijn wij in 2018 van het tijdelijk onderkomen aan de Fokkerstraat verhuisd naar het Huis van Leusden. Na een soepele verhuizing, huizen we nu in een nieuw, fris en transparant gebouw dat we delen met meerdere organisaties. Een nieuw werkplekconcept en het activiteit gericht werken zijn ingevoerd.

3. Personeel en organisatie

Organisatievisie/doelstellingen

Kern van de in 2017 opgestelde organisatievisie is dat we de wendbaarheid van de organisatie vergroten, waardoor we in staat zijn in te spelen op toekomstige ontwikkelingen. We hebben aan de hand van 3 sporen gewerkt aan organisatieverandering:

- *Samen*: We hebben ervaring opgedaan met opgavegericht werken. Kern van het opgavegericht werken is het centraal stellen van het maatschappelijk vraagstuk en het bundelen van krachten van externe en interne partijen om samen meer te realiseren. In maart hebben twee proeverijen plaatsgevonden waar iedereen kennis heeft kunnen maken met het opgavegericht werken. Vanaf mei is invulling gegeven aan 3 pilots opgavegericht werken. Eind 2018 hebben we een interne evaluatie gehouden van deze pilots. In het algemeen kan worden gesteld dat het opgavegericht werken in eerste instantie door de brede verkenning op het vraagstuk meer tijd lijkt te kosten, maar dat daarna het proces wel effectiever en vollediger wordt doorlopen.

- *Zin*: We hebben ons in twee lunchlezingen laten inspireren door Wouter Hart (werken vanuit de bedoeling) en Martijn Leising (Anders vasthouden). De kern van het werken vanuit de bedoeling is dat we niet kunnen leven en werken zonder regels, procedures en beleid (de systeemwereld). Maar systemen mogen niet tot doel worden verheven, waardoor we de reden waarom we het doen uit het oog verliezen. Ook hier zijn we aan de slag gegaan met pilot-projecten en hebben we eind 2018 geëvalueerd.

- *Maken*: In dit onderdeel hebben we het project 'activiteit gericht werken' gedraaid. In het verlengde hiervan zijn trainingen gegeven; activiteitgericht werken, sociale cohesie, omgaan met een nieuwe ict-werkplek en omgaan met werkdruk.. Belangrijk is om te vermelden dat de succesvolle realisatie en het inhuizen van de organisatie in het Huis van Leusden de nodige capaciteit en inspanning heeft gekost. Het resultaat is ernaar, en daar kunnen we trots op zijn!

Risico Inventarisatie en Evaluatie (RIE)

Na de verhuizing naar het Huis van Leusden, september 2018, hebben eerst de bouwtechnische aanpassingen plaats gevonden. In 2018 werd ook een start gemaakt met het regelen van de RIE, hieraan voorafgaand is geïnventariseerd onder medewerkers welke issues bij de RIE moeten worden meegenomen. De uitwerking krijgt een vervolg in 2019.

Medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO)

Het MTO heeft niet in 2018 plaatsgevonden. In plaats van een MTO hebben andere metingen plaatsgevonden. Er is een werkdrukmeting gedaan en een Energyscan. Ook is met Effectory een vragenlijst opgesteld om de mate van verbondheid/ sociale cohesie op te halen in de organisatie. In de eerste helft van 2019 zal vanuit deze 3 invalshoeken een beeld over het werken in het Huis van Leusden naar voren komen.

4. Sturing en verantwoording

Bestuurlijke planning en control

In 2018 zijn verbeteringen aangebracht in de begrotingsapp in het portaal financiën. De jaarrekening 2017 is toegevoegd. Daarnaast zijn in de begroting 2019 de paragrafen ondergebracht in een aparte tegel op de homepage, waardoor deze beter vindbaar zijn. Tot slot is een nieuwe tegel toegevoegd, "financiële begroting", met daarin de onderdelen "uiteenzetting financiële positie" en "overzicht van baten en lasten".

Financiën

Naast de gebruikelijke P&C producten (kaderbrief, begroting, bestuurs-rapportages, jaarrekening) is begin 2018 een Meerjarige Financiële Verkenning 2018-2022 gemaakt. Deze verkenning had een tweeledig doel. Enerzijds was het de uitvoering van een toezegging waarbij het college voor de verkiezingen inzicht moest geven in de structurele gevolgen van de overschrijding in het Sociaal Domein 2017. Anderzijds was het belangrijk om de onderhandelaars voor het nieuwe coalitieakkoord een financieel kader mee te geven.

In april 2019 is voor de nieuwe raad een 'workshop financiën' georganiseerd met als doel om een eenduidig beeld te geven van de financiële positie en financiële kaders voor de komende bestuursperiode. Deze workshop werd goed ontvangen door de raad. Er is duidelijk een behoefte aan financiële informatie die op heldere wijze wordt gepresenteerd. Bij de uitwerking van de CUP-opdracht 'Doorontwikkeling sturing en control' zal onder meer deze workshop als uitgangspunt worden gebruikt.

Juridische zaken en kwaliteitszorg

In 2018 is ingezet op de implementatie van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Wij verwijzen u daarvoor naar de verantwoording onder het kopje Privacy. Door de juristen van de samenwerking is ingezet op ondersteuning van de Functionaris Gegevensbescherming (FG) bij juridisch gecompliceerde vraagstukken.

5. AVG en privacy

Op 25 mei 2018 is de (Europese) Algemene Verordening Gegevensbeheer (AVG) ingegaan. Dit heeft geleid tot een brede aanpak voor het BLNP-samenwerkingsverband tussen Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten, waardoor tijdig voldaan kon worden aan de belangrijkste eisen op grond van de AVG volgens de Autoriteit Persoonsgegevens:

- Werken aan bewustwording ten aanzien van de nieuwe privacyregels;
- Voldoende aandacht voor de toegenomen privacy-rechten van betrokkenen;
- Voldoen aan de verantwoordingsplicht in de AVG, o.a. door een register van verwerkingsactiviteiten en een privacyverklaring op stellen (zie hiervoor: <https://www.leusden.nl/privacy.html>);
- Kunnen uitvoeren van verplichte gegevensverwerkingseffectbeoordelingen: een instrument om vooraf de privacy-risico's van een gegevensverwerking in kaart te brengen;
- Een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aanstellen (gebeurde in BLNP-verband);
- Blijven voldoen aan de Meldplicht Datalekken
- Verwerkersovereenkomsten sluiten met partijen die in opdracht van de gemeente persoonsgegevens verwerken;
- Letten op een geldig gebruik van de grondslag toestemming bij de verwerking van persoonsgegevens en deze beperken tot situaties waarin deze vrij gegeven kan worden, zonder dat er sprake is van enige vorm van afhankelijkheid.

Aan het voldoen aan de verplichte uitgangspunten van privacy by design (door in het ontwerp van producten en diensten al te zorgen dat persoonsgegevens voldoende zijn beschermd) en privacy by default toe te passen (zorgen dat, alléén persoonsgegevens verwerkt worden die noodzakelijk zijn voor het specifieke doel dat bereikt moet worden) is in 2018 nog niet toegekomen.

Wel is een algemeen privacybeleid opgesteld, dat nog verder dient te worden uitgewerkt voor specifieke taakgebieden. Enkele werkprocessen zijn aangepast en er zijn goed bezochte informatie-/bewustwordingsbijeenkomsten gehouden. Medewerkers zijn zo goed mogelijk ondersteund bij vragen en dilemma's op het gebied van privacybescherming. Op basis van een risicoweging worden prioriteiten gesteld voor de in 2019 uit te voeren privacytaken, die waar mogelijk, in BLNP-verband worden opgepakt op basis van een privacy-jaarplan.

6. Huisvesting

Huis van Leusden.

In september 2018 is het Huis van Leusden in gebruik genomen. Futurum, Lariks en Voila zijn volgens plan in het Huis van Leusden ingetrokken. De totale investeringsuitgaven voor ruwbouw-, afbouw- en inrichtingskosten komen neer op circa € 10,1 mln. Investeringsuitgaven worden gedekt vanuit de door de raad beschikbaar gestelde kredieten voor de herontwikkeling. Daarnaast wordt een deel van de investeringsuitgave bekostigd vanuit in de begroting aanwezige budgetten voor de vervanging van inventaris. In de toelichting op de gemeentelijke balans wordt in de jaarrekening nader verantwoording afgelegd over de gedane investeringen. De inbouw van het gemeentehuis is middels de inzet van diverse aannemers gerealiseerd. In totaal hebben circa 20 aannemers gezorgd voor de installatie van de wanden, deuren, de elektra, de aansturing van de deuren, beveiliging, de inrichting van het Eet-werkcafé, de klimaatinstallatie, de bureaus, de balies van burgerzaken, de striping, de schuifdeuren, de bekleding van de wanden van de raadszaal et cetera.

7. Intergemeentelijke samenwerking bedrijfsvoering

Juridische zaken.

In 2018 is door de medewerkers van het juridische team BLNP uitvoering gegeven aan het door het team opgestelde jaarplan:

- Het juridisch team heeft in 2018 een tijdelijke samenwerkplek gekregen in het oude politiebureau in Putten. Daar vonden de maandelijkse plenaire overleggen plaats en werden door de verschillende clusters de inhoudelijke werkzaamheden afgestemd. In 2018 heeft het team in een aantal bijeenkomsten het concept zelfsturing verder verkend.
- Voor het onderdeel juridische kwaliteitszorg is gewerkt met een plan van aanpak Juridische Kwaliteitszorg (JKZ). De daarin opgenomen activiteiten zijn in 2018 gerealiseerd.
- Door de leden van het cluster juridische advisering werd de tweede lijn advisering verzorgd aan de collega's en bestuurders van de deelnemende gemeenten. Waar nodig is over en weer ondersteuning geboden bij deze advisering. Ook vindt hier de coördinatie van de WOB-verzoeken plaats. In 2018 is het aantal WOB verzoeken bij de deelnemende gemeente fors gedaald.
- Daarnaast is per 1 januari 2018 een contract gesloten met een nieuwe huisadvocaat voor alle vier de gemeenten, dit tegen een gereduceerd tarief. De huisadvocaat heeft tweemaal een training voor het team verzorgd. En door de juristen is tweemaal een algemene juridische cursus voor medewerkers verzorgd.
- In 2018 is een aantal leden van de verschillende adviescommissies bezwaarschrijft in de commissies in alle gemeenten benoemd. De secretarissen van de commissies vervingen elkaar ingeval van ziekte, vakantie en bij afwezigheid om andere redenen. Ook bij pieken in het aantal bezwaarschrijft of bij bijzondere of complexe dossiers werd bijgesprongen. Daarnaast hebben de secretarissen de werkwijze van de commissies steeds meer geüniformeerd.

P&O

In het tweede kwartaal van 2018 is met vernieuwde energie ingezet op de implementatie van de verschillende modules van het E-hrm pakket Youforce in de BLNP gemeenten. Er is externe begeleiding ingehuurd om de HRM-collega's te ondersteunen en te begeleiden in het op projectmatige wijze werken aan de implementatievoornemens uit 2017. Projecten zijn gedefinieerd, een jaarplan is opgesteld en men is aan de slag gegaan met de volgende projecten:

1. Ontwikkeling Salarisadministratie
2. Ontwikkeling Personeelsadministratie
3. ARBO
4. Werving en Selectiemodule
5. Module Performance Management (Jaargesprekken)
6. Implementatie WNRA

De bemensing van de diverse projectgroepen en cruciale functies in het project "Implementatie E-HRM" is door ziekte, vacatures bij de 'thuis' gemeente en personele wisselingen achtergebleven op wat voorzien was. Dit heeft in 2018 tot vertraging geleid. De harmonisatie van processen en resultaten op het gebied van personeels- en salarisadministratie zijn ook ambitieus gebleken.

De beoogde resultaten zoals geformuleerd in het jaarplan 2018 zijn niet geheel gerealiseerd en kennen nu een doorlooptijd tot in het eerste en tweede kwartaal van 2019. Dit maakt ook dat, onder gelijkblijvende omstandigheden qua beschikbaar gestelde uren en geld voor het samenwerkingsverband BLNP, de doelstelling om eind 2019 YouForce volledig ingericht en operationeel te laten zijn moet worden losgelaten. Daarbij speelt ook dat de komst van de WNRA (de wijziging van de rechtspositie van (rijks)ambtenaren) per 01-01-2020 en het onderzoeken van de wens vanuit de 4 colleges om te harmoniseren, ook effect heeft op de inrichting van Youforce. Verwachte besparingen op de loonkosten binnen de PSA zullen vooralsnog niet gerealiseerd worden.

ICT

Het informatisering beleidsplan loopt en is geactualiseerd op de nieuwe richtlijnen en afspraken die door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (bureau realisatie) als actiepunten zijn vastgelegd.

In 2018 zijn projecten opgepakt die in het jaarplan zijn aangekondigd. In 2018 is een intensiever contact gemaakt met de systeem- en functioneel beheerders. We zijn begonnen met een 3-maandelijkse nieuwsbrief en de verslagen van het kernteam worden toegestuurd naar de groep ICT medewerkers van de vier gemeenten. Daarnaast is het volgende gerealiseerd:

- Op strategisch niveau worden de landelijke programma's van de Digitale Agenda (DA2020) gevolgd en tijdig opgepakt.
- De service desk Topdesk is opgeleverd met de ICT melding. De applicatie wordt blijvend uitgebreid en verbeterd.
- De AVG wet is van kracht gegaan. Er is een functionaris gegevensbescherming (FG) benoemd en de beleidsstukken zijn voor de 4 gemeenten uitgewerkt.
- Ten aanzien van het veiligheidsbeleid zijn penetratietesten (pentesten) uitgevoerd en is een hack uitgevoerd op het systeem, door een ethische hacker.
- Putten en Bunschoten hebben in een gezamenlijk traject hun infrastructuur aangepast.
- Het BLNP brede beleidsstuk "Cloud beleid" is omarmd.

Financiën

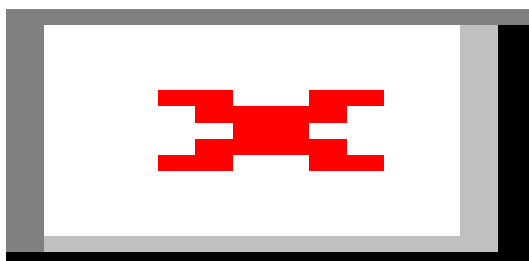
In 2018 is gewerkt aan de uitvoering van het jaarplan. Hierin is een aantal concrete resultaten benoemd die deels wel en deels niet zijn gerealiseerd. We proberen stappen te zetten met het uniformeren van de processen in de financiële administratie. Dit is belangrijk om onderlinge vervanging tussen de gemeenten te kunnen regelen zodat de kwetsbaarheid wordt vermindert. Hiervoor moet wel het ICT-platform waar we op werken gelijk zijn. Zover zijn we nog niet.

In 2018 is de eerste stap gezet op het terrein van interne controle. Tussen de vier gemeenten zijn reviews bij elkaar uitgevoerd. Dit draagt bij aan de onafhankelijkheid van de interne controle waardoor de account hierop kan steunen.

Met betrekking tot fiscaliteiten is samen opgetrokken in de gewijzigde wetgeving rond de verruiming van het sportbesluit. Het gaat hier met name om kennisdeling maar ook zijn de informatieavonden voor de sportverenigingen gezamenlijk georganiseerd. Kennisuitwisseling vindt binnen financiën op meerdere terreinen plaats. De financiële collega's binnen BLNP weten elkaar te vinden waardoor de praktische samenwerking zich gestaag ontwikkelt.

Een resultaat wat in 2018 nog niet is bereikt is de harmoniseren van de processen rond de samenstelling van Planning & Control producten. Eind 2018 is een eerste verkenning gedaan die in 2019 moet leiden tot een gezamenlijk proces voor het opstellen van de begrotingen voor de vier gemeenten.

8. Lasten en baten bedrijfsvoering

Apparaatskosten zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van onder andere personeel, organisatie, automatisering (ICT), huisvesting, externe inhuur en dergelijke voor de uitvoering van organisatorische taken. Het zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

In bovenstaande tabel staan de totale apparaatskosten vermeld. Hierin is een onderverdeling gemaakt van kosten voor het primaire proces en de overhead. De kosten van de overhead en de verdeling over de diverse onderdelen worden toegelicht bij domein overhead. De kosten van het primaire proces zijn verdeeld over de andere domeinen.

In 2018 is een bedrag van € 14.721.952 begroot (inclusief vastgestelde begrotingswijzigingen) voor de totale apparaatskosten, de werkelijke kosten zijn € 14.862.836 dit is € 140.884 hoger. Deze hogere kosten zijn onder te verdelen in een voordeel van € 57.055 binnen het primaire proces en een nadeel van € 197.939 bij de overhead. De analyse en verklaring van dit nadeel is opgenomen bij domein overhead.

apparaatskosten	primaair proces	overhead	totaal
begroot (incl. wijzigingen)	€ 7.560.978	€ 7.160.974	€ 14.721.952
werkelijk	€ 7.503.923	€ 7.358.913	€ 14.862.836

resultaat	€ 57.055	€ - 197.939	€ - 140.884
------------------	-----------------	--------------------	--------------------

Het voordeel binnen het primaire proces wordt met name veroorzaakt door lagere inhuurkosten bij het domein Ruimte. Deze vallen lager uit dan begroot doordat projecten die binnen dit taakveld worden uitgevoerd een langere looptijd hebben dan voorzien. Het nadeel bij de overhead wordt met name veroorzaakt door de toerekening aan grondexploitaties/investeringen. De toe te rekenen interne plankosten vanuit de algemene dienst aan grondexploitaties zijn over 2018 lager uitgevallen dan begroot.

9. Kengetallen organisatie

BBV indicatoren bedrijfsvoering

Naast de verplichten BBV indicatoren die zijn opgenomen op waarstaatjegemeente.nl zijn er ook vijf indicatoren voor het onderdeel bestuur en organisatie die door de gemeente uit de eigen gegevens of de eigen begroting overgenomen moeten worden. Deze indicatoren hebben wij opgenomen bij het onderdeel overhead en in deze paragraaf bedrijfsvoering:

Indicator	Eenheid	Leusden
Formatie	fte per 1.000 inwoners	4,839 fte
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	4,562 fte
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 494,97

De apparaatskosten zijn niet hetzelfde als die van de benchmark. In de benchmark zijn bij de apparaatskosten ook de kosten van taken belegd bij derden meegenomen, waaronder de Veiligheidsregio Utrecht (VRU), Sociale Zaken (SoZa), het Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus - Tricijn (GBLT).

10. Informatieveiligheid

Inleiding

Gemeenten zijn kwetsbaar als het gaat om (digitale) dienstverlening. De afgelopen jaren is er bij de overheid sprake van een toenemend aantal incidenten op het gebied van cybercriminaliteit en informatiebeveiliging. Niet alleen door gerichte aanvallen van hackers, maar vooral door het onbedoeld openbaar worden van vertrouwelijke informatie door medewerkers. Daarom is het van belang dat processen adequaat worden ingericht en het informatiebewustzijn bij medewerkers wordt vergroot. De Informatie Beveiligingsdienst (IBD) heeft in opdracht van de VNG de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) ontwikkeld. De BIG is het normenkader voor informatieveiligheid waar gemeenten aan moeten voldoen.

Samenvatting en algemeen beeld

In de praktijk doen we al veel aan informatieveiligheid maar we kunnen het niet altijd (op papier) aantonen. We moeten meer maatregelen in beleid en procedures gaan vastleggen en processen (her)inrichten. Dit wordt in het Actieplan 2019 opgepakt binnen de samenwerking BLNP. Daarbij wordt vooral gefocust op de ICT processen. Informatieveiligheid is echter méér dan techniek alleen. Het blijkt steeds weer dat de mens de zwakste schakel is in de beveiligingsketen. Ook uit het dreigingsbeeld van de Informatiebeveiligingsdienst IBD komt de factor 'mens' telkens als grootste risico naar voren. Onbewuste en onbedoelde acties blijken een groter risico dan bewuste en gerichte aanvallen.

Beleid en doelstellingen

De gemeenten Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten (BLNP) zijn in 2017 gestart met de stapsgewijze implementatie van de BIG. We hebben in 2017 nieuw informatieveiligheidsbeleid opgesteld dat volledig op de BIG is gebaseerd. Het doel is het bereiken van volwassenheid op het gebied van informatieveiligheid. Het stelsel van de BIG bestaat uit ruim 300 normen. Het is niet mogelijk om ineens aan al die normen te voldoen. Het groeien naar volwassenheid is een geleidelijk proces waarbij de lat steeds een stukje hoger komt te liggen.

Organisatie en inrichting

In het beleid zijn de verantwoordelijkheden, taakomschrijvingen, coördinatie- en rapportagemechanismen met betrekking tot informatieveiligheid verankerd. De Chief Information Security Officer (CISO) is op organisatieniveau verantwoordelijk voor het actueel houden van het informatieveiligheidsbeleid, het coördineren van de uitvoering van het beleid, het adviseren bij projecten, het beheersen van risico's, evenals het opstellen van rapportages. Naast de inrichting van de gemeentelijke CISO rol hebben de gemeenten Bunschoten, Nijkerk, Leusden en Putten een regionale CISO aangesteld.

Activiteiten en beheersmaatregelen

We hebben in 2018 binnen de samenwerking BLNP een phishing mail campagne uitgevoerd onder alle medewerkers van de 4 gemeenten. Op basis van de uitkomsten is er een communicatieplan opgesteld met als doel de medewerkers bewuster te maken van hun verantwoordelijkheid en gedrag. Het komende jaar zal verdere uitvoering aan het plan worden gegeven. Bewustwording zal structureel deel uitmaken van ons informatieveiligheidsbeleid. De weerbaarheid van de gemeentelijke ICT infrastructuur wordt elk jaar getest door middel van een zogenaamde penetratietest (pentest). De risicovolle kwetsbaarheden die uit pentest 2018 naar voren zijn gekomen hebben we opgelost. We hebben in BLNP-verband de incidentenmanagementprocedures geactualiseerd en geharmoniseerd.

Resultaten zelfevaluatie

Het beantwoorden van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) zelfevaluatie leidt niet tot een score. Er wordt hoogstens wel of niet voldaan aan de BIG normen. De uitkomsten zijn een indicatie van het voldoen aan de normen. Net als de meeste gemeenten voldoet Leusden nog niet aan alle normen maar dat is ook niet reëel. Het gaat erom dat je als gemeente continu aan de slag bent met verbeterplannen voor de informatieveiligheid.

Datalekken

In 2018 heeft de gemeente Leusden met 5 datalekken te maken gehad waarvan er 3 zijn gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) Het betrof 2 x verkeerd verzonden brieven, 2 x verkeerd verzonden e-mail en 1 x te ruime autorisatie van intern informatiesysteem.

Verantwoording

Vanaf 2017 moeten gemeenten zich volgens een nieuwe methodiek verantwoorden over de informatieveiligheid van de organisatie. Deze Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) heeft tot doel het verantwoordingsproces overzichtelijker te maken en de verschillende normenkaders en zelfevaluaties te bundelen.

Op basis van ENSIA vindt één keer per jaar, in de vorm van een collegeverklaring, verantwoording aan de gemeenteraad en aan diverse toezichthoudende instanties plaats. In deze separate verklaring geeft het college van B&W aan in hoeverre bij de gemeente de beheersingsmaatregelen voldoen aan de voor de ENSIA verantwoording geselecteerde normen voor wat betreft DigiD en SUWI. De uitkomst van ENSIA levert input voor de gemeenten voor een verdere selectie van verbetermaatregelen, uit te voeren in 2019.

Paragraaf Verbonden partijen

Algemeen

Visie op verbonden partijen in relatie tot de doelstellingen uit de begroting

De gemeente Leusden wil beoogde doelen uit kadernota's en programmabegrotingen optimaal realiseren. Een optimale borging van het publieke belang is daarbij essentieel. Soms realiseert de gemeente daarbij zelfstandig taken en resultaten, en in andere gevallen zoekt ze samenwerking met derden (bijvoorbeeld andere gemeenten), of belegt de uitvoering extern via subsidiëring of inkoop.

Een specifieke vorm van externe uitvoering is de verbonden partij. Soms volgt dit uit wetgeving, bijvoorbeeld bij de Veiligheidsregio's en de Regionale Uitvoeringsdiensten. Soms nopen de ontwikkelingen van schaalvergroting en nieuwe gemeentelijke taken tot regionale samenwerking voor de uitvoering van deze taken.

Kenmerken van Verbonden Partijen

Verbonden partijen zijn derde rechtspersonen waarin de gemeente zowel een bestuurlijk belang als een financieel belang heeft. Dit betreft enerzijds de publiekrechtelijke gemeenschappelijke regelingen en anderzijds privaatrechtelijke deelnemingen in vennootschappen, verenigingen en stichtingen.

Onder een bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van de verbonden partij, of het hebben van stemrecht.

Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij of wanneer de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Als de financiële relatie alleen bestaat uit gemeentelijke bijdragen in de vorm van inkomens- of vermogensoverdrachten zoals een subsidie, dan is er geen sprake van een financieel belang. Deze relaties zijn daarom niet in deze paragraaf opgenomen.

Verbonden partijen dienen een publiek, openbaar belang. De raad heeft een kaderstellende en controlerende taak en ziet erop toe dat de verbonden partijen bijdragen aan dedoelstellingen in de (beleids)programma's. De functie van deze paragraaf verbonden partijen is om hier inzicht in te bieden.

Lokale en regionale sturing op Verbonden Partijen

Het laten uitvoeren van gemeentelijke taken door Verbonden Partijen heeft het risico dat de democratische controle niet optimaal is. Bij de realisering van beoogde gemeentelijke doelen is een optimale borging van het publieke belang echter essentieel. Sinds 2015 is (op initiatief van de Leusdense raad) daarom een regionale werkwijze voor de sturing en controle op verbonden partijen van kracht. Deze werkwijze is ook beschreven in de Nota Verbonden Partijen (2013). De werkwijze is in 2014 regionaal opgenomen in het Manifest Verbonden Partijen, dat is ondertekend door 10 gemeenteraden uit de regio Zuid-Oost Utrecht. De werkwijze haakt in op de aangescherpte Wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr) 2015. Krachtens de Wgr dienen verbonden partijen jaarlijks vóór 15 april een kadernota met algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het volgende begrotingsjaar aan de raad aan te bieden. Dit is vooral van groot belang bij voorgenomen inhoudelijke of financiële wijzigingen. In de regionale werkwijze worden de verbonden partijen verzocht hun kadernota uiterlijk op 31 januari in te dienen, zodat de raad nog een zienswijze op voorgestelde wijzigingen kan indienen vóórdat het AB van de verbonden partij de concept-begroting vaststelt. Zo wordt het zwaartepunt van sturing door de raad meer vooraan in de beleids- en begrotingscyclus geplaatst.

De raad heeft per verbonden partij twee "rapporteurs" benoemd. Zij volgen namens de hele raad de ontwikkelingen bij de verbonden partij nauwgezet en informeren de raadsfracties.

Gemeentelijk vindt geregeld overleg plaats tussen de accounthouders (beleidsadviseurs), de financiële adviseurs en de procescoördinator Verbonden Partijen. Zij toetsen het vastgestelde afsprakenkader rondom sturing en controle aan de praktijk en bespreekt nieuwe ontwikkelingen op dit gebied.

Coalitieakkoord 2018-2022

In 2018 is een nieuw Coalitieakkoord opgesteld. In het coalitieakkoord 2018-2022 zetten we, waar dat bewezen de best denkbare vorm is, ook in de regio in op samenwerking en partnerschap. We zoeken op alle mogelijke terreinen naar schaalvoordeel en we willen samen werken om de efficiency en innovatie van beleid en uitvoering te verbeteren. Onze eigen effectief gebleken werkmethodes (best practices) delen wij met onze partners in en buiten de regio.

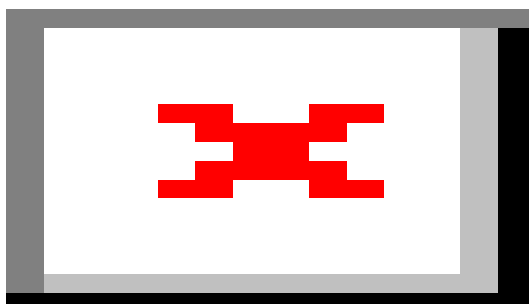
Beheersingsmethodiek voor verbonden partijen

De gemeente monitort de verbonden partijen door het beoordelen van management- en bestuursrapportages en de begrotingen en jaarrekeningen van de betreffende instellingen. Het college rapporteert de raad gedurende het jaar in de P&C-documenten over relevante ontwikkelingen zoals het aangaan of beëindigen van verbonden partijen, wijzigingen in de doelstellingen, nieuwe financiële risico's en beleidswijzigingen in de uitvoering van de taken.

Het Coalitieakkoord 2018-2022 en de Nota Verbonden Partijen van 2013 zijn daarbij kaders. De Nota Verbonden Partijen dateert van 2013. Deze nota is in 2018 niet geactualiseerd.

Overzicht verbonden partijen en deelnemersbijdragen 2018

Financieel belang

In totaal is in 2018 door Leusden een deelnemersbijdrage aan de verbonden partijen van € 4,0 miljoen betaald. Dit is circa 7,2 % van de totale gemeentebegroting. Het grootste deel van deze bijdrage is gekoppeld aan afgenomen producten en diensten. Het resterende deel betreft een bijdrage naar rato van het aantal inwoners of woningen.

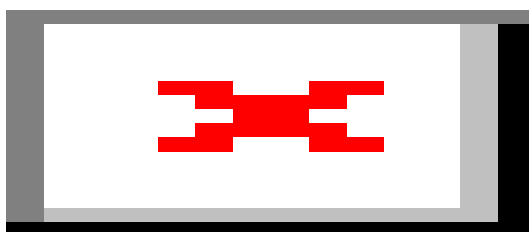
Het financiële belang van de gemeente Leusden in de verschillende Verbonden Partijen varieert tussen 0,5% en 8%, afhankelijk van het aantal en de omvang van de andere deelnemers in een Verbonden Partij.

Beheersingsmethodiek voor verbonden partijen

De monitoring van verbonden partijen vindt plaats door het beoordelen van management- en bestuursrapportages en de begrotingen en jaarrekeningen van de betreffende instellingen. Daarbij worden relevante ontwikkelingen zoals het aangaan of beëindigen van verbonden partijen, wijzigingen in de doelstellingen of nieuwe financiële risico's en beleidswijzigingen in de uitvoering van de taken door het college gerapporteerd naar de raad, onder meer via (concept) begroting, bestuursrapportages en/of jaarrekening.

Gegevens en ontwikkelingen per verbonden partij

1. GBLT (Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus – Tricijn)

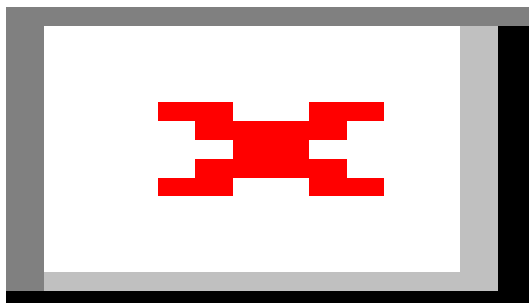
Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2018:

In 2018 heeft GBLT geïnvesteerd in het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening. De verbetering wordt doorgevoerd op basis van een meerjarige ontwikkelstrategie, en betreft met name het voortdurend doorvoeren

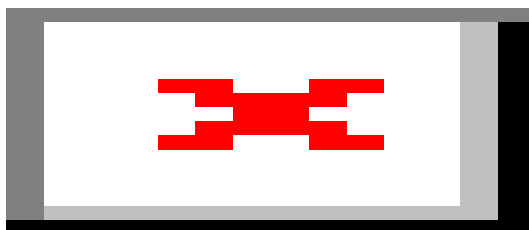

Gemeente Leusden

van verbeteringen in processen, systemen en medewerkers. Ook is in 2018 een start gemaakt met het project om een gewijzigde systematiek in te voeren voor het waarderen van WOZ-objecten. Per 2022 is het verplicht dat woningen naar gebruiksoppervlakte (m²) worden geregistreerd in plaats van naar inhoud (m³). Voor die tijd moet de gebruiksoppervlakte van alle woningen in de deelnemende gemeenten zijn bepaald.

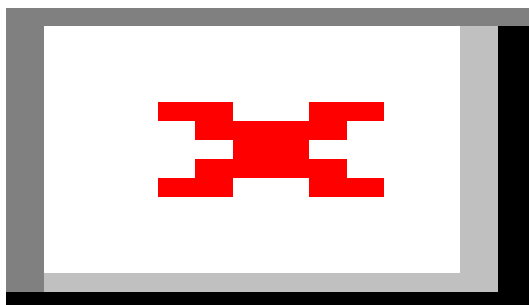
2. GGD regio Utrecht (GGDrU)

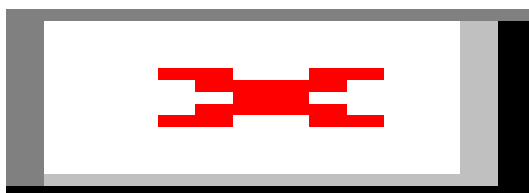
Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2018:

Het jaar 2018 van GGD regio Utrecht (GGDrU) stond in het teken van beweging van de organisatie én wisseling van bestuursleden. De gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 zorgden voor een wisseling van leden van het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur. Samen zijn wij voortvarend aan de slag gegaan voor een gezonde en veilige regio Utrecht en het formuleren van de bestuursagenda 2019- 2022.

In 2018 zijn verdere stappen gezet om de GGDrU-organisatie aan te passen aan de opgave van GGDrU. Goed samenwerken met gemeenten en andere stakeholders vraagt om een organisatie die snel kan inspelen op veranderende vragen en ontwikkelingen (diensten en producten), zodat de organisatie toekomstbestendig en veerkrachtig is en past in een netwerkomgeving. In 2018 is in het kader van het project 'Basis op Orde' een volledig nieuwe ICT-infrastructuur ontwikkeld, die eind 2018 in gebruik is genomen door de organisatie. Naast de uitvoering van de maatschappelijke opdracht vanuit de Wet publieke gezondheid (Wpg), is gewerkt aan de voorbereidingen om het nieuwe digitale dossier, het GGID, in gebruik te nemen. De realisatie daarvan zal in 2019 zijn beslag krijgen. Het GGID wordt in eerste instantie gebruikt bij Jeugdgezondheidszorg.

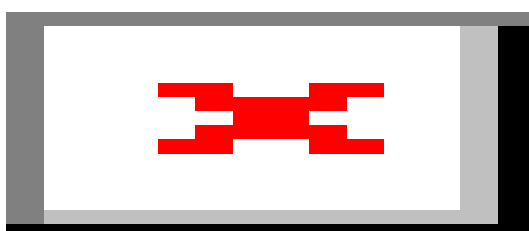

3. Inkoopbureau Midden Nederland (IBMN)

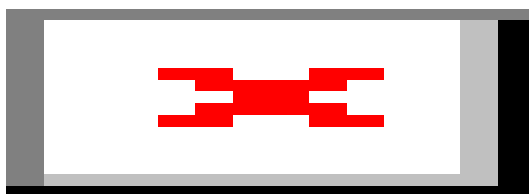
Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2018:

De gemeente Leusden neemt sinds 2009 deel in IBMN. Hiervoor is een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) gesloten. De deelnemers betalen een basisfee en hebben zich contractueel vastgelegd op de afname van een bepaald aantal uren en de vergoeding van de zgn. meer-uren.

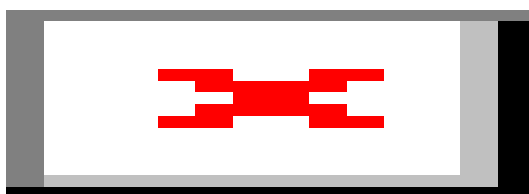
4. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

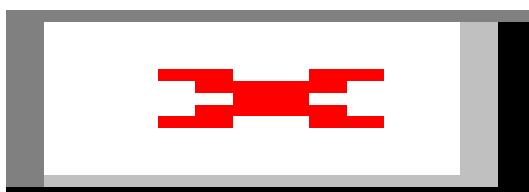

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2018:

Vanaf 2019 zal de fusiegemeente Vijfherenlanden deel uitmaken van Veiligheidsregio Utrecht. Naast de collectieve taken neemt Leusden geen aanvullende taken meer af van de VRU.

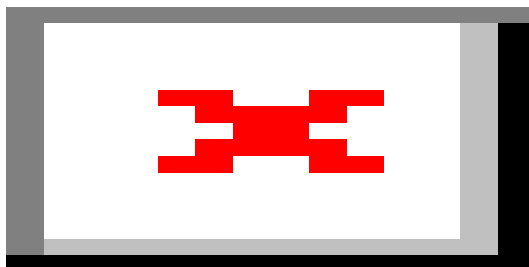

5. Vitens

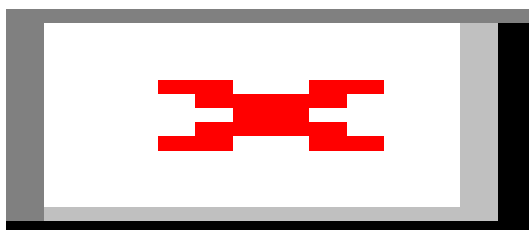

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2018:

Vitens heeft als bedrijf in 2018 stappen vooruit gezet in de verdere omvorming van een betrouwbare drinkwaterproducent naar een bedrijf dat vooroploopt bij het aanpakken en oplossen van maatschappelijke en ecologische vraagstukken die onze activiteiten betreffen.

6. Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)

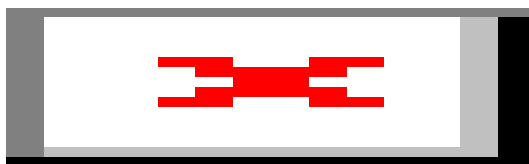
Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2018:

De Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht heeft in 2018 wederom een aantal wettelijke milieutaken voor de gemeente Leusden uitgevoerd. Het ging om het milieudeel van de omgevingsvergunning, toezicht en handhaving voor alle Wm-bedrijven (totale inrichtingenbestand, circa 560 Wm-bedrijven inclusief voormalige provinciale bedrijven), het uitvoeren van geluidmetingen, de milieuklachtentelefoon (24-uurs bereikbaarheid), het ketentoezicht en het toezicht en handhaving van het Besluit bodemkwaliteit. Daarnaast voerde de RUD Utrecht op verzoek van de gemeente Leusden een aantal activiteiten uit bekostigd vanuit de adviesuren.

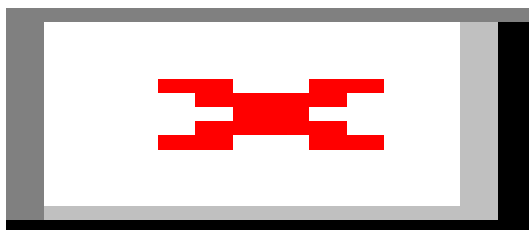
Aan deze taakuitvoering door de RUD Utrecht lag een aantal beleidsdocumenten ten grondslag: het VTH-beleidsplan milieu, Gemeente Leusden, het Uitvoeringsprogramma 2018 Toezicht & Handhaving Wabo RUD Utrecht, de dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2018-2021 RUD Utrecht – gemeente Leusden en de Landelijke Handhavingstrategie inclusief leidraad.

In 2018 was de totale gerealiseerde productie vrijwel gelijk aan de geprognostiseerde productie in de DVO. De integrale milieucontroles zijn uitgevoerd conform DVO. Bij aspectcontroles heeft de focus gelegen op vuurwerkcontroles, geluidcontroles bij horeca en het afronden van energiecontroles. De RUD beoordeelde EED-rapportages (Energie Audits) van bedrijven. In 2018 is op verzoek van de gemeente het bedrijvenbestand geactualiseerd.

Het aantal meldingen en uren advisering was conform prognose. Het aantal vergunningen is, ondanks neerwaartse bijstelling in de DVO, ook in 2018 weer achtergebleven bij de verwachting. In het kader van het Besluit bodemkwaliteit (BBK) heeft de RUD Utrecht surveillances uitgevoerd en meldingen Besluit Bodemkwaliteit afgehandeld. Daarnaast heeft de RUD Utrecht ondersteuning geboden naar aanleiding van de uitzending "Zembla" over het mogelijk toepassen van verontreinigde grond in Leusden.

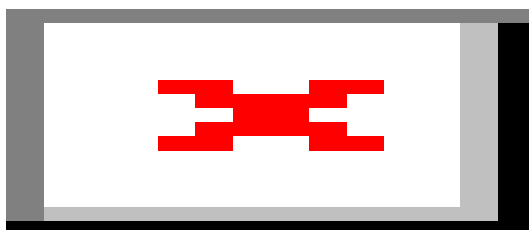

7. Afvalverwijdering Utrecht

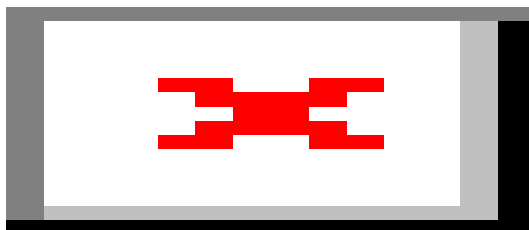

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2018

In 2018 heeft de omvorming naar een "Bedrijfsvoeringsorganisatie" conform de Wgr 2015 zijn beslag gekregen.

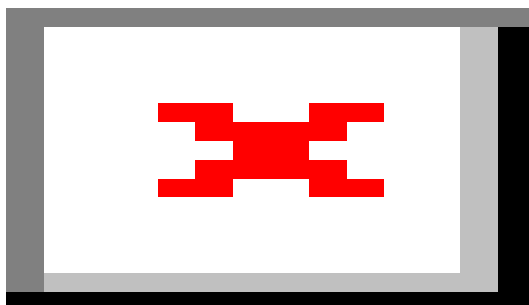

8. Regionaal Sociaal Werkvoorzieningsschap Amersfoort en Omstreken (RWA)

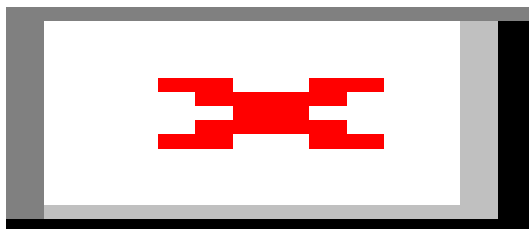

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2018:

RWA en Amfors zijn vanaf 2015 een transitiefase ingegaan, waarin het bedrijf Amfors wordt omgevormd naar mens-ontwikkel-bedrijf. Het gaat om een transitie waarbij medewerkers op de arbeidsmarkt zo regulier werken én medewerkers die dat nodig hebben binnen de muren van Amfors kunnen blijven werken, terwijl het financiële resultaat van Amfors op orde blijft. Dit tegen de achtergrond van krimp in aantal medewerkers, aangezien er vanaf 2015 geen nieuwe medewerkers meer instromen.

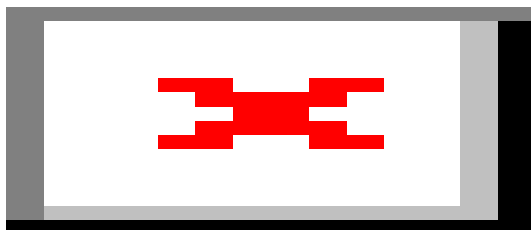

9. Amfors Holding

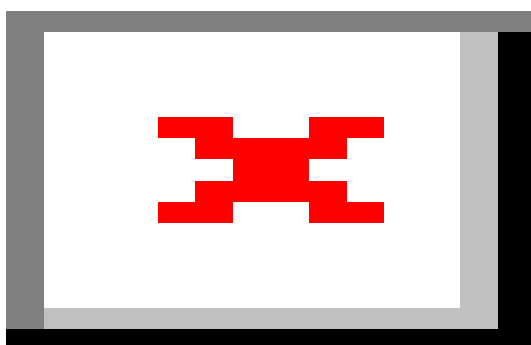
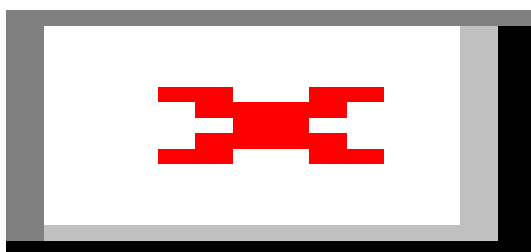

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2018:

Zie hierboven bij Regionaal Werkvoorzieningsschap Amersfoort e.o.

10. Samenwerking Bedrijfsvoering BNL

Paragraaf Grondbeleid

Belang en doelstelling paragraaf

De paragraaf grondbeleid heeft tot doel te informeren over het beleid rondom de ontwikkeling van grond binnen de gemeente. Met grondbeleid wordt bedoeld de beleidsafweging aangaande de grondproductie en de keuze in het daarbij wettelijke en gemeentelijke instrumentarium. Daarbij wil de gemeente transparant zijn over haar handelen en de juiste instrumenten bieden voor de realisatie van de ruimtelijke programma's die al zijn vastgesteld. Hoe de gemeente invulling geeft aan het grondbeleid is verder uitgewerkt in de Nota Grondbeleid 2013-2017.

In de planning en control cyclus wordt de gemeenteraad jaarlijks drie keer geïnformeerd over de exploitatie van grond in de gemeente Leusden. Dat is op de volgende momenten:

1. In juni 2019 via de Actualisatie Grondexploitaties
2. In juli 2019 via de paragraaf grondbeleid in de jaarrekening
3. In november 2019 via de paragraaf grondbeleid in de programmabegroting

De Risicomonitor Grondbedrijf, die is ontwikkeld en opgesteld n.a.v. de kredietcrisis, is met ingang van 2019 gekoppeld aan de Actualisatie Grondexploitaties. Voor zover bijstelling en rapportage aan de raad eerder dan in juni nodig is, zal dit gebeuren in de Najaarsnota. Daarmee wordt meer logisch aangesloten bij de bestaande P&C cyclus en –instrumenten.

Beleidskaders

De Nota Grondbeleid 2013-2017 geeft kaders die moeten bijdragen aan een voldoende adequaat grondbeleid. Dit gelet op de ontwikkeling van Leusden en de rol en positionering van de gemeente Leusden in het kader van de Samenleving Voorop. De huidige Nota grondbeleid is geschreven in een periode van de financiële crisis en recessie (2008-2014) en geeft kleuring aan de context en het geformuleerde beleid. Op dit moment is juiste sprake van een groeiende economie en een grote vraag naar woningen. In die zin sluit de positionering van de huidige Nota Grondbeleid niet meer helemaal aan bij de actuele situatie. Ook is er nieuwe wetgeving, zijn er landelijke ontwikkelingen en nieuwe lokale beleidskaders en lokale toekomstige ontwikkelingen, die een relatie hebben met de Nota Grondbeleid. Daarnaast streven we naar een integraal document, waarin naast de algemene kaders ook de financiële uitgangspunten zijn opgenomen. Dat vraagt om een nieuwe Nota Grondbeleid met een meer dynamisch en situationeel karakter. Eind 2019 verwachten wij een nieuwe Nota Grondbeleid aan de raad te kunnen aanbieden.

Een Nota Kostenverhaal met daarin geformuleerde beleidskaders voor kostenverhaal bij faciliterend grondbeleid is in 2018 in voorbereiding genomen. Met deze nota wil de gemeente een eenduidig beleidskader creëren voor het verhalen van kosten van ruimtelijke plannen bij het aangaan van overeenkomsten. De verwachting is deze nota in de eerste helft van 2019 door de raad te laten vaststellen.

In onderstaand model is aangegeven in welke nota's de kaders rondom het grondbeleid zijn vastgelegd en in welke documenten de wijze van uitvoering van het grondbeleid naar voren komt.

<i>Sturing Grondbeleid</i>		
<i>Kaders</i>	Nota grondbeleid 2013 - 2017	Nota financiële beleidskaders Grondbedrijf (2015)
	Kaderbrief Grondprijnsbeleid	Nota Risicomangement en Weerstandsvermogen (2010)
<i>Uitvoering</i>	Paragraaf Grondbeleid / Weerstandsvermogen	Begroting en jaarrekening
	Actualisatie grondexploitaties	

	Raadsbesluit 'Gevolgen wijziging BBV grondexploitaties en vennootschapsbelastingplicht grondbedrijf'	
--	--	--

Ontwikkelingen

Omgevingswet

Naar verwachting treedt de Omgevingswet in 2021 in werking. Met de komst van de Omgevingswet zal veel veranderen. De wet bundelt 26 bestaande wetten voor onder meer ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt de wet de basis voor het integraal beheer van en voor de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Dat betekent dat we ons, net als de afgelopen jaren, in 2019 en verder voorbereiden op de invoering van deze wet. Voor het grondbeleid moet bijvoorbeeld het wettelijk instrumentarium uit de Aanvullingswet grondeigendom worden getoetst op de consequenties voor ons grondbeleid.

Vennootschapsbelastingplicht

De gemeente Leusden is met ingang van 1 januari 2016 vennootschapsbelastingplichtig. Uit een eerdere analyse is destijds naar voren gekomen dat de Vpb-plicht ook geldt voor het voeren van grondexploitaties. De vooraf geraamde Vpb-last over 2018 bedroeg € 121.241. Op basis van de werkelijk gerealiseerde kosten en opbrengsten in 2018 bedraagt de vpb-last naar verwachting ongeveer € 90.000,-.

Daarnaast is de gemeente, ondersteund door EFK Belastingadviseurs, in gesprek met de Belastingdienst. Het doel hiervan is het sluiten van een vaststellingsovereenkomst (VSO) waarin onder meer afspraken worden vastgelegd over de wijze waarop de fiscale openningsbalanswaarde moet worden bepaald. De gemeente is hierbij van mening dat exploitatie De Biezenkamp niet als ondernemingsvermogen moet worden gekwalificeerd als ondernemingsvermogen en daarom niet op de fiscale balans hoort. Ook heeft de gemeente de stelling ingenomen dat de exploitaties van De Buitenplaats en de Larikslaan alsmede het nog niet in exploitatie genomen complex Mastenbroek II wel tot het ondernemingsvermogen moeten worden gerekend. Indien met de Belastingdienst tot overeenstemming wordt gekomen over bovenstaande punten, dan kan dat leiden tot een lagere Vpb-last dan oorspronkelijk was geraamd. Op het moment dat meer duidelijkheid bestaat over het oordeel van de Belastingdienst en de financiële gevolgen voor de gemeente, zal de raad hierover geïnformeerd worden.

Relatie met programma's

Het grondbeleid van de gemeente Leusden houdt nauw verband met de diverse programma's in de begroting en jaarrekening van de gemeente Leusden.

Tabel – Relatie met grondbeleid	
Hoofdstuk	Relatie met grondbeleid
Programma Ruimte	Met grondopbrengsten kan infrastructuur worden aangelegd.
Programma Samenleving	Middels grondopbrengsten wordt er financieel bijgedragen aan realisatie en exploitatie van MFC's.
Programma Ruimte	Grondexploitatie genereert nieuw uit te geven bedrijfskavels, alsmede kavels voor detailhandel.
Programma Ruimte	De doelstellingen op het gebied van Ruimte en Wonen houden nauw verband met grondbeleid.

Financieel resultaat Grondbedrijf 2018

Gemeente Leusden

Het resultaat van het Grondbedrijf over het jaar 2018 bedraagt € 1.244.556 positief. Dit resultaat bestaat uit het saldo van:

- Een winstneming uit de grondexploitatie Leusden-Zuid van € 91.000 (voordeel)
- Een winstneming uit de grondexploitatie Hamersveldseweg van € 83.000 (voordeel)
- Verlaging van de verliesvoorziening De Biezenkamp van in totaal € 149.000 (voordeel)
- Verlaging van de verliesvoorziening De Buitenplaats van € 920.000 (voordeel)
- Verlaging van de verliesvoorziening Groot Agteveld van € 14.000 (voordeel)
- Baten voormalige NIEGG ten gunste van exploitatie van € 8.475 (voordeel)
- Overige kosten algemeen beheer grondexploitaties ter hoogte van € 20.919 (nadeel)

Winstnemingen

In 2018 zijn geen grondexploitaties afgesloten. Wel dient in 2018 bij een tweetal grondexploitaties tussentijdse winst te worden genomen voor een totaalbedrag van € 174.000. Het BBV stelt gemeenten namelijk verplicht om op basis van de zogeheten PoC-methode (Percentage of Completion) tussentijdse winsten te nemen bij grondexploitaties met een voorzien positief resultaat. Periodiek zal bij de vaststelling van de jaarrekening worden voorgesteld om tot tussentijdse winstnemingen over te gaan.

Tussentijdse winstnemingen (x € 1.000)	Type	Actualisatie 2019
Locaties Leusden-Zuid	GREX	91
Hamersveldseweg 136 e.o.	GREX	83
Totaal		174

Verliesvoorzieningen

Conform het BBV dient de gemeente een verliesvoorziening te treffen voor negatieve grondexploitaties ter grootte van het geprognosticeerde verlies op netto contante waarde. Op basis van de actualisatie valt per saldo een verliesvoorziening vrij van ongeveer € 1,1 miljoen.

Verliesvoorzieningen (x € 1.000)	Type	Actualisatie 2018	Actualisatie 2019	Vershil
De Buitenplaats	GREX	1.354	434	-920
Groot Agteveld	FAC	202	188	-14
<i>De Biezenkamp</i>				
- actieve grondexploitatie	GREX	187	0	-187
- faciliterende exploitatie	FAC	2.375	2.361	-14
- vastgoedexploitatie	MVA	0	52	52

Totaal		4.118	3.035	-1.083
---------------	--	--------------	--------------	---------------

Uit de tabel valt op te maken dat voor grondexploitatie De Buitenplaats sprake is van een grote wijziging. Dit heeft hoofdzakelijk te maken met een aanbestedingsvoordeel ten aanzien van het bouw- en woonrijp maken.

Baten voormalige NIEGG gronden

In verband met de herziene verslaggevingsregels kunnen de baten en lasten van de voormalige NIEGG gronden Mastenbroek II en Restant Buitengebied niet meer geactiveerd worden. Met ingang van 2016 komen deze lasten en baten ten laste of ten gunste van het resultaat grondbedrijf. Dit betekent dat het zal worden onttrokken uit de Algemene reserve grondbedrijf bij resultaatbestemming.

Overige kosten algemeen beheer

Dit betreffen de intern toegerekende uren voor planeconomie. Deze kosten zullen bij resultaatbestemming worden uit onttrokken aan de Algemene reserve grondbedrijf.

Bestemming Resultaat Grondbedrijf 2018

Wij stellen voor het, per saldo, positieve resultaat ad € 1.244.556 als volgt te bestemmen:

- € 1.244.556 te storten in de Algemene Reserve Grondbedrijf.

Reserves grondexploitaties en weerstandsvermogen

<i>(x € 1.000)</i>	Stand 01-01-2018	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2018
Algemene Reserve Grondbedrijf	3.037	2.113	2.399	2.751
Totaal Reserves Grondbedrijf	3.037	2.113	1.545	2.752
af: Gelabelde bedragen				-/- 102
Totale 'vrij beschikbare ruimte' binnen ARG vóór resultaatbestemming				2.650
Bij: Storting vanuit resultaat grondbedrijf 2018				1.245
Totale 'vrij beschikbare ruimte' binnen ARG na resultaatbestemming				3.895

Binnen het saldo van de Algemene reserve Grondbedrijf ad. € 2.752.000 is ultimo 2018 een bedrag van € 102.000 gelabeld voor lasten die verwacht worden voor 'Binnen in het buitengebied'. Bij de vaststelling van de Actualisatie Grondexploitaties 2019 is voorgesteld dit bedrag te onttrekken aan de ARG en toe te voegen aan de algemene reserve aangewezen bestemming.

De beleidsuitgangspunten voor risico's zijn omschreven in de Nota Risicomanagement en Weerstandvermogen 2010. In de nota wordt verwoord hoe risico's worden geïdentificeerd, geanalyseerd en beoordeeld.

Om eventuele risico's op te vangen dient de gemeente, alsmede het grondbedrijf, te beschikken over een weerstandsvermogen. De wijze waarop het weerstandsvermogen wordt berekend is tevens vastgesteld in de eerdergenoemde nota.

Zoals toegelicht in de paragraaf 'Weerstandvermogen en Risicobeheersing' van deze jaarrekening, bedraagt de actuele weerstandsratio van het grondbedrijf 1,94. Dit valt buiten de bandbreedte van 0,8 - 1,2, welke in het voornoemde beleidskader is vastgelegd. Aangezien de huidige ratio hierboven ligt, zal bij de Voorjaarsnota 2019 een voorstel worden gedaan op welke wijze wordt omgegaan met het surplus binnen het weerstandsvermogen

van de ARG. Dit surplus bedraagt ongeveer € 1,9 miljoen. Voor een toelichting op de actuele ratio weerstandsvermogen wordt verwezen naar de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing'.

Actuele prognose te verwachten resultaten

In deze paragraaf Grondbeleid is de uitkomst van de projecten gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2019. Dit om een reëel beeld te geven van de huidige stand van zaken. De voorzieningen voor de verliesgevende grondexploitaties worden gewaardeerd tegen de contante waarde. Zie voor een nadere toelichting hierop in het rapport Actualisatie Grondexploitaties 2019

De voorzieningen voor de verliesgevende grondexploitaties worden gewaardeerd tegen de netto contante waarde. Het effect ten opzichte van de waardering op nominale waarde op de te verwachten resultaten voor zowel de negatieve als positieve grondexploitaties is hieronder toegelicht. De hieronder genoemde nog te verwachten kosten en opbrengsten volgen uit de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2019.

Te verwachten resultaten actief grondbeleid

De gemeentelijke activiteiten inzake grondexploitatie zijn te onderscheiden in zogenoemd actief en faciliterend grondbeleid. Bij actief grondbeleid voert de gemeente zelf alle fasen van de grondexploitatie uit: van de aankoop van de gronden en eventuele opstallen, sloop, bouwrijp en woonrijp maken tot en met de uitgifte/verkoop van de bouwkaavel. De gemeente heeft de te ontwikkelen grond in eigen bezit.

Tabel - Verwachte resultaten actieve grondexploitaties (bouwgronden in exploitatie)
(bedrag x € 1.000)

Complex	Boekwaarde 31-12-2018	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (netto contante waarde)	Afsluiting per
Buitenplaats	3.999	1.201	4.764	436	434	31-12-2021
Larikslaan	1.094	400	1.517	-23	-7	31-12-2021
Leusden-Zuid	1.688	388	2.383	-307	-286	31-12-2020
Hamersveldseweg	730	191	1.112	-191	-176	31-12-2021
De Biezenkamp	2.177	800	3.004	-27	-23	31-12-2020
Valleipark	-681	1.683	1.072	-70	-17	31-12-2022
Groene Zoom	-11	11	0	0	0	31-12-2020

Totaal	8.996	4.674	13.852	-182	-75	
---------------	--------------	--------------	---------------	-------------	------------	--

Boekwaarde 31-12-2018	8.996
Nog te verwachten opbrengsten actieve grondexploitaties	13.852
Nog te verwachten kosten actieve grondexploitaties	4.674
Te verwachten winstsaldo (nominale waarde 1-1-2019) (negatief = voordeel)	-182
Reeds verwerkte verliesvoorzieningen 31-12-2018	-434
Te verwachten te nemen winst 2019 en verder	616

De huidige boekwaarde ad. € 9,0 miljoen zal in de toekomst terugverdiend moeten worden door het genereren van de hierboven genoemde opbrengsten. Bij afronding van de projecten wordt naar verwachting een nominaal positief resultaat op de exploitaties gerealiseerd van in totaal € 182.000. Voor het project de Buitenplaats is reeds een voorziening getroffen ter hoogte van het verwachte verlies ad. € 434.000.

De eindconclusie is dat de te verwachten te nemen winst in komende jaren totaal € 616.000 (nominaal) bedraagt voor de actieve grondexploitaties. Het genoemde verlies is reeds in 2018 en eerdere jaren verwerkt in het resultaat.

Te verwachten resultaten faciliterend grondbeleid

Bij faciliterend grondbeleid is de bouwkaavel in het bezit van een private partij (ontwikkelaar, particulier, etc.) en wordt deze door die partij ontwikkeld. De gemeente treedt enkel c.q. vooral op als overheid, die de plannen van private partijen faciliteert als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is.

Tabel - Verwachte resultaten passieve grondexploitaties (faciliterend)						
<i>(bedrag x € 1.000)</i>						
Complex	Boekwaarde 31-12-2018	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (netto contante waarde)	Afsluiting per
Plantage	219	248	969	-502	-457	31-12-2022
Biezenkamp	1.240	1.204	0	2.444	2.361	31-12-2020
Groot Agteveld	-245	1.166	731	190	188	31-12-2022

	1.214	2.618	1.700	2.132	1.716	
--	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--

Boekwaarde 31-12-2018	1.214
Nog te verwachten opbrengsten passieve grondexploitaties	1.700
Nog te verwachten kosten passieve grondexploitaties	2.618
Te verwachten winstsaldo (nominale waarde 1-1-2019) (negatief = verlies)	-2.132
Reeds verwerkte verliesvoorzieningen 31-12-2018	-2.549
Te verwachten te nemen winst 2019 en verder	417

De hierboven genoemde nog te verwachten kosten en opbrengsten volgen uit de geactualiseerde passieve grondexploitaties per 1 januari 2019. Bovenstaande betekent dat de huidige boekwaarde volgens de verwachting niet volledig terug zal worden verdiend. Voor het verwachte verlies is binnen de exploitaties Biezenkamp en Groot Agteveld een voorziening getroffen per 1 januari 2019.

De eindconclusie is dat de te verwachten te nemen winst in komende jaren totaal € 417.000 (nominaal) bedraagt voor de faciliterende grondexploitaties. De genoemde verliezen zijn reeds in 2018 en eerdere jaren verwerkt in het resultaat.

De totale nog te nemen winst op alle grondexploitaties wordt geraamd op totaal € 1.033.000.

Overige complexen niet in exploitatie

Voorzieningen grondexploitaties

Tabel - Stand voorzieningen grondexploitaties	<i>(bedragen x € 1.000)</i>	
	Stand 1-1-2018	Stand 31-12-2018
Voorz. De Biezenkamp	2.562	2.413
Voorz. De Buitenplaats	1.354	434
Voorz. Groot Agteveld	202	188
Voorz. Afgesloten complexen	19	19
Totaal voorzieningen	4.137	3.054

Voorziening De Biezenkamp

Deze voorziening dient ter dekking van het verwachte negatieve resultaat van de grondexploitatie De Biezenkamp. Het saldo van de voorziening is in 2017 aangepast aan de hand van het berekende projectresultaat in de Actualisatie Grondexploitaties 2019 Naar verwachting zal de onttrekking ten laste van deze voorziening plaatsvinden in 2020.

Voorziening De Buitenplaats

Deze voorziening dient ter dekking van het verwachte negatieve resultaat van de grondexploitatie De Buitenplaats. Het saldo van de voorziening is in 2018aangepast aan de hand van het berekende projectresultaat in de Actualisatie Grondexploitaties 2018. Naar verwachting zal de onttrekking ten laste van deze voorziening plaatsvinden in 2021.

Voorziening Groot Agteveld

Deze voorziening dient ter dekking van het verwachte negatieve resultaat van de grondexploitatie Groot Agteveld van € 188.000 nadelig (Actualisatie Grondexploitaties 2018).

Voorziening afgesloten complexen

Het project De Schammer is per 31 december 2014 afgesloten. Voor de resterende werkzaamheden in 2017 en verder is een bedrag van € 19.000 gereserveerd ten laste van het project De Schammer. Dit bedrag is gestort in de voorziening afgesloten complexen.

Risico's per complex

Voor een nadere beschrijving van de risico's per complex kan worden verwezen naar de Actualisatie Grondexploitaties 2019, welke in het voorjaar van 2019 ter vaststelling aan de raad is aangeboden. Hierin zijn de risico's benoemd (en waar mogelijk gekwantificeerd) die de gemeente loopt met de uitvoering van alle grondexploitaties.

Paragraaf Toezicht en Verantwoording

Algemeen

Deze paragraaf beschrijft hoe we invulling geven aan toezicht & verantwoording over de onderwerpen toezichtinformatie, rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid. Naar deze onderwerpen wordt gestructureerd onderzoek verricht of verantwoording gegeven door verschillende actoren en kan schematisch als volgt worden weergegeven:

	Onderzoek door	Rapportage aan:	Op basis van:
Rechtmatigheid	rekenkamer accountant eigen organisatie	raad college	art. 182 Gw art. 213 Gw
Doelmatigheid	rekenkamer eigen organisatie	raad college	art. 182 Gw art. 213a Gw
Doeltreffendheid	rekenkamer eigen organisatie	raad college	art. 182 Gw art. 213a Gw
Toezichtinformatie	eigen organisatie	raad provincie	Verordening systematische toezichtinformatie provincie Utrecht

Rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand

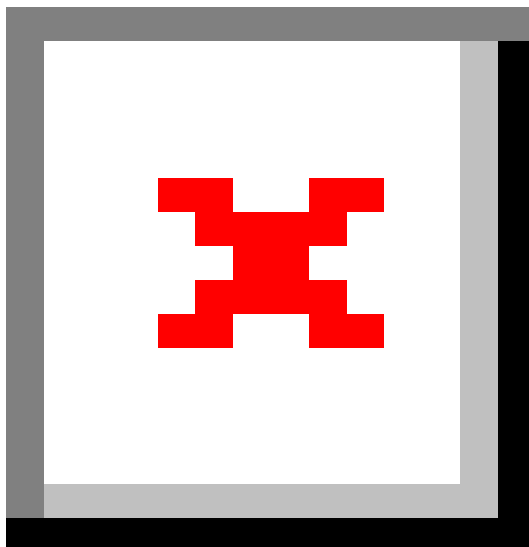
Het onderzoek door de rekenkamer is gericht op de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid. Ofwel: heeft het beleid de gewenste resultaten opgeleverd en is dit tegen zo min mogelijk kosten tot stand gekomen? De rekenkamer kan ook de rechtmatigheid onderzoeken. Ten aanzien van de afgeronde onderzoeken geldt dat de rekenkamer na een periode van circa anderhalf à twee jaar nagaat hoe de aanbevelingen door de gemeente in praktijk zijn gebracht en welke uitwerking zij hebben.

Eind 2017 is gestart met het onderzoek naar het risicomanagement in het sociaal domein en in het voorjaar van 2019 zal de rekenkamer naar verwachting de resultaten van het onderzoek rapporteren aan de gemeenteraad.

Rechtmatigheid en accountantscontrole

Bij rechtmatigheid gaat het om het beantwoorden van de vraag of bij de uitvoering van beleid en taken aan wettelijke kaders en regelgeving wordt voldaan. Op het gebied van rechtmatigheid is eveneens de accountant actief. Deze toetst de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie. De raad stelt jaarlijks het controleprotocol met het bijhorende normenkader (alle relevante wet- en regelgeving) vast. Het normenkader fungeert als belangrijkste uitgangspunt voor de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant geeft jaarlijks door middel van de rechtmatigheidsverklaring een oordeel over de mate waarin de gemeente Leusden (financieel) rechtmatig handelt. Bij het beoordelen van de rechtmatigheid baseert de accountant zich voor een belangrijk deel op de uitkomsten van de gemeentelijke verbijzonderde interne controle (VIC).

Het Beleidskader rechtmatigheid en accountantscontrole 2018 bevat het kader voor de uitvoering en de toets op de rechtmatigheid. De hierbij van toepassing zijnde criteria (begrotingscriterium, voorwaardencriterium en M&O-criterium) worden hierna verder uitgewerkt.

De overschrijdingen in de jaarrekening 2018 zijn op programmaniveau beoordeeld op rechtmatigheid. Alleen de lastenkant is in de toets betrokken. Alleen de programma's Bestuur en, Leefomgeving laten een overschrijding zien aan de lastenkant groter dan € 50.000. Alle begrotingsafwijkingen op de taakvelden van deze programma's groter dan € 50.000 zijn getoetst aan bovenstaande kaders. In onderstaand overzicht zijn deze weergegeven (bedragen * € 1000).

	Afwijking	Norm	Oordeel
<i>Domein Bestuur</i> Bestuur	140	3	Financieel rechtmatig
<i>Domein Leefomgeving</i> Beheer overige gebouwen en gronden	63	4	Financieel rechtmatig
Onderwijshuisvesting	306	7	Financieel rechtmatig
Afval	451	4	Financieel rechtmatig

Voorwaardencriterium

Bij het voorwaardencriterium gaat het om het voldoen aan regelgeving door hogere overheden, maar ook om het voldoen aan eigen gemeentelijke regelgeving. Onze aanpak is voornamelijk gegevensgericht door de uitvoering

van detailcontroles, gegevensgerichte cijferanalyses en verbandscontroles. Daarnaast controleren we deels systeemgericht belangrijke maatregelen in de interne beheersing. In 2018 zijn de volgende processen gecontroleerd: Planning & control cyclus, treasury, aanbestedingen, inkoop en betalen, belastingen, personeel, subsidies, sociaal domein, omgevingsvergunningen, grondexploitatie, inkomende gelden, automatisering.

Er zijn geen rechtmatigheidsfouten of onzekerheden aangetroffen, die boven de rapporteringtolerantie van € 50.000 uitgaan. De accountant heeft alle bevindingen uit de interne controles betrokken in de jaarrekeningcontrole en zal deze naar een oordeel vertalen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Naast het begrotings- en voorwaarden criterium is dit het 3e criterium voor het beoordelen van de rechtmatigheid van het financieel beheer. Er zijn geen bevindingen gedaan in de controles die duiden op misbruik en/of oneigenlijk gebruik.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Het college verricht onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur op grond van artikel 213a van de Gemeentewet. In de Verordening Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Leusden is bepaald dat bij dit 'zelfonderzoek' van het college naar het gevoerde bestuur het accent op de doelmatigheid wordt gelegd. Voor de uitvoering kiezen we voor de pragmatische insteek dat regulier te houden onderzoeken dan wel audits als collegeonderzoek worden aangemerkt. In 2018 zijn geen collegeonderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid uitgevoerd.

Interbestuurlijk Toezicht (IBT)

Interbestuurlijk toezicht is een wettelijke taak van de provincie waarbij zij toezicht houdt op de taakuitoefening door gemeenten. Het wettelijke uitgangspunt is dat de provincie voor alle beleidsterreinen de toezichthouder op gemeenten is met uitzondering van de terreinen waarop de provincie geen taken heeft. Het specifieke toezicht vormt hierop een uitzondering, waarbij met name het financieel toezicht integraal, op alle gemeentelijke domeinen, van toepassing is. De verantwoording van de toezichtgebieden worden in de begroting en de jaarrekening opgenomen. Het proces verloopt als volgt: In de jaarrekening worden de resultaten benoemd van de toezichtgebieden. De provincie beoordeelt of de gemeente het goed of slecht doet op de verschillende onderdelen. In de begroting die daarop volgt komen de verbeteracties aan de orde op die punten waarvan in rekening is gebleken dat verbeteringen noodzakelijk zijn. Het Interbestuurlijk Toezicht van de provincie betreft de volgende toezichtgebieden:

Huisvesting Statushouders

Gemeenten geven uitvoering aan de wettelijke taak om verblijfsgerechtigden te huisvesten. In de halfjaarlijkse taakstelling wordt door het Rijk het aantal verblijfsgerechtigden vastgesteld dat in Leusden gehuisvest moet worden. De provincie monitort de resultaten vanuit haar toezichthoudende rol.

Onze taakstelling voor het jaar 2018 bedroeg het aantal van 42 personen. Door inspanning van en samenwerking tussen WSL, NVA en gemeente is het gelukt om voor 38 personen invulling te geven aan deze taakstelling. Daarmee ronden we het jaar met een kleine achterstand op het jaar 2018 af. Voor de eerste helft van 2019 is de taakstelling 14 personen, plus de 4 personen van het jaar ervoor.

WABO (Bouwen en Milieu)

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor uitvoering van toezicht en handhaving (Milieu en bouwen) en deugdelijke kwaliteit van het nalevingstoezicht. De provincie toetst of de wettelijk verplichte documenten, als basis voor het systematisch en programmatisch uitvoeren van toezicht en handhaving, aanwezig zijn. Het betreft hier onder andere een actueel beleidsplan, een jaarlijks uitvoeringsprogramma en een jaarverslag over de uitvoering van toezicht en handhaving in het voorgaande kalenderjaar. De provincie toetst niet de werkelijke uitvoering van toezicht en handhaving in de dagelijkse praktijk. Ten aanzien van vergunningverlening voldoen we aan de wettelijke verplichtingen uit de Wabo.

Ruimtelijke Ordening

De gemeenteraad stelt, ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening voor het gehele grondgebied van de gemeente, een of meer structuurvisies en bestemmingsplannen vast. Door de provincie wordt getoetst of gemeenten actuele en gebiedsdekkende bestemmingsplannen hebben en of de gemeente bij deze bestemmingsplannen de algemene regels van het Rijk in acht neemt. En of in de bestemmingsplannen voldoende rekening wordt gehouden met de beheersing van risico's voor de veiligheid en gezondheid van mensen. Ten aanzien van Ruimtelijke ordening voldoen we aan de wettelijke verplichtingen.

Erfgoedwet 2016

Ten aanzien van bescherming van archeologische waarden en monumenten is er toezicht op gemeentelijke ruimtelijke plannen en op vergunningverlening en handhaving. Het belangrijkste risico van inadequate uitvoering of borging van de wettelijke taken op dit gebied is het verloren gaan van onroerend cultureel erfgoed: cultuurhistorie, archeologie en monumenten. Door de provincie wordt getoetst of het erfgoedbelang afdoende is geborgd in de gemeentelijke bestemmingsplannen, de advisering door monumentencommissies goed functioneert en voldoende rekening gehouden wordt met archeologie in het vergunningentraject. Wij gaan

verantwoord om met ons cultureel erfgoed door voldoende uitvoering te geven aan onze wettelijke taak op dit terrein.

Archieftoezicht

Het doel van het toezicht op archief- en informatiebeheer is om te komen tot een betrouwbare informatievoorziening. Op een aantal terreinen voldoen we niet aan de wettelijke verplichtingen uit de Archiefwet. Aan de hand van de volgende verbeteracties streven we erna om op termijn wel te voldoen aan de gestelde verplichtingen:

- * Actualiseren van het Besluit Informatiebeheer. Dit is nodig omdat de meest recente versie dateert uit respectievelijk 2005. Door de voortgaande digitalisering zijn er aanpassingen nodig in dit besluit.
- * Verbeteren van het duurzaam en toegankelijk digitaal informatie- en archiefbeheer door zaakgericht werken en het door ontwikkelen van het zaakstelsel (Excellence). In de samenwerking met BNLN is de verbetering van digitaal werken ook een punt dat wordt opgepakt en waarin wordt samengewerkt waar dat kan en winst oplevert.
- * Na afronding van de implementatie van Excellence wordt een audit uitvoering op archief wettelijke taken gepland. Dit wordt in de samenwerking BNLN naar verwachting gerealiseerd in het najaar van 2019.
- * Zorgen voor inbedding van informatiebeheer als vast aandachtspunt binnen de aansluitprocedure voor toekomstige verbonden partijen. Ervoor zorgen dat er vanuit de afdeling bedrijfsvoering regelmatig contact is met verbonden partijen over het informatiebeheer en het beheer van gemeentelijke archiefbescheiden. Dit is een continu proces.
- * Na de verhuizing naar het nieuwe pand zal de archiefruimte in de Fokkerstraat nog 5 jaar gehuurd worden om de resterende papieren archieven tijdelijk op te slaan en weg te werken

Overzicht van uitgevraagde toezichtinformatie

Op basis van de verordening systematische toezichtinformatie provincie Utrecht wordt voor bovengenoemde toezicht gebieden in het *overzicht van toezichtinformatie* de uitgevraagde gegevens weergegeven.

Financieel toezicht

De provincie beoordeelt de gemeentelijke begroting aan de hand van het criterium "structureel en reëel evenwicht". De toezichthouder let er op dat de begroting materieel in evenwicht is: de structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten. Het financieel toezicht is een continue proces dat zich steeds meer kenmerkt door een risicogerichte aanpak. De begrotings- en jaarstukken die de gemeente indient worden niet losstaand beoordeeld, maar in samenhang met elkaar en vanuit een historisch besef. Dit betekent dat de begroting in evenwicht moet zijn en als dat niet zo is dient de meerjarenraming aannemelijk te maken, dat in de eerstvolgende jaren een structureel en reëel evenwicht tot stand zal worden gebracht. Daarnaast toetst de provincie ook of de jaarrekening in evenwicht is. Het financieel toezicht is in beginsel repressief (achteraf). Preventief toezicht komt alleen voor bij hoge uitzondering. Voorafgaande aan de uitvoering van de begroting 2018 heeft de Provincie aan Leusden laten weten dat zij in aanmerking komt voor repressief toezicht en dat we daarmee dus voldoen aan de toetsingscriteria. Daarnaast is onze netto schuldpositie laag en ons weerstandsvermogen op peil.

Repressief toezicht betekende dat we de begroting en begrotingswijzigingen gedurende het gehele verslagjaar 2018 direct konden uitvoeren zonder dat we afhankelijk waren van de voorafgaande goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Gemeente Leusden

Jaarrekening

Overzicht van baten & lasten

Overzicht van baten & lasten 2018

Tussen de begroting en de realisatie zijn op programmaniveau diverse verschillen waar te nemen. In de programmaverantwoording zijn per programma de verschillen per programmaonderdeel toegelicht. Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen is opgenomen onder de tegel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Overzicht van baten & lasten 2018	Lasten			Baten			Saldo Gerealiseede B&L
	Begroting primitief	Begroting na wijz.	Rekening	Begroting primitief	Begroting na wijz.	Rekening	
<i>bedragen x € 1.000</i>							
Exploitatie (zonder reserve boekingen)							
Domein Bestuur	4.327	4.942	5.067	518	606	648	-4.419
Domein Leefomgeving	13.184	14.498	15.301	6.522	9.867	9.820	-5.481
Domein Samenleving	22.931	25.199	25.132	5.319	5.194	5.006	-20.126
Domein Ruimte	5.407	13.532	7.546	3.475	10.847	6.637	-909
Algemene dekkingsmiddelen	1.653	543	531	37.610	39.225	39.210	38.679
Overhead	7.042	8.185	8.225	385	1.024	866	-7.359
Heffing VPB	121	121	0	0	0	0	0
Onvoorzien	59	0	0	0	0	0	0
Totaal	54.724	67.020	61.802	53.829	66.763	62.187	385
Reserve stortingen en onttrekkingen							
Domein Bestuur	0	0	0	12	87	52	52
Domein Leefomgeving	796	4.298	4.282	926	2.038	2.294	-1.988
Domein Samenleving	-83	177	176	136	1.452	1.367	1.191
Domein Ruimte	0	463	647	198	840	682	35
Algemene dekkingsmiddelen	0	6.089	6.856	250	6.089	6.856	0
Overhead	65	65	0	30	722	643	643
Heffing VBP	0	0	0	121	121	0	0
Totaal	778	11.092	11.961	1.673	11.349	11.894	-67
Totaal inclusief reserve boekingen							
Domein Bestuur	4.327	4.942	5.067	530	693	700	-4.367
Domein Leefomgeving	13.980	18.796	19.583	7.448	11.905	12.114	-7.469
Domein Samenleving	22.848	25.376	25.308	5.455	6.646	6.373	-18.935
Domein Ruimte	5.407	13.995	8.193	3.673	11.687	7.319	-874
Algemene dekkingsmiddelen	1.653	6.632	7.387	37.860	45.314	46.066	38.679
Overhead	7.107	8.250	8.225	415	1.746	1.509	-6.716
Heffing VPB	121	121	0	121	121	0	0
Onvoorzien	59	0	0	0	0	0	0
Totaal/Resultaat	55.502	78.112	73.763	55.502	78.112	74.081	318

Onvoorziene uitgaven algemeen

In de begroting is een stelpost opgenomen voor onvoorziene uitgaven gedurende het begrotingsjaar.

De raming van de post onvoorzien was als volgt:

Onvoorzien	2018
€ 2 per inwoner x 29.746 inwoners	59
Totaal raming onvoorzien algemeen primitieve begroting 2018	59

De volgende bedragen zijn via begrotingswijzigingen ten laste van de post onvoorzien gebracht:

Aanwending onvoorzien	2018
Primitieve raming 2018	59
Renovatie en recht van opstal Weeghuisje Achterveld	-16
Parkeerdrukmeting Burgemeester Buiningpark	-20
Evaluatie samenleving voorop	-17
Aframing najaarsnota	-6
Totaal	0

Overzicht van baten & lasten per taakveld

Gemeente Leusden

Baten & Lasten taakvelden2018		Lasten			Baten			Saldo tov Begroting
		Begroting primitief	Begroting na wijz.	Rekening	Begroting primitief	Begroting na wijz.	Rekening	
<i>bedragen x € 1.000</i>								
0.1	Bestuur	1.302	1.534	1.676	0	0	2	-140
0.10	Mutaties reserves	778	11.092	11.961	1.674	11.349	11.894	-324
0.11	Resultaat rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
0.2	Burgerzaken	1.105	1.320	1.334	501	580	620	26
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	224	321	341	154	143	159	-4
0.4	Overhead	7.042	8.185	8.225	385	1.024	866	-198
0.5	Treasury	92	111	111	188	207	212	5
0.61	OZB woningen	284	284	275	4.041	4.104	4.121	26
0.62	OZB niet-woningen	0	0	0	2.520	2.432	2.357	-75
0.64	Belastingen Overig	0	0	0	212	212	229	17
0.7	Alg. uitk. en overige uitk. gemeentefonds	205	0	4	31.229	31.796	31.778	-22
0.8	Overige baten en lasten	1.049	31	56	-740	315	344	4
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	121	121	0	0	0	0	121
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.542	1.636	1.666	0	0	0	-30
1.2	Openbare orde en veiligheid	377	452	391	17	26	26	61
2.1	Verkeer en vervoer	4.009	4.390	4.464	409	3.229	3.270	-33
2.2	Parkeren	70	71	83	10	10	12	-10
2.5	Openbaar vervoer	26	27	27	0	0	0	0
3.1	Economische ontwikkeling	18	34	34	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	239	2.105	495	700	3.915	1.354	-951
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	81	85	75	28	7	11	14
3.4	Economische promotie	57	67	73	267	266	271	-1
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	1.072	1.099	1.392	149	149	155	-287
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	931	1.134	1.138	102	100	110	6
5.1	Sportbeleid en activering	253	278	199	0	0	2	81
5.2	Sportaccommodaties	1.863	2.326	2.267	648	913	914	60
5.3	Cultuurpresentatie, -prod. en -participatie	323	391	357	34	34	29	29
5.4	Musea	20	20	12	0	0	0	8
5.5	Cultureel erfgoed	103	144	70	0	0	0	74
5.6	Media	472	503	461	30	30	0	12
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.651	1.870	1.891	59	358	433	54
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.114	1.275	1.205	81	82	62	50
6.2	Wijkteams	2.894	2.946	2.944	0	0	0	2
6.3	Inkomensregelingen	6.485	5.850	5.873	4.795	4.671	4.610	-84
6.4	Begeleide participatie	1.907	1.915	1.842	0	0	0	73
6.5	Arbeidsparticipatie	219	239	237	45	45	-12	-55
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.014	915	721	244	244	196	146
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	2.842	3.373	3.168	100	100	95	200
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	3.284	4.629	5.193	0	0	0	-564
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	46	10	10	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	228	853	972	0	0	0	-119
7.1	Volksgezondheid	1.037	1.062	951	0	0	0	111
7.2	Riolering	1.323	1.363	1.445	1.485	1.485	1.569	2
7.3	Afval	2.761	2.929	3.211	3.488	3.578	3.409	-451

Gemeente Leusden

7.4	Milieubeheer	853	1.079	1.095	0	37	37	-16
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	77	84	100	44	44	46	-14
8.1	Ruimtelijke ordening	2.440	3.136	1.402	2.385	1.048	2.029	2.715
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.029	5.953	3.473	-169	5.147	2.229	-438
8.3	Wonen en bouwen	640	870	843	387	432	642	237
Totaal		55.502	78.112	73.763	55.502	78.112	74.081	318

Overzicht van incidentele baten & lasten

Gemeente Leusden

In onderstaande overzicht wordt inzicht gegeven in de incidentele baten en lasten per programma zoals die zich binnen de exploitatie hebben voorgedaan.

Incidentele baten & lasten exploitatie x € 1.000	Begroting		Rekening
	primitief	na wijziging	
BATEN			
<u>Domein Leefomgeving:</u>			
Baten verkoop groenstroken	0	200	242
<u>Domein Ruimte:</u>			
Anterieure overeenkomsten	0	81	92
Afwikkeling recreatieschap	0	0	58
<u>Algemene dekkingsmiddelen:</u>			
Btw teruggaaf buitensportaccommodaties	7	7	12
Verkoop voormalig Gemeentewerf	0	300	300
Teruggaaf diverse aangiftes voorgaande jaren	0	0	21
Diverse baten	0	0	11
Totaal incidentele baten exploitatie	7	588	736
LASTEN			
<u>Domein Bestuur:</u>			
Opleidingen	4	4	0
Organisatie verkiezingen	35	45	53
Kosten collegewissel	0	15	10
Evaluatie samenleving voorop	0	17	29
Nadelig herverdeeleffect fonds GGU	0	20	23
Voorziening wethouders pensioenen	0	0	120
<u>Domein Leefomgeving:</u>			
Huurverlenging Waterschapshuis	0	35	35
Variantenstudie renovatie Korf	0	70	84
Onderhoud brandweer en Korf	0	26	61
Plankosten verplaatsing bibliotheek	0	20	6
Knotten bomen	0	30	34
Stormschade bomen winter 2017/2018	0	30	30
Verhelpen schade lekkage de Til	0	20	0
Inspectie 0-meting gebouwenbeheer	0	27	20
Walter van Amersfoort verbouwing (asbest)	0	0	30
<u>Domein Samenleving:</u>			
Inhuur leerlingenzaken	25	90	85
Voorziening debiteuren sociale zaken	0	0	101
<u>Domein Ruimte:</u>			
Invoering omgevingswet	25	1	1
Weeghuisje Achterveld	0	16	11
Parkeerdrummeting Burg.Buining Sportpark	0	20	10
Anterieure overeenkomsten	0	18	29
Kadestrale kosten verkoop groen	0	15	11
Inrichtingskosten 2e sporthal	0	20	14

Gemeente Leusden

Subsidie kamp Amersfoort	0	25	0
<u>Algemene Dekkingsmiddelen:</u>			
Kosten verkoop voormalig gemeentewerf	0	10	9
Verwijderen dieseltank voormalig gemeentewerf	0	8	8
Voorziening debiteuren belasting	0	0	23
Diverse lasten	0	0	16
<u>Overhead:</u>			
Smartphones	6	6	5
Inhuur AVG en formatie knelpunten	0	106	130
Extra capaciteit opschonen dossiers	0	28	28
Totaal incidentele lasten exploitatie	95	722	1.016

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de incidentele baten en lasten per programma die verrekend zijn met een reserve.

Incidentele baten & lasten verrekend met reserves <i>x € 1.000</i>	Begroting		Rekening
	primitief	na wijziging	
BATEN			
<u>Domein Bestuur:</u>			
<u>Domein Leefomgeving:</u>			
<u>Reserve met aangewezen bestemming:</u>			
Vernieuwingsinvesteringen Octopus	37	37	37
Saldo terugverdieninvesteringen MFC's	74	74	81
Reservering huur/pacht/afschrijvingen Fila Tekna	0	8	2
Reservering tbv openbare verlichting	0	75	75
<u>Reserve dekking kapitaallasten economisch nut:</u>			
Bijdrage voorziening toplaag en veldinrichting hockey	0	191	191
Bijdrage voorziening beregeningsinstallatie hockey	0	42	42
<u>Reserve dekking kapitaallasten maatschappelijk nut:</u>			
Bijdrage voorzieningen Verkeersplan fase 2 Hessenweg	0	2.412	2.412
Bijdrage voorziening verharding sportzaal BB-park	0	99	99
Bijdrage voorziening vervanging 6 houten bruggen	0	131	131
Bijdrage voorziening vervanging speeltoestellen	0	94	60
<u>Domein Samenleving:</u>			
<u>Reserve met aangewezen bestemming:</u>			
Reserveren tbv verhoogde asielinstroom	0	54	54
Reserveren tbv ontvlechting zorgkst A'foort 2019	0	370	370
<u>Reserve sociaal domein:</u>			
Stelpost uitvoeringskosten	-83	-33	-33
Onderbesteding/overschrijding zorgbudgetten 2018	0	-212	-212
<u>Domein Ruimte:</u>			
<u>Reserve met aangewezen bestemming:</u>			
Reserveren tbv omgevingswet en bestemmingsplannen	0	313	313
Egaliseren bouwleges	0	0	185

Gemeente Leusden

<u>Reserve fonds bovenwijkse voorzieningen:</u>			
Subsidie fietsverbinding Bavoortseweg - Maanweg	0	149	149
<u>Overhead:</u>			
<u>Reserve flexibel deel:</u>			
Samenwerking bedrijfsvoering BLNP	65	65	0
<u>Algemene Dekkingsmiddelen:</u>			
<u>Reserve met aangewezen bestemming:</u>			
Reserveren tbv armoedebestrijding	0	63	63
Saldo terugverdientv. MFC's 2017 (via JR resultaat 2017)	0	23	23
Reserveren stelpost nieuw beleid 2019	0	40	40
<u>Reserve sociaal domein:</u>			
Stelpost sociaal domein	0	696	696
Totaal incidentele baten reserves	93	4.691	4.778
LASTEN			
<u>Domein Bestuur:</u>			
<u>Reserve flexibel deel:</u>			
Loonkosten ondersteuning griffie	5	5	5
Formatiekelpunten najaarsnota 2017	29	29	29
CUP 2.1 veiligheid (capaciteit en AED's)	0	46	11
<u>Domein Leefomgeving:</u>			
<u>Algemene reserve basisdeel:</u>			
Sloop sporthal de Meent	0	10	0
Afboeken boekwaarde sporthal de Meent	0	0	29
<u>Reserve flexibel deel:</u>			
0-meting gebouwenbeheer	0	13	2
Smartstuw Asschat; bijdrage Waterschap	0	60	57
Formatiekelpunten najaarsnota 2017	80	80	80
Verkoopkosten grond de Fliert	30	30	30
t Spiegel, inrichting tijdelijke voorzieningen	27	27	25
Energieakkoord 2019+2020	0	45	45
Bijdrage quickscan De Groene Belevens	0	9	9
<u>Reserve met aangewezen bestemming:</u>			
Aanschaf inventaris 2e sporthal	0	60	60
CUP 4.1 energieakkoord buitengebied	0	20	20
CUP 4.2 duurzame mobiliteit	0	10	0
CUP 8.2 evaluatie onderhoud buitenruimte	0	15	7
<u>Reserve huisvesting onderwijs</u>			
Schade en vandalisme scholen	17	17	16
Afboeken boekwaarde scholen IKC Berkelwijk	0	0	327
<u>Domein Samenleving:</u>			
<u>Algemene reserve basisdeel:</u>			
Ontvlechtingstst zorgadm A'foort (incl uitvoeringskst)	0	420	420
<u>Reserve flexibel deel:</u>			
Formatiekelpunten najaarsnota 2017	18	18	18
<u>Reserve met aangewezen bestemming:</u>			
Voor- en vroegschoolse educatie	34	34	34
CUP 3.2 - 3.5 - 3.8	0	80	0

Gemeente Leusden

<u>Reserve sociaal domein:</u>			
Buurtinitiatieven	10	10	9
Tientjesregeling omvorming	64	64	64
Doelgroepenvervoer	5	5	0
Uitvoering plan Twynstra&Gudde (beleidskader+formatie)	69	109	109
Activiteitenapp sociaal domein	12	12	15
Peuteropvang	76	76	76
Voor- en vroegschoolse educatie	20	20	20
Bijdrage tekort WSW	3	3	3
Onderzoek wachtlijsten	0	0	7
Inkoop sociaal domein 2018	0	429	429
Jaarbijdrage RWA	0	12	12
Contractmanagement Jeugd en WMO	0	15	15
Vertelmaatschappij	0	40	33
Subsidie persoonsgebonden aanpak	0	12	12
CUP 3.6 positieve gezondheid en zorg	0	20	0
<u>Domein Ruimte:</u>			
<u>Algemene reserve grondbedrijf:</u>			
Beheerskosten grondbedrijf (o.a. inhuur)	120	185	145
Personele beheerslasten grondbedrijf	50	50	0
Afbouw rente grondbedrijf 2018	106	106	106
Vennootschapsbelasting grondbedrijf	121	121	0
<u>Reserve flexibel deel:</u>			
Formatieknelpunten najaarsnota 2017	53	53	53
Correctie eigendomsverhouding Stoutenburg	0	18	18
<u>Reserve met aangewezen bestemming:</u>			
Brede Maatschappelijke Discussie	0	25	25
Implementatie omgevingswet	0	12	12
Personele kosten bouwvergunningen (incl. inhuur)	0	126	83
CUP 7.3 - 7.4	0	10	0
CUP 9.5	0	6	0
<u>Reserve fonds bovenwijkse voorzieningen:</u>			
Bijdrage prov. Utrecht inzake reconstructie Hertenkop	0	250	250
<u>Overhead:</u>			
<u>Reserve flexibel deel:</u>			
Samenwerking bedrijfsvoering BLNP	13	13	0
Formatieknelpunten najaarsnota 2017	118	118	118
Verhuisbewegingen huis van Leusden	126	126	104
Inrichting tijdelijke huisvesting huis van Leusden	102	102	58
Extra afboeken boekwaardes huis van Leusden	37	37	38
Inhuur tbv AVG	0	9	9
<u>Algemene Dekkingsmiddelen:</u>			
<u>Algemene reserve basisdeel:</u>			
Gevolgen najaarsnota 2017-jaarschijf 2018 (resultaat)	0	22	22
Activiteiten gericht werken (resultaat)	0	99	99
Voorjaarsnota 2018 (resultaat)	0	421	421
Najaarsnota 2018 (resultaat)	0	-86	-86
<u>Reserve flexibel deel:</u>			
Vernieuwing weekmarkt (resultaat)	0	21	21
Activiteiten gericht werken (resultaat)	0	33	33

Gemeente Leusden

Incidenteel nieuw beleid 2018 (resultaat)	24	24	24
Begrotingstekort 2018 (resultaat)	120	120	120
Nieuw beleid 2018	40	40	40
Totaal incidentele lasten reserves	1.529	3.916	3.741

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de structurele toevoegingen (lasten) en onttrekkingen (baten) aan de reserves.

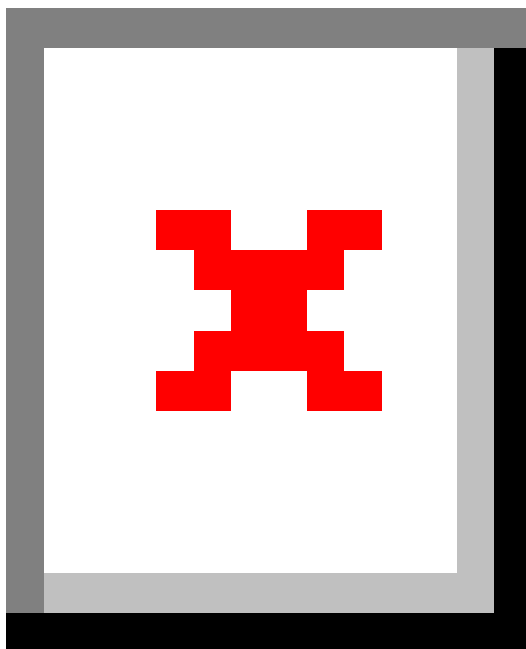
Structurele mutaties reserves <i>x € 1.000</i>	Begroting na wijziging		Rekening	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Domein Bestuur	8	0	8	0
Domein Leefomgeving	1.087	658	1.039	660
Domein Samenleving	0	0	0	0
Domein Ruimte	10	0	2	0
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0	0	0	0
Overhead	0	0	0	0

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de gemeente Leusden. Topfunctionarissen in het kader van de WNT zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. Voor gemeenten zijn dat de gemeentesecretaris en raadsgriffier aangemerkt als topfunctionaris. Het voor de gemeente Leusden toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000,-

1. Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2018 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Gemeente Leusden

Balans per 31 december 2018

ACTIVA	(bedragen x € 1.000)	
	Ultimo 2018	Ultimo 2017
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	261	289
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	160	184
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	101	105
Materiële vaste activa	56.524	48.174
- Investerings met een economisch nut:		
- Inv. econ. nut, waar voor de kosten een heffing kan worden geheven	3.272	3.052
- Overige investeringen met een economisch nut	47.567	42.003
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.685	3.119
Financiële vaste activa	1.392	1.410
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	31	31
- Leningen aan:		
- Deelnemingen	65	89
- Overige verbonden partijen	0	0
- Leningen aan openbare lichamen	0	0
- Overige langlopende leningen u/g	1.296	1.290
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd van één jaar of langer	0	0
- Uitzettingen in Nederlands schuld papier met looptijd van één jaar of langer	0	0
- Overige uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer	0	0
Totaal vaste activa	58.177	49.873
Vlottende activa		
Voorraden	8.565	8.092
- Grond- en hulpstoffen:		
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	8.562	8.089
- Gereed product en handelsgoederen	3	3
Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar	12.933	19.204
- Vorderingen op openbare lichamen	5.330	5.807
- Verstrekte kasgeldleningen	0	0
- Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	5.642	12.408
- Rekening-courantverhoudingen niet financiële instellingen	0	0
- Overige vorderingen	1.961	989
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met looptijd < 1 jaar	0	0
- Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met looptijd < 1 jaar	0	0
- Overige uitzettingen	0	0
Liquide middelen:	351	395
- Kassaldi	3	2
- Bank- en giroaldi	348	393
Overlopende activa	3.216	3.547
Nog te ontv. voorschotten Europese en Nederlandse overheidslichamen	0	0
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	3.216	3.547
Totaal vlottende activa	25.065	31.238

Totaal-generaal	83.242	81.111
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969	473	473
PASSIVA	(bedragen x € 1.000)	
	Ultimo 2018	Ultimo 2017
Vaste passiva		
Eigen vermogen	41.230	40.847
- Algemene reserves	18.892	17.670
- Bestemmingsreserves	22.020	18.790
- Overige bestemmingsreserves	0	0
- Nog te bestemmen resultaat	318	4.387
Vorzieningen	18.813	21.005
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.498	5.462
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	10.501	10.798
- Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwending	0	77
- Bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor heffing wordt geheven	2.814	4.668
Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar	10.769	5.536
- Obligatieleningen	0	0
- Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	10.752	5.520
- Waarborgsommen	17	16
Totaal vaste passiva	70.812	67.388
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar	3.389	6.191
- Kasgeldleningen van openbare lichamen	0	0
- Kasgeldleningen	0	0
- Banksaldi	0	0
- Overige vlottende schulden	3.389	6.191
Overlopende passiva	9.041	7.532
Vooruitontvangen uitkeringen met een specifiek doel	1.230	2.043
Overige vooruitontvangen bedragen	41	0
Overige nog te betalen bedragen	7.770	5.489

Gemeente Leusden

Totaal vlottende passiva	12.430	13.723
Totaal-generaal	83.242	81.111
Gewaarborgde geldleningen	2.595	828

Toelichting op de balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). In de financiële verordening zijn de uitgangspunten voor het financiële beleid opgenomen. Net als de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders is vermeld.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Baten en winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Algemene uitkering

De uitkering gemeentefonds is gebaseerd op de meest recente circulaire van het ministerie van BZK. Voor zover maatstaven nog niet definitief vastgesteld zijn, hanteren wij onze eigen raming. Voor wat betreft het accres gaan wij uit van de laatst verwerkte stand zoals die in de septembercirculaire is opgenomen. De gevolgen van het bijgestelde accres zoals opgenomen in de meicirculaire van het verslagjaar 2019 worden verantwoord in de jaarrekening van het op het verslagjaar volgend boekjaar.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Stelselwijziging

In de jaarrekening 2018 zijn geen stelselwijzigingen doorgevoerd.

Grondslagen Activa

Algemeen

Activa die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de gemeente duurzaam te dienen. Waardering tegen verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen.

Immateriële vaste activa

Het BBV kent de volgende drie soorten immateriële vaste activa:

- De kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldeningen en het saldo van agio en disagio.
- De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief.
- De bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Het saldo van agio en disagio wordt lineair gedurende de looptijd van een geldlening afgeschreven. Afsluitkosten voor geldleningen worden direct ten lasten van de exploitatie gebracht.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder voorwaarden geactiveerd. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst (artikel 6.2.4) van het Bro; en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, dan wel worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of — indien gedelegeerd — collegebesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn onder voorwaarden geactiveerd.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd.

Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven geldt dat (indien van toepassing) vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Over het resterende bedrag wordt afgeschreven.

Vanaf 1 januari 2017 worden ook alle investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut verplicht geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven. Het is niet meer toegestaan om reserves direct op deze activa in mindering te brengen en/of versneld af te schrijven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Alle materiële vaste activa worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur.

Op voorstel van het college kan hiervan worden afgeweken door annuïtaire afschrijving toe te passen. Bijdragen van derden worden in mindering gebracht op de investeringssom. Het saldo vormt de afschrijvingsbasis.

De te hanteren afschrijvingstermijn wordt per actief beoordeeld aan de hand van de verwachte economische levensduur. Afschrijving vindt plaats met ingang van de maand volgend op de ingebruikname bij activa met een levensduur < 10 jaar. Indien de levensduur > 10 jaar, vindt afschrijving plaats met ingang van het nieuwe boekjaar.

Binnen de onderstaande hoofdgroepen worden globaal de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

- Gronden en terreinen : op gronden wordt niet afgeschreven
- Aanlegkosten terreinen : 15 tot 60 jaar
- Woonruimten : 15 tot 40 jaar
- Bedrijfsgebouwen : 15 tot 40 jaar
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken : 15 tot 60 jaar
- Vervoermiddelen : 7 tot 15 jaar
- Machines, apparaten en installaties : 3 tot 20 jaar

Financiële vaste activa

Onder uitzettingen worden aandelen, obligaties, maar ook leningen en vorderingen verstaan. Uitzettingen met een oorspronkelijke rente typische looptijd korter dan één jaar worden opgenomen onder de vlottende activa.

Uitzettingen met een oorspronkelijke rente typische looptijd van langer dan één jaar worden gedurende de gehele looptijd onder financiële vaste activa opgenomen.

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op

de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Wanneer de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Vorraden (grondexploitatie)

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen.

De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening) die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen.

De waardering van de gronden in exploitatie per 31 december 2018 is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2019 en de uitkomsten van de door de gemeente uitgevoerde risicoanalyses ter zake. Dit betreft de beste inschatting op dit moment die omgeven is door de nodige risico's, aannames en veronderstellingen die periodiek (jaarlijks) zullen worden herzien. Deze periodieke herziening kan leiden tot een aangepaste waardering van de gronden in exploitatie en de hiermee samenhangende voorziening voor negatieve grondexploitaties. Hieronder zijn de gehanteerde uitgangspunten toegelicht. Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Uitzettingen met een looptijd van korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt hierop een voorziening in mindering gebracht die gevormd wordt op basis van een inschatting van het oninbare bedrag.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen Passiva

Algemeen

De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Reserves – Eigen Vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (en al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Gemeente Leusden

Onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming op basis van een actueel beheerplan van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid hiervoor nader uiteengezet.

Van derden ontvangen bijdragen welke zijn bestemd voor een specifiek doel, beklemde middelen, worden gewaardeerd na aftrek van de in het kader van deze middelen relevante gemaakte kosten. Deze staan op de balans vermeld als 'voorziening – door derden beklemde middelen met een specifieke aanwending'.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Viottende passiva

De viottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Verstreckte borg- en garantstellingen

De schuldrestanten per het einde van het boekjaar van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen en garantstellingen zijn buiten de balanstelling opgenomen. Nadere informatie is in de toelichting op de balans opgenomen.

Toelichting Vaste Activa

Immateriële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de immateriële vaste activa weer.

Tabel balans 1 Verloop immateriële vaste activa	Boek- waarde 31-12- 2017	Naar bouw- grond in exploitatie	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdrag en van derden	Afwaar- dering en	Boek- waarde 31-12- 2018
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	184	0	4	0	29	0	0	160
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	105		0	0	4	0	0	101
Totaal	289	0	4	0	33	0	0	261

**Materiële vaste activa –
totaal**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de totale materiële vaste activa weer (economisch en maatschappelijk nut). In het nieuwe BBV is de systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen gelijk getrokken. Nieuwe investeringen met een maatschappelijk nut zijn met ingang van 2017 verplicht geactiveerd en worden over de verwachte levensduur afgeschreven.

Tabel balans 2 Verloop materiële vaste activa - totaal	Boek- waarde 31-12- 2017	Gecorri- geerde stand 1-1-2018	Naar bouw- grond in exploitatie	Investe- ringen	Desin- veste- ringen	Afschrij- -vingen	Afwaar- dering en	Bijdrag en van derden	Boek- waarde 31-12- 2018
Gronden en terreinen	2.485	7.138	0	342	1.409	50	0	15	6.006
Woonruimten	0	0		0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	30.581	30.581		6.775	11	1.143	335	0	35.867
Grond-, weg- en water- bouwkundige werken	6.473	6.473		4.325	1.007	340	53	0	9.398
Vervoermiddelen	200	200		25	0	39	0	0	186
Machines, apparaten en installaties	1.393	1.393		1.508	0	163	16	0	2.722
Overige mat. vaste activa	2.389	2.389		335	0	338	41	0	2.345
Totaal	43.521	48.174	0	13.310	2.427	2.073	445	15	56.524

Materiële vaste activa – economisch nut waar voor de kosten een heffing kan worden geheven

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa met economisch nut waar voor de kosten een heffing kan worden geheven.

Tabel balans 3 Verloop materiële vaste activa met economisch nut waar voor de kosten een heffing kan worden geheven.	Boek- waarde 31-12-2017	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdrag en van derden	Afwaar- dering en	Boek- waarde 31-12- 2018
Bedrijfsgebouwen	1.745	383	0	100	0	0	2.028
Vervoermiddelen	13	0	0	4	0	0	9
Machines, apparaten en installaties	70	74	0	9	0	0	135

Gemeente Leusden

Overige materiële vaste activa	1.224	17	0	141	0	0	1.100
Totaal	3.052	474	0	254	0	0	3.272

Overige materiële vaste activa – economisch nut

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de overige materiële vaste activa met economisch nut weer.

Tabel balans 4 Verloop overige materiële vaste activa met economisch nut	Boek-waarde 31-12-2017	Gecorrigeerde stand 1-1-2018	Naar Bouwgrond in exploitatie	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Bijdragen van derden	Boek-waarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	7.127	7.127	0	312	1.409	49	0	0	5.980
Woonruimten	0	0		0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	28.836	28.836		6.393	11	1.042	335	0	33.841
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.636	3.636		742	0	316	53	0	4.009
Vervoermiddelen	187	187		25	0	35	0	0	177
Machines, apparaten en installaties	1.323	1.323		1.434	0	154	16	0	2.587
Overige mat. vaste activa	894	894		258	0	137	41	0	973
Totaal	42.003	42.003	0	9.164	1.420	1.733	445	0	47.567

Materiële vaste activa – maatschappelijk nut

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de materiële vaste activa met maatschappelijk nut weer.

Tabel balans 5 Verloop materiële vaste activa met een maatschappelijk nut	Boek-waarde 31-12-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boek-waarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	12	30	0	2	15	0	25
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.838	3.582	1.007	24	0	0	5.389
Overige materiële vaste activa	269	60	0	58	0	0	271
Totaal	3.119	3.672	1.007	84	15	0	5.685

Investeringen

Onderstaand overzicht geeft de investeringen 2018 weer op de beschikbaar gestelde kredieten hoger dan € 25.000.

Tabel balans 6 Investeringen groter dan 25.000	Beschikbaar gesteld krediet	Ten laste van krediet 2018	Cumulatief ten laste van krediet
Gronden en terreinen			
Toplaag en veldinrichting veld 1 MHCL - 2018	191	187	187

Gemeente Leusden

Vervangen E-layer veld 1 MHCL - 2018	125	125	125
Herinr. openbaar groen Schoolplein MFC Atlas 2018	30	30	30
	346	342	342
<u>Bedrijfsgebouwen</u>			
Herontwikkeling GMH: marktuitvraag	1.661	376	1.693
Herontwikkeling GMH 2016: casco en installaties	2.759	692	2.855
Herontwikkeling GMH 2016: inrichting en meubilair	1.724	1.983	1.983
MFC Atria Infrastructurele voorzieningen 2014	777	114	745
Vorbereidingskrediet IKC Berkelwijk – 2016	300	171	216
Uitvoeringskosten 2e sporthal 2015	3.438	341	3.439
Verbouwing Hoefijzer 18 - 2017	190	37	239
Verbouwing Walter van Amersfoortstraat 2018	296	227	227
Aankoop pand Lisidunalaan 2 (Fila Tekna) 2018	510	504	504
Zonnepanelen Huis van Leusden - 2018	245	166	247
WarmteKoudeOpslag-installaties Huis van Leusden - 2018	236	118	236
Inrichting eet-werkcafé Huis van Leusden - 2018	120	119	119
Uitv.krediet IKC Berkelwijk, onderwijskundig 2018	3.290	119	119
Uitv.kred. IKC Berkelwijk, BSO/exp.cent. 2018	725	26	26
Sportzaal Antares – 2017	1.530	1.469	1.478
Investeringen milieustraat	1.992	383	2.019
	19.793	6.846	16.145
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>			
Armaturen 2018	298	742	742
Vorbereidingskrediet Hamersveldseweg Zuid 2016	90	52	106
Herinrichting Hamersveldseweg Zuid - 2017	1.200	38	73
Reconstr. kruising Groene Zoom Noorderinsl. - 2017	1.556	1.400	1.489
Verkeersplan Achterveld fase 1 (Hessenweg) 2017	1.796	275	2.103
Verkeersplan Achterveld fase 1 (Hessenweg) 2017 - Subsidie	-650	-870	-870
Verkeersplan Achterveld fase 2 (Hessenweg) - 2018	4.041	143	143
Vorbereidingskrediet Hart van Leusden - 2017	654	213	227
Plankosten Hart van Leusden fase 1 - 2017	246	41	226
Uitvoeringskrediet Hart van Leusden fase 1 - 2017	2.063	827	931
Herinr Hessenweg kern Achterveld 50 jr - 2018	3.821	143	143
Vervanging Brug Horsterweg (2018)	500	375	375
Verharding Sporthal BB Sportpark (2018)	99	94	94
Vervanging zes houten bruggen (2018)	131	105	105
	15.845	3.578	5.888
<u>Machines, apparaten en installaties</u>			
Herontwikkeling GMH 2016 : Installaties	1.526	767	1.526

Gemeente Leusden

Monitoren, toetsenborden, i-pads, laptops, headsets - 2018	279	264	264
Wifi- en netwerkinfrastructuur - 2018	150	134	134
Werkplekchecker - 2018	43	27	27
Realisatie serverruimte 2018	150	151	151
Beregeningsinstallatie veld 1 MHCL - 2018	42	40	40
Tweede weegbrug 't Spieghel - 2017	100	74	104
VTH (i-Plan) - 2017	75	43	74
	2.365	1.499	2.320
Overige materiële vaste activa			
Herontwikkeling GMH 2016 : inrichting	0	247	247
Vervanging speeltoestellen 2018	94	60	60
	94	307	307

Bijdragen van derden worden alleen opgenomen wanneer die direct gerelateerd zijn aan het betrokken actief.

Gemeentehuis - Herontwikkeling Huis van Leusden

Het totaal beschikbare krediet voor de herontwikkeling van het gemeentehuis, de uitgaven 2018 en de cumulatieve uitgaven zijn:

	Beschikb aar krediet	Uitgaven 2018	Cumulatie ve uitgaven	Verschi l
Onderzoek huisvestingsscenario's	100	0	100	0
Herontwikkeling GMH: marktvraag	1.661	376	1.693	-32
Herontwikkeling GMH 2016: casco en installaties	2.759	692	2.855	-96
Appartementsrecht	866	0	866	0
Herontwikkeling GMH 2016: inrichting en meubilair	1.724	1.983	1.983	-259
Herontwikkeling GMH 2016 : inrichting	0	247	247	-247
Zonnepanelen Huis van Leusden - 2018	245	166	247	-2
WarmteKoudeOpslag-installaties Huis van Leusden - 2018	236	118	236	0
Inrichting eet-werkcafé Huis van Leusden - 2018	120	119	119	1
Herontwikkeling GMH 2016 : Installaties	1.526	767	1.526	0
Realisatie serverruimte 2018	150	151	151	-1
	9.387	4.619	10.023	-636
Beschikbare vervangingsinvesteringen inrichting (niet opgenomen in de kredietramingen)	552	0	0	552
Totalen	9.939	4.619	10.023	-84

Ultimo 2018 is het totaal beschikbare krediet van bijna € 10 miljoen overschreden met € 84.000. In een uitwisseling met de raad in het najaar van 2019 wordt verantwoording afgelegd over de totale projectuitgaven van het Huis van Leusden.

Verbouwing Hoefijzer

Er is € 49.000 meer uitgegeven dan het totaal beschikbaar gestelde krediet. Er zijn extra investeringen gedaan i.v.m. het bouwkundig splitsen van een lokaal en het realiseren van een professionele keuken (aanpassen aansluitingen, aanbrengen van een nieuwe vloer- en wandafwerking). In het rekeningresultaat 2017 zat een voordelig saldo op de lokale dagbestedingen van € 18.000. Dit bedrag is mede ingezet voor de realisatie van de keuken.

Armatuuren 2018

Er is € 444.000 meer uitgegeven dan gepland. In de jaarrekening van 2017 (paragraaf kapitaalgoederen) werd al melding gemaakt van een fasering in de voorziene vervanging van armaturen van de Openbare Verlichting. In het jaar 2018 is een inhaalslag gemaakt. Alle uitgaven vonden plaats binnen de kaders van het Beleidsplan Openbare Verlichting dat in de gemeentelijke begroting is verwerkt.

Verkeersplan Achterveld fase 1

De € 87.000 die per saldo (uitgaven en ontvangen subsidie) meer is uitgegeven voor fase 1 wordt meegenomen bij de uitvoering van fase 2.

Financiële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de financiële vaste activa weer.

Tabel balans 7 Verloop van de financiële vaste activa	Boekwaar de 31-12- 2017	Verstrekk gen	Aflossing en	Boekwaar de 31-12- 2018
Kapitaalverstrekk gen aan deelnemingen	31	0	0	31
Leningen aan deelnemingen	89	0	24	65
Overige langlopende leningen	1.290	131	125	1.296
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	0	0	0	0
Totaal	1.410	131	149	1.392

Toelichting Vlottende Activa GB

Uitgangspunten actualisatie grondexploitatie

Het BBV (Besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies) schrijft voor dat de jaarrekening een reëel beeld moet schetsen van de financiële positie van de gemeente, wat onder andere betekent dat het onderhanden werk reëel gewaardeerd moet worden. Dat houdt in dat de grondexploitaties moeten worden begroot op basis van reële uitgangspunten. Het realiteitsgehalte van een grondexploitatiebegroting wordt bepaald door de (combinatie van de) volgende begrotingselementen:

- nominaal geraamde kosten (hoeveelheden x eenheidsprijzen)
- nominaal geraamde opbrengsten (hoeveelheden x eenheidsprijzen)
- kostenstijging (% en fasering)
- opbrengstenstijging (% en fasering)
- rentelasten en rentebaten (% en fasering)

Hierna wordt een toelichting gegeven op de gehanteerde uitgangspunten en de daarbij gemaakte keuzes.

De parameters voor prijsontwikkeling en rente

Om reële uitgangspunten te kunnen bepalen voor verwachte prijsontwikkelingen en renteontwikkelingen, is beoordeeld hoe in het verleden de prijsstijgingen werden begroot en hoe de grondprijzen en de kostprijs van bouwgrond zich in werkelijkheid hebben ontwikkeld. Op basis hiervan hanteert het college voor het doorrekenen van iedere jaarschijf de volgende parameters:

- Kostenstijging 2,5%
- Opbrengstenstijging 0% (tenzij met ontwikkelende partijen contractuele afspraken zijn gemaakt over een jaarlijkse indexering)
- Rente 0%

Binnen de gemeente is geen rentedragend vermogen aanwezig. Daarom hanteert de gemeente een rentepercentage van 0%.

Disconteringsvoet

De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2018: 2%).

De fasering van het programma (geraamde opbrengsten)

Het eindproduct van grondexploitaties is bouwrijpe grond voor woningbouw, bedrijven, kantoren en overige voorzieningen. Het 'bouwprogramma' vormt daarom een belangrijk kader voor de grondexploitatie. Het college hanteert ten aanzien van de nog te realiseren opbrengsten de volgende uitgangspunten:

- Het bouwprogramma wordt in de tijd gezet (gefaseerd) op basis van de woning bouwprogramma's en;
- de prijscomponent is gebaseerd op de Grondprijzenbrief.

Grondexploitaties mogen maximaal een looptijd hebben van 10 jaar. Als de grondexploitatie een looptijd kent van meer dan 10 jaar dan moeten aanvullende beheersmaatregelen worden genomen. De gemeente Leusden kent geen grondexploitaties met een horizon langer dan 10 jaar, waarmee deze wijziging op dit moment geen effect heeft op de lopende grondexploitaties.

Fasering en raming kosten

Het college hanteert ten aanzien van de nog te realiseren opbrengsten de volgende uitgangspunten:

- raming van de externe planontwikkelingskosten (POK-kosten) is gebaseerd op door de projectleiders opgestelde meerjarige opgave van de te verwachten planontwikkelingskosten en;
- kosten voor bouw- en woonrijp maken en engineering zijn gebaseerd op kengetallen of, indien de plannen ver genoeg gevorderd zijn, opgaves van de afdeling Dienstverlening en/of externe adviseurs.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De gemeente heeft op grond van de allonge behorende bij de Samenwerkingsovereenkomst Biezenkamp een verplichting om de ontwikkelrechten m.b.t. de schoollocaties Brink en Rossenberg binnen een periode van 10 jaar, op verzoek, terug te verkopen aan de projectontwikkelaar. De opbrengst is contractueel overeengekomen en bedraagt tenminste € 2,0 miljoen. Daarnaast heeft de gemeente in diezelfde allonge de verplichting op zich genomen om in 2019 en verder voor een bedrag van € 1,5 miljoen te investeren in de openbare ruimte in de Biezenkamp.

Voorraden

Tabel balans 8 Voorraden uitgesplitst naar categorieën	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar:		
Onderhanden werk, w.o. bouwgronden in exploitatie	8.996	9.630
Af: Voorziening onderhanden werk	434	1.541
Totaal onderhanden werk	8.562	8.089
Gereed product en handelsgoederen	3	3
Totaal	8.565	8.092

In exploitatie genomen gronden

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de in exploitatie genomen gronden.

Tabel balans 9 Overzicht bouwgronden in exploitatie	Boek- waarde 31-12-2017	Investe- ringen	Inkomsten	Winst- uitname	Boek- waarde 31-12- 2018	Voorziening verlieslaten d complex	Balans - waarde 31-12- 2018
Buitenplaats	3.851	148			3.999	434	3.565
Larikslaan	1.223	305	434		1.094		1.094
Leusden-Zuid	2.078	219	700	91	1.688		1.688
Hamersveldseweg	624	23		83	730		730
De Biezenkamp	2.467	77	367		2.177		2.177
Valleipark	-602	444	523		-681		-681
Groene Zoom	-11				-11		-11
Groot Krakhorst	0	0		0	0		0
Totaal	9.630	1.216	2.024	174	8.996	434	8.562

Per saldo is het onderhanden werk van € 9.630.000 met circa € 634.000 afgenomen tot € 8.996.000 ultimo 2018.

Het onderhanden werk daalt door inkomsten vanwege grondverkoop in 2018 voor Larikslaan, Leusden-Zuid, de Biezenkamp en Valleipark.

De investeringen in 2018 zijn met name gedaan in Valleipark, Larikslaan en Leusden-Zuid voor woon- en bouwrijp maken.

De voorziening voor verlieslatende complexen is afgenomen met € 1.107.000 van € 1.541.000 per 31 december 2017 naar € 434.000 ultimo 2018.

In verband met de richtlijnen vanuit de BBV is tussentijds winstgenomen bij Leusden-Zuid en Hamersveldseweg.

Resultaat bouwgronden in exploitatie

Onderstaand overzicht geeft het resultaat weer van de in exploitatie genomen gronden.

Tabel balans 10 Overzicht resultaat bouwgronden in exploitatie	Balanswaarde 31-12-2018	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (netto contante waarde)

Gemeente Leusden

Leusden-Zuid	1.688	388	2.383	-307	-286
Hamersveldseweg	730	191	1.112	-191	-176
De Biezenkamp	2.177	800	3.004	-27	-23
Valleipark	-681	1683	1.072	-70	-17
Groene Zoom	-11	11	0	0	0
Larikslaan	1.094	400	1.517	-23	-7
De Buitenplaats	3.999	1201	4.764	436	434
Totaal	8.996	4.674	13.852	-182	-75

Toelichting Vlottende Activa AD

Uitzettingen korter dan één jaar

De uitzettingen korter dan één jaar kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Tabel balans 11 Specificatie uizettingen met een looptijd = 1 jaar	Saldo 31-12-2018	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	5.330	0	5.330	5.807
RC-verhoudingen met het Rijk	5.642	0	5.642	12.408
Overige vorderingen	2.360	399	1.961	989
Overige uitzettingen = 1 jr.	0	0	0	0
Totaal	13.332	399	12.933	19.204

Vorderingen op openbare lichamen

Deze post bevat een vordering van € 5.268.000 die de gemeente over 2018 op de Belastingdienst heeft met betrekking tot compensabele BTW en ondernemers BTW, waarvan de uitkeringen in het volgende boekjaar plaatsvinden en een vordering van € 62.000 op gemeenten en andere openbare lichamen.

Rekening-courantverhoudingen met het Rijk

Deze post bevat het totaal aan overtollige middelen die verplicht worden aangehouden bij het Rijk (schatkist). Dit gebeurt in een rekening-courantverhouding met het ministerie van Financiën (Agentschap).

Drempelbedrag

In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Er zijn echter een aantal uitzonderingen. Eén daarvan is het drempelbedrag. Dat is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden.

De drempel is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen.

Voor de gemeente Leusden is het drempelbedrag 2018 € 410.438 (= 0,75% van begrotingstotaal € 54.725.000).

Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft in de schatkist te worden aangehouden. In principe hoeven dus alleen de liquide middelen die boven het drempelbedrag uitgaan in de schatkist te worden aangehouden. In 2018 is het drempelbedrag niet overschreden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren					
<i>bedragen x € 1.000</i>					
(1)	Drempelbedrag	410			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dag basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	288	303	297	327
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	122	107	113	83

Gemeente Leusden

(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
Berekening drempelbedrag (1)					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	54.725			
(4b)	Deel begrotingstotaal kleiner of gelijk aan € 500 miljoen	54.725			
(1) = (4b)*0,75%	Drempelbedrag	410			
Berekening kwartaalcijfer op dag basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (2)					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	25.953	27.598	27.341	30.103
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dag basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	288	303	297	327

Overige vorderingen

Deze post bevat de debiteuren algemeen, belastingdebiteuren en vorderingen in verband met sociale zaken. Voor deze vorderingen wordt jaarlijks een waarde correctie toegepast. De grondslag voor de berekening van deze correctie is opgenomen in de financiële verordening.

Liquide middelen

De liquide middelen kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Tabel balans 12 Overzicht liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Kassaldi	3	2
Bank- en girosaldi	348	393
Totaal	351	395

De bedrag liquide middelen in de schatkist wordt verantwoord onder de uitzettingen korter dan één jaar (RC-verhoudingen met het Rijk) en is per 31 december 2018 € 5.642.000.

Overlopende activa

De overlopende activa kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Tabel balans 13 Overzicht overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Vooruitbetaalde bedragen	418	759

Gemeente Leusden

Nog te ontvangen bedragen	1.331	1.221
Nog te verhalen kosten grondexploitatie	1.467	1.567
Totaal	3.216	3.547

Nog te ontvangen bedragen

Deze bestaan uit: vangnetuitkering 2017 (€ 336.000), vergoeding gescheiden afvalinzameling 4e kwartaal (€ 100.000), uitkering voorziening knelpunten sociaal domein (€ 183.000), afrekening samenwerking gemeenten 2018 (€ 48.000), Belastingdienst vennootschapsbelasting 2017 (€ 49.000), Belastingdienst BTW 2014 t/m 2018 (€ 117.000), huur Huis van Leusden (€ 30.000), GBLT diverse belastingen (€ 412.000) en overige vorderingen (€ 56.000).

Nog te verhalen kosten grondexploitatie

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de vorderingen grondexploitaties.

Tabel balans 14 Nog te verhalen kosten grondexploitatie	Boekwaarde 31-12-2017	Mutaties 2018	Boekwaarde e 31-12-2018
De Biezenkamp - faciliterend	1.210	30	1.240
De Biezenkamp - overig	135	-80	55
Westflank - De Plantage	190	29	219
Groot- Agteveld/Princen- hof	32	-79	-47
Totaal	1.567	-100	1.467

Kosten die gemaakt zijn in het kader van faciliterend grondbeleid dienen te worden geclassificeerd als vordering. De gemeente heeft een aantal grondexploitaties die (gedeeltelijk) classificeren als faciliterend grondbeleid. In het kader van faciliterend grondbeleid zijn drie balans categorieën mogelijk:

- * Overige vordering (op basis van harde vordering in kader van contract)
- * Overlopende actief (kosten gemaakt op basis van exploitatieplan of voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen)
- * Overlopend passief (te verhalen kosten zijn nog niet gerealiseerd)

Deze vorderingen kunnen afhankelijk van de aard een kort- of langlopend karakter hebben.

Recht op verliescompensatie krachtens de wet op de vennootschapsbelasting 1969

De gemeente Leusden heeft buiten de balans een bedrag van € 94.669 opgenomen onder de activa zijde van de gemeentelijke balans. Dit betreft het toekomstige recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Fiscaal van toepassing zijnde belastingpercentage:	20%
Recht op verliescompensatie 2018	€ 0
Recht op verliescompensatie 2017	€ 137.042
Recht op verliescompensatie voorgaande jaren	€ 336.304
Totaal recht op verliescompensatie	€ 473.346

Toelichting Vaste Passiva - Eigen vermogen

Eigen vermogen

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de reserves weer, ingedeeld naar hoofdgroep.

Tabel balans 15 Overzicht reserves	Saldo 31-12- 2017	Toe- voegin g	Onttrekking	Bestemming resultaat 2017	Vermindering ter dekking afschrijvingen	Saldo 31-12- 2018
Algemene reserves						
Algemene (bedrijfs)reserve	4.107	1.039	904	998		5.240
Alg. reserve grondbedrijf	3.037	0	2.399	2.113		2.751
Alg. res. toevoeging exploitatie	5.442	0	0			5.442
Alg. res. flexibel inzetbaar	1.149	0	894			255
Alg. res. aangewezen bestemming	3.935	996	311	584		5.204
	17.670	2.035	4.508	3.695	0	18.892
Bestemmingsreserves						
Fonds Maatschappelijke vraagstukken	500	0	82			418
Res bovenwijkse voorz./ infrastruct. projecten	829	1.002	740			1.091
Best. reserve rente Startersleningen	770	0	3			767
Onderwijshuisvesting	1.257	660	916		5	996
Res. dekking kap.lasten inv. econ. nut	6.817	233	228		183	6.639
Res. dekking kap.lasten invest. maatsch. nut	7.420	3.192	37			10.575
Egalisatiereserve Sociaal Domein	1.197	450	805	692		1.534
	18.790	5.537	2.811	692	188	22.020
Nog te bestemmen resultaat						
	4.387	318		-4.387		318
	4.387	318	0	-4.387		318
Totaal reserves	40.847	7.890	7.319	0	188	41.230

Het totale eigen vermogen (reserves plus het nog te bestemmen resultaat) is nagenoeg gelijk gebleven, per saldo een kleine toename van € 383.000.

De belangrijkste mutaties:

- M.i.v. 2017 worden alle investeringen met maatschappelijk nut verplicht geactiveerd en naar verwachte levensduur afgeschreven. Om de jaarlijkse afschrijvingslasten te kunnen dekken wordt de reserve dekking kapitaallasten investeringen met maatschappelijk nut aangevuld met, in de diverse voorzieningen, gespaarde middelen. In 2018 is voor totaal € 2.702.000 overgeheveld van de onderhoudsvoorzieningen naar deze reserve.
- Resultaat gedurende het jaar (tussentijdse bijstellingen) is voor € 875.000 ten laste van de Algemene (bedrijfs)reserve geboekt en voor € 174.000 ten laste van de Algemene reserve flexibel inzetbaar.

Verloop reserves

Gemeente Leusden

In onderstaande overzichten wordt het verloop van alle bestemmingsreserves weergegeven.

108 Fonds maatschappelijke vraagstukken		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		500
Totaal toevoegingen		0
Dekking CUP-bedragen	82	
Totaal onttrekkingen		82
Saldo reserve per 31 december 2018		418

x € 1.000

Het restant bedrag in deze reserve was bedoeld voor wonen (Volkshuisvestingsfonds) maar is met de Kaderbrief 2019 bestemd voor dekking van het CUP.

114 Reserve bovenwijkse voorzieningen en infrastructurele projecten		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		829
Subsidie fietsverbinding Bavoortseweg-Maanweg	149	
Bijdrage van de algemene reserve grondbedrijf	853	
Totaal toevoegingen		1.002
Bijdrage aan reserve kapitaallasten - Fietsplan Leusden	365	
Bijdrage aan reserve kapitaallasten - Verkeersplan Achterveld fase 2	350	
Bijdrage inzake reconstructie Hertenkop	250	
Financiering kabels en leidingen Verkeersplan Achterveld fase 1	-225	
Totaal onttrekkingen		740
Saldo reserve per 31 december 2018		1.091

x € 1.000

De reserve is ingesteld om te kunnen investeren in bovenwijkse voorzieningen en om infrastructurele werken te kunnen realiseren. De reserve wordt mede gevoed door afdrachten vanuit lopende grondexploitaties.

128 Reserve starters- en duurzaamheidsleningen		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		770
Totaal toevoegingen		0
Beheerskosten starters- en duurzaamheidsleningen	3	
Totaal onttrekkingen		3
Saldo reserve per 31 december 2018		767

x € 1.000

De reserve is ingesteld om de beheerskosten van de starters- en duurzaamheidsleningen te dekken. De leningen zelf zijn revolverend, aflossingen op de leningen worden gebruikt om nieuwe leningen te verstrekken.

129 Reserve onderwijshuisvesting		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		1.257

Gemeente Leusden

Rijksmiddelen (netto toevoeging)	650	
Overige vergoedingen	10	
Totaal toevoegingen		660
Kapitaallasten onderwijshuisvesting (incl. gymlokalen)	475	
Rente lening MFC Atria	92	
Afboeken boekwaarde de Heerd/de Holm (sloop)	327	
Overige onttrekkingen (o.a. schade/vandalisme)	27	
Totaal onttrekkingen		921
Saldo reserve per 31 december 2018		996

x € 1.000

De reserve is ingesteld om de (kapitaal)lasten van de onderwijsgebouwen te dekken.

130 Reserve dekking kapitaallasten investeringen economisch nut		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		6.816
Bijdrage voorziening egalisatie sportterreinen (hockey-veld en beregening)	233	
Totaal toevoegingen		233
Kapitaallasten investeringen economisch nut	410	
Totaal onttrekkingen		410
Saldo reserve per 31 december 2018		6.639

x € 1.000

De reserve is ingesteld om de kapitaallasten van de investeringen met economisch nut te dekken.

131 Reserve dekking kapitaallasten investeringen maatschappelijk nut		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		7.420
Financiering kabels en leidingen Verkeersplan Achterveld fase 1	-225	
Bijdrage van reserve - Fietsplan Leusden	365	
Bijdrage van voorzieningen - Verkeersplan Achterveld fase 2	2.412	
Bijdrage van reserve - Verkeersplan Achterveld fase 2	350	
Bijdrage van voorziening - Verharding BB Sportpark	99	
Bijdrage van voorziening - Vervanging 6 houten bruggen	131	
Bijdrage van voorziening - Vervanging speeltoestellen	60	
Totaal toevoegingen		3.192
Kapitaallasten investeringen maatschappelijk nut	37	
Totaal onttrekkingen		37
Saldo reserve per 31 december 2018		10.575

x € 1.000

De reserve is ingesteld (in 2017) om de kapitaallasten van de investeringen met maatschappelijk nut te dekken.

176 Reserve egalisatie sociaal domein		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		1.198

Gemeente Leusden

Voordeel sociaal domein jaarrekening 2017	692	
Dekkingsplan tekort sociaal domein Najaarsnota 2018	403	
Diverse toevoegingen	47	
Totaal toevoegingen		1.142
Omvorming tientjesregeling	64	
Beleidskader + formatie uitvoering plan Twynstra&Gudde	109	
Peuteropvang en voor- en vroegschoolse educatie	96	
Inkoop sociaal domein jaarschijf 2018	429	
Vertelmaatschappij	33	
Activiteiten app sociaal domein	16	
Diverse onttrekkingen	58	
Totaal onttrekkingen		805
Saldo reserve per 31 december 2018		1.535

x € 1.000

De reserve is ingesteld om fluctuaties in de financiering van het sociaal domein op te kunnen vangen zodat de continuïteit voor zorgvragers wordt gewaarborgd.

Toelichting Vaste Passiva - Voorzieningen

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de voorzieningen weer, ingedeeld naar hoofdgroep.

Tabel balans 16 Overzicht voorzieningen	Saldo 31-12- 2017	Toevoeging	Vrijva l	Aanwandin g	Saldo 31-12- 2018
<u>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:</u>					
Voorziening afgesloten complexen	19	0	0	0	19
Voorziening De Biezenkamp	2.375	52	14	0	2.413
Voorziening grondexploitatie niet-Visie	202	0	14	0	188
Effecten bestemmingspl. Tabaksteeg	0	0	0	0	0
Voorziening voormalig personeel	40	12	0	15	37
Voorziening pensioenen en uitkeringen wethouders	2.827	196	0	182	2.841
Voorziening FPU	0	0	0	0	0
Liquidatie Recreatieschap 2018	-1	1	0	0	0
Subtotaal	5.462	261	28	197	5.498
<u>Onderhoudsegalisatievoorzieningen:</u>					
Voorz. egal. wegbeheer deklagen	4.037	1.548	987	969	3.629
Voorz. egal. wegbeheer elementen	772	234	131	98	777
Voorz. egal. waterbeheer	133	82	0	40	175
Voorz. egal. gebouwenbeheer	1.000	648	0	296	1.352
Voorz. egal. sportterreinen	2.899	165	233	48	2.783
Voorz. egal. groenbeheer	1.957	97	95	174	1.785
Voorz. egal. huisv onderwijs	0	0	0	0	0
Subtotaal	10.798	2.774	1.446	1.625	10.501
<u>Vervangingsinvesteringen waarvoor heffing wordt geheven</u>					
Voorz. egal. rioolbeheer	4.668	504	1.489	869	2.814
Subtotaal	4.668	504	1.489	869	2.814
<u>Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwending</u>					
Voorz. egal. tarieven afvalst.heff./rein.rechten	77	0	77	0	0
Subtotaal	77	0	77	0	0
Totaal voorzieningen	21.005	3.538	3.040	2.690	18.813

Het totaal aan voorzieningen is per saldo met € 2.192.000 afgenomen.

De belangrijkste mutatie:

· M.i.v. 2017 worden alle investeringen met maatschappelijk nut verplicht geactiveerd en naar verwachte levensduur afgeschreven. Om de jaarlijkse afschrijvingslasten te kunnen dekken wordt de reserve dekking kapitaallasten investeringen met maatschappelijk nut aangevuld met, in de diverse voorzieningen, gespaarde middelen. In 2018 is voor totaal € 2.702.000 overgeheveld van de onderhoudsvoorzieningen naar deze reserve.

Verloop voorzieningen

Gemeente Leusden

In onderstaande overzichten wordt het verloop van alle voorzieningen weergegeven.

* Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

201 Voorziening afgesloten complexen		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		19
Totaal toevoegingen		0
Totaal onttrekkingen		0
Saldo reserve per 31 december 2018		19

x € 1.000

De voorziening is gevormd om nog te maken kosten voor afgesloten grondexploitaties en projecten te dekken.

202 Voorziening De Biezenkamp		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		2.375
Benodigde storting 2018	52	
Totaal toevoegingen		52
Vrijval 2018	14	
Totaal onttrekkingen		14
Saldo reserve per 31 december 2018		2.413

x € 1.000

De voorziening is gevormd om het te verwachten verlies van de faciliterende grondexploitatie Biezenkamp te dekken. Jaarlijks wordt de hoogte van deze voorziening aangepast aan de verwachte (negatieve) netto contante waarde per 1-1 van het jaar volgend op het huidige boekjaar.

203 Voorziening Groot Agteveld		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		201
Totaal toevoegingen		0
Vrijval 2018	14	
Totaal onttrekkingen		14
Saldo reserve per 31 december 2018		187

x € 1.000

De voorziening is gevormd om het te verwachten verlies van de interne grondexploitatie Groot Agteveld te dekken. Jaarlijks wordt de hoogte van deze voorziening aangepast aan de verwachte (negatieve) netto contante waarde per 1-1 van het jaar volgend op het huidige boekjaar.

232 Voorziening voormalig personeel		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		40
Benodigde storting 2018	12	
Totaal toevoegingen		12

Gemeente Leusden

Wachtgelden	15	
Totaal onttrekkingen		15
Saldo reserve per 31 december 2018		37

x € 1.000

De voorziening is gevormd om aan de wachtgeldverplichtingen voor voormalig personeel te kunnen voldoen.

236 Voorziening pensioenen en uitkeringen wethouders		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		2.827
Benodigde storting 2018	76	
Extra storting 2018	120	
Totaal toevoegingen		196
Pensioen uitkeringen wethouders	182	
Totaal onttrekkingen		182
Saldo reserve per 31 december 2018		2.841

x € 1.000

De voorziening is gevormd om aan de (ook extra en toekomstige) verplichtingen voor wethouderspensioenen en -wachtgelden te voldoen. De gemeente fungeert als pensioenfonds van de wethouders.

* Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Het groot onderhoud aan kapitaalgoederen wordt gedekt uit de hierboven weergegeven onderhoudsfondsen, zie het overzicht over het verloop van de voorzieningen. Het groot onderhoud aan wegen, wegebouwkundige kunstwerken, water, gebouwen, sportterreinen en groen wordt integraal benaderd en uitgevoerd.

Vanaf 1 januari 2017 worden alle investeringen in de openbare ruimte met economisch en maatschappelijk nut verplicht geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven. De gespaarde bedragen zijn overgeboekt van de betreffende onderhoudsvoorzieningen naar de reserves dekking kapitaallasten economisch en maatschappelijk nut. Voor een verdere toelichting op en het verloop van de diverse onderhoudsegalisatie-voorzieningen wordt verwezen naar de paragraaf kapitaalgoederen en investeringen.

* Voorziening bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor heffing wordt geheven

291 Voorziening egalisatie rioolbeheer		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		4.668
Jaarlijkse storting 2018	48	
Egalisatie 2018	456	
Totaal toevoegingen		504
Bijdrage aan reserve kapitaallasten - Verkeerplan Achterveld fase 2	1.489	
Rioolwerkzaamheden (vervanging en renovatie riolering)	869	
Totaal onttrekkingen		2.358
Saldo reserve per 31 december 2018		2.814

x € 1.000

De voorziening is gevormd om fluctuaties op te kunnen vangen in de kosten van groot onderhoud voor het rioolbeheer. Het huidige GRP beslaat de periode 2015-2018.

Gemeente Leusden

293 Voorziening egalisatie tarieven afvalstoffenheffing/reinigingsrechten		2018
Saldo reserve per 1 januari 2018		77
Totaal toevoegingen		
Maximale egalisatie tekort afval 2018	77	
Totaal onttrekkingen		77
Saldo reserve per 31 december 2018		0

x € 1.000

De voorziening is gevormd om fluctuaties in de reinigingstarieven te kunnen egaliseren.

Toelichting Vlottende Passiva

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de vaste schulden met een looptijd > 1 jaar weer.

Tabel balans 17 Overzicht verloop van de vaste schulden	Saldo 31-12-2017	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2018
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	5.520	5.700	468	10.752
Waarborgsommen	16	1	0	17
Totaal	5.536	5.701	468	10.769

In oktober 2018 is een 24,2-jarige geldlening van € 5,7 miljoen bij de BNG-bank aangetrokken tegen een tarief van 1,455% (gehele looptijd). Deze wordt gebruikt voor de financiering van Hart van Leusden. Per jaar wordt € 228.000 afgelost.

Leningenportefeuille ultimo 2018:

Kredietverstrekker-Project-Tarief - Begindatum	Einddatum	Totaal lening	Schuld 1-1	Lening 2018	Aflos 2018	Schuld 31-12
BNG - MFC Atria - 1,705% - 15 juli 2015	14 juli 2040	€ 6.000.000	€ 5.520.000	€ 0	€ 240.000	€ 5.280.000
BNG - Hart van Leusden - 1,455% - 11 oktober 2018	31 december 2042	€ 5.700.000	€ 0	€ 5.700.000	€ 228.000	€ 5.472.000
Totaal		€ 11.700.000	€ 5.520.000	€ 5.700.000	€ 468.000	€ 10.752.000

Viottende Passiva

De viottende passiva kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Tabel balans 18 Overzicht viottende passiva	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018
<u>Schulden < 1 jaar</u>		
Kasgeldleningen	0	0
Bank- en girosaldi	0	0
Overige schulden	6.191	3.389
	6.191	3.389
<u>Overlopende passiva</u>		
Vooruitontvangen uitkeringen met een specifiek doel	2.043	1.230
Overige vooruitontvangen bedragen	0	41
Overige nog te betalen bedragen	5.489	7.770
	7.532	9.041
Totaal	13.723	12.430

Overige schulden

De overige schulden (crediteuren) kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Tabel balans 19 Overige schulden	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018
ABP - af te dragen premies december	122	134
SRO Leusden BV - afrekening MJOP 2016	143	0
Hellebrekers Technieken - Renovatie Octopus	235	0
Bloemendal Bouw BV - termijnen Milieustraat en 2e Sporthal	309	0

Gemeente Leusden

Zenzo MV Projectontwikkeling - termijnen Huis van Leusden	359	0
Gebr. Reimert BV - termijnen fietsverbinding Hessenweg	408	0
Belastingdienst - saldo af te dragen LH, BTW en nto BTW	494	757
Gemeente Amersfoort	1.701	490
D. van der Steen bv	0	130
SIGHT Landscaping bv	0	102
Overige	2.421	1.776
Totaal	6.191	3.389

Vooruit ontvangen uitkeringen met een specifiek doel

De vooruit ontvangen uitkeringen met een specifiek doel kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Tabel balans 20 Vooruitontvangen uitkeringen met een specifiek doel	Saldo 31-12-2017	Toevoe- gingen	Vrijval/ afboeking	Saldo 31-12-2018
Provincie Utrecht - subsidie Ronde Heiligenbergerweg	198	0	0	198
Prov.Utrecht; subsidie 90% fietsvoorzieningen Hess	783	0	783	0
Prov Utrecht verkeersplan Achterveld	1.017	0	0	1.017
Prov Utrecht 10% subs (def) appartement A'veld-Z 2	45	0	45	0
Prov Utrecht, subsidie Grafheuvelproject	0	15	0	15
Totaal	2.043	15	828	1.230

Dit zijn van derden ontvangen bedragen. Deze bedragen moeten besteed of terugbetaald worden.

Overige vooruit ontvangen bedragen; nog te betalen bedragen

Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Tabel balans 21 Overige vooruitontvangen en nog te betalen bedragen	
Vooruitontvangen bedragen	41
Nog te betalen bedragen	
<i>Algemeen:</i>	
Afrekening Sociaal Domein 2016	605
Afrekening Sociaal Domein 2017 + oud WMO	1.747
Ntb Gem. A'foort HH 2018 (voorl.verantw.) + aanvulling	1.088
Ntb gemeentelijke bijdrage 2018 RWA	186
Ntb Gem. Amersfoort WRV rolstoelen	126
Ntb Gem. Amersfoort WRV vervoersvoorzieningen	148
Ntb Gem. Amersfoort WRV woonvoorzieningen	178
Ntb Gem. Amersfoort zorgadministratie 2018	320
Ntb 2018 Gem.Amersfoort reg. inkoop zorg in natura	1.894
Ntb Gem. Afoort RISB 2018 uitv.kst	112

Gemeente Leusden

Ntb div. facturen voortgezette controle	117
Ntb AVU afrekening obv concept-JR 2018	95
Ntb Waterschap F 1002 - Stuw Asschat	56
Ntb F 532-679-898-1016 (voortgezette controle)	196
<i>Grondexploitatie</i>	
Voorraad grond Niet in exploitatie Groot Agteveld	195
Overige nog te betalen bedragen	707
Nog te betalen bedragen - Totaal	7.770

Ontwikkelingen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die in het kader van de jaarrekening vermeldenswaardig zijn.

Gewaarborgde geldleningen

De gewaarborgde geldleningen aan natuurlijke- en rechtspersonen kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Tabel balans 22 Specificatie waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen					
Geldnemer	Aard / omschrijving	Oorspr. bedrag	Percentage borgstelling	Restant begin jaar	Restant eind jaar
Directe borgstellingen					
Roda '46	Renovatie/uitbr. clubgebouw	75	100	5	0
Scouting Manitoba	Uitbr./renovatie accommodatie	100	100	69	64
Stichting De Vallei	Clubhuis (op hockeycomplex)	350	100	222	208
SV Achterveld	Uitbr./renovatie accommodatie	60	100	35	32
LTV Lockhorst	Vervangen zes tennisbanen	150	100	84	75
Scouting Manitoba	Uitbr./renovatie accommodatie	25	100	16	15
Stichting De Wetering	Vervangen dak accommodatie	110	100	69	61
Roda '46	Vervanging kleedruimtes	350	100	328	321
Stichting De Vallei	Blaashal	238	100	0	119
VvE de Hamershof	Renov./verduurz. 97 woningen	3.400	50	0	1.700
Totaal directe borgstellingen				828	2.595
Indirecte borgstellingen					
Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)	Woningstichting Leusden	Achtervang		85.500	105.000
Waarborgfonds Eigen Woningbezit (WEW)	Nationale Hypotheek Garantie	Achtervang		148.000	136.000
Totaal indirecte borgstellingen				233.500	241.000
Totaal directe en indirecte borgstellingen				234.328	243.595

x € 1.000

In 2018 is de gemeente niet aangesproken en hebben geen betalingen plaatsgevonden wegens verleende borg- en garantiestellingen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Per 31 december 2018 is onder meer sprake van de volgende verplichtingen:

Gemeente Leusden

- Diverse verzekeringscontracten waarvan de grootste zijn: de uitgebreide gevarenverzekering voor gemeentelijke en onderwijsgebouwen (€ 60.000) waarvan de overeenkomst loopt tot en met 31 december 2019 en de aansprakelijkheidsverzekering (€ 30.000) die jaarlijks stilzwijgend verlengd wordt.
- Voor de schoonmaak van gemeentelijke gebouwen is een contract met Cleanfors (circa € 130.000) afgesloten die jaarlijks stilzwijgend verlengd wordt.
- De gemeente heeft op grond van de allonge behorende bij de Samenwerkingsovereenkomst Biezenkamp een verplichting om de ontwikkelrechten m.b.t. de schoollocaties Brink en Rossenberg binnen een periode van 10 jaar, op verzoek, terug te verkopen aan de projectontwikkelaar. De opbrengst is contractueel overeengekomen en bedraagt tenminste € 2,0 miljoen.
- Voor woonomgevingsonderhoud is in 2015 met SIGHT Landscaping een contract afgesloten. Het contract heeft een totaalbedrag van € 1.170.000. De overeenkomst heeft een looptijd van twee jaar met de mogelijkheid om het contract 6 maal een jaar verlengen.
- Met Eemfors is een groepsdetacheringsovereenkomst aangegaan gelijk aan de looptijd van de overeenkomst tussen de Gemeente Leusden en SIGHT Landscaping. Zo mogelijk zal deze overeenkomst, tot maximaal zes keer één jaar worden verlengd, tot uiterlijk 1 april 2023. De contractwaarde is jaarlijks circa € 218.000.
- Voor het inzamelen, transporteren en verwerken van gemengd tuingroen is een overeenkomst aangegaan met Den Ouden Groenrecycling B.V. met een waarde van € 242.000. Deze overeenkomst loopt tot 31 december 2017 af, maar bevat de mogelijkheid tot verlenging tot 31 december 2021. De contractwaarde is jaarlijks circa € 121.000.
- Met Renewi van Vliet Groep Milieu-dienstverleners is in 2018 voor het ledigen/huren van containers en het afvoeren van afvalstoffen een contract afgesloten voor een periode van 4 jaar, met een verlengoptie van 2 keer 2 jaar. De contractwaarde bedraagt € 876.000.
- Met Noot personenvervoer en Willemsen- de Koning Groep B.V. is een overeenkomst aangegaan voor een periode van twee jaar voor leerlingenvervoer en groepsvervoer, ingaande voor schooljaar 2017-2018. De contractwaarde van beide zijn jaarlijks circa € 200.000
- Voor het onderhoud asfaltverhardingen in de gemeente Leusden is er een raamovereenkomst met D. van der Steen aannemingsbedrijf te Utrecht afgesloten waarbij de prijzen, randvoorwaarden en werkzaamheden vastliggen en de hoeveelheden/aantallen gedurende de looptijd worden bepaald. De contractwaarde is jaarlijks circa € 1.471.000.
- Op basis van bestek IBMN-2015-LEU-ES-005 is in 2016 met Ziut B.V. voor het beheer en onderhoud Openbare Verlichting inclusief telemanagementsysteem een contract afgesloten voor 15 jaar. De aanneemsom bedraagt € 2.655.000.
- Op basis van bestek IBMN-2016-LEU-EV-003 is in 2016 met Plastic Omnium B.V. aan opdrachtnemer, tot het uitvoeren van het leveren en plaatsen/uitzetten van minicontainers (240 en 140 liter) voor de gemeente Leusden. De overeenkomst heeft een looptijd van 10 jaren. Het betreft de periode 1 september 2016 tot 1 september 2026. Na afloop van de initiële looptijd is er een mogelijkheid tot verlengen met 5 jaar. Contractwaarde is circa € 341.000.
- Op basis van bestek IBMN-2016-LEU-EV-004 is in 2017 met Bwaste International B.V. voor het leveren en plaatsen van ondergrondse afvalcontainers een contract afgesloten voor 6 jaar. De aanneemsom bedraagt € 669.637.
- Met Excellence is een contract afgesloten dat betrekking heeft op het zaakstelsel. De duur van de overeenkomst is van 1 januari 2017 tot en met 31 december 2019. Na afloop van de initiële looptijd wordt het contract jaarlijks stilzwijgend verlengd. De contractwaarde in 2018 is € 53.000.
- Op basis van bestek IBMN-2016-LEU-EV-004 is met Telindus-ISIT B.V. een contract afgesloten voor onderhoud Server & Storage omgeving. De duur van de overeenkomst is 5 jaar, ingaande op 3 oktober 2017. De contractwaarde is jaarlijks circa € 100.000.
- Op basis van bestek IBM-2017-LEU-RR-004 is met Ter Riele B.V. een contact afgesloten voor snoeien van de bomen voor de jaren 2018 - 2020. De contractwaarde is € 735.000.

Gemeente Leusden

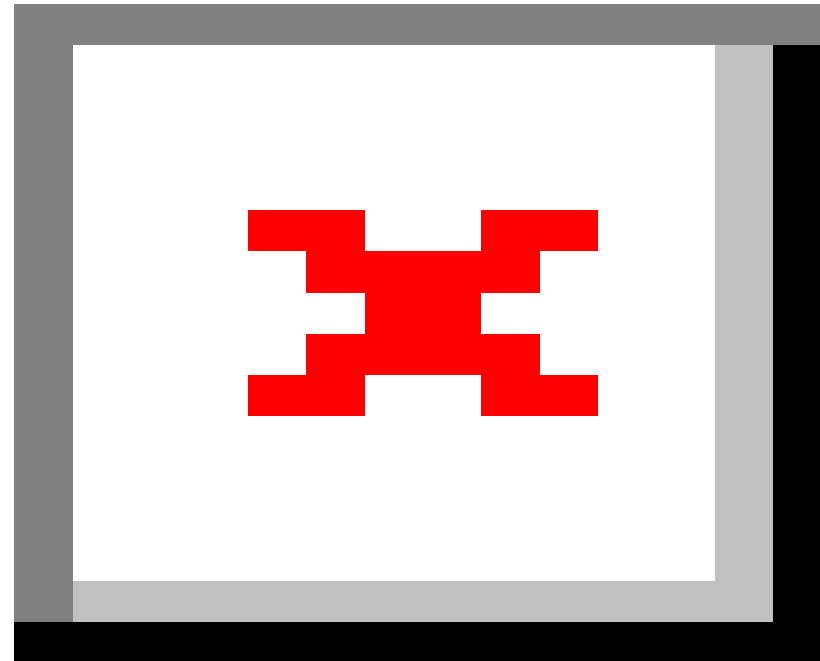
Sisa bijlage

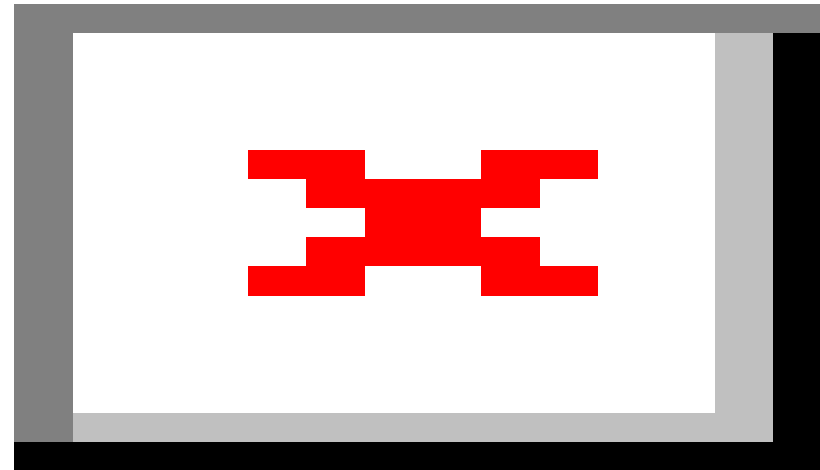

Gemeente Leusden

Gemeente Leusden

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Leusden;

gelezen het voorstel van het college d.d. 28 mei 2019, nummer L 214073

gelet op de artikelen 197 en 198 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

• de jaarstukken 2018 van de Gemeente Leusden vast te stellen en daarbij:

het voordelig resultaat van € 318.000 als volgt te bestemmen:

1. een bedrag van € 373.000 beschikbaar te stellen voor besteding in 2019 en dit bedrag te onttrekken uit de algemene reserve (basisdeel)
2. een bedrag van € 1.243.000 te storten in de algemene reserve grondbedrijf
3. een bedrag van € 925.000 te onttrekken aan de algemene reserve (basisdeel)

• begrotingswijziging 2019-1022 vast te stellen

Aldus besloten door de raad van de gemeente Leusden in zijn openbare vergadering van 11 juli 2019,

I. Schutte-van der Schans, griffier

G.J. Bouwmeester, voorzitter

Gemeente Leusden